image
not
available

HISTORIARVM EPITOME

DE

REBVS SALERNITANIS,

IN QVIBVS

Origo, Situs, Vbertas, Respublica, Primatus, Nobilitas, Principes, Ecclesiæ, Episcopi, Archiepiscopi, Illustres Ciues, Studium, Hippocraticum Collegium, ac Aliæ res ad Salernitanam Vrbem spectantes dilucidantur

A DOCTORE

ANTONIO MAZZA.

NEAPOLI, Ex Typographia Io: Francisci Paci 1681.

Superiorum permissu.

ILLVSTRISSIMÆ PATRIÆ

SALERNITANÆ VRBI.

ANTONIVS MAZZA D.

ISTORIARVM Epitomē (Illuſtriſſima Ciuitas) tuo Patrocinio munitam in lucem edere, vt eius veritatis lumen tenebris penè obductum, Orbi effulgeat, illamque tibi offerre decerno; nam ſi vnicuique quod ſuum eſt, reddi debet, quod tuum igitur erat, tribuere ipſe debebam. Non ad tuas Illuſtriſſimæ Ciuitatis explicandas laudes conſcripſi; hoc namque magnæ opus eſſet Eloquentiæ; ſed, vt dumtaxàt aliquid tibi perſoluerem, & tàm inclytæ Vrbis memorias, quamquam ab ætate, longèque à temporum ſerie remotas, ſub tuis auſpicijs recenſere auſus ſum. Cum enim Illuſtriſſimorū Decurionum tui celeberrimi Studij benignitate inter publicos Philoſophicos Interpretes, licèt Iuuenis adſcriptus fuerim, in mei gratiſſimi animi argumentum, ac in peculiarem Patriæ amorem, exiguos hos meos labores, tibi donare, dicare, ac ſacrare, vt par eſt, non recuſo.

Lectori Candido.

VM ex Eloquentiæ Romanæ Patris definitione Historia sit Testis temporum, lux veritatis, vita memoriæ, magistra vitæ, ac vetustatis nuncia; Iure meritò ad Patriæ laudem, decus, & splendorem, huius Salernitanæ Historiæ Epitomen temporis antiquitate penè obscuram, & à veritate amotam, indagine qua potui diligentiori veritatis luci exponere curaui. Porrò si in dilucidanda eiusdem breuioris Historiæ serie aliqua in parte aberraui, non mirum videtur, dum huius oneris labori non laudis historicæ acquirendæ, sed erga Patriam amoris ostendendi desiderio me subieci. Interea, donec aliquid de Salernitana Historia ab eminentiori Ingenio perfectius elaboratum in lucem, prodeat, nostris hisce laboribus fruere. Vnde quidquid Historiographo minus consentaneum in hac Epitome proposui, in me vt excusationi dignum pro tua Prudentia existimare ne dedigneris. Vale.

ELO-

ELOGIVM
In huius operis laudem Authoris.

PAtauium
Simulacrum deinceps non erigat Liuio
digito ori in appoſito,
quaſi loquendo
Cæteris facundiæ Heroibus ſilentium poſituro.
Quoniam
Nouus, imò, & melior
Hiſtoricus renatus eſt Liuius
Factis, licet non nomine, equalis, vel illuſtrior
Suæ Patriæ illuſtrator
Studio, doctrina, & labore.
Heros hic
Si neſcis mortalis
ANTONIVS extat MAZZA
Virtutis, morumq; baculus
Sapientiæ ſi experitur Alcides,
Salernitaniq; Atlas Decoris.
Gratiſſimum re vera extimabis
Ciuem
Suę quia inclytæ Patriæ
Olim ſibi lac exhibenti
ſuos modo dat ſudores,
Salerno ſcilicet
Huic elargienti ortum
Nouum præbet ſplendorem:
Glorioſiorem quippe Phœnice
Dixeris.
Ab obliuionis ſi cineribus
Nouis glorijs onuſtum
renaſci facit
Veluti ciuitatum Regina
Salernum
Salernitanumq; Decus

Pugna-

Pugnauit iste certè pro Patria,
Quia
Patriam exaltauit calamo
Obliuione destructa.
Tempus licet in alia,
In hoc autem aureum non poterit opus,
Immortale quippè est,
Quotq;
In eo leges carmina,
Tot
Tibi prodigia occurrent,
Huic
Debetur Schola Salerni
Enim
Huius renouat Doctor iste elogia,
Magis
Nobilium decoratur honos
Suorum si procerum
Illustriora enarrat encomia:
O' Virum vndequàq; laudabilem:
Ante omnes ne dum
Nomine
Verum perspicacia, inuentione gestis
Maiorem omnibus vocandum?
Adhùc dubitas lector?
Veni, lege, & vide,
Ab hoc tantum opere
Velut ab vnque
disces leonem.
Ideò
Tanto dignissimo Heroi
Virtuti præstanti vitam,
Vitalisque censendus in æuum,
Vitalis alius Cognomine
Nomine, ac Ioannes Antonius
Vt
Conciuis Amicus, & Seruus
In gratitudinis suæ signum
Suo pro Salerno sic illustrato,
Dedicat, Sacrat, Donat, Offert
Parum hoc licet encomium.

AL

AL SIGNOR

ANTONIO MAZZA

Per la Storia, da lui descritta, di Salerno, sua patria.

SONETTO.

Del Dottor Fisico Signor

FEDERIGO MENINNI.

NE l'origine prisca, e la primiera
Sua libertà, che palesasti à Noi;
O de' Prenzi vantar tua Patria altera
Brama la serie, e de' purpurei Eroi:
Ne l'inclito splendor de' Figli suoi,
Di senno armati, ò di virtù guerriera,
Cui la garrula Dea fino à gli Eoi
Lidi portò da l'Anfitrite Ibera:
Ne le fertili sue campagne apriche;
O quel Liceo, che propagar può l'Arte
Del grã Vecchio di Coo con Lauree amiche:
Mà vanta sol, s'ella nel Mondo hà sparte
Sue glorie in questa, e ne l'Etadi antiche,
La penna tua, ch'oggi l'eterna in carte.

AL

AL MOLTO ILLVSTRE

Promotore, e Senatore estimatissimo dell'Almo Collegio di Salerno

IL DOTTOR

SIG. ANTONIO MAZZA

Per l'Opera erudita da lui composta tãto contro chi ardì dire, che i Medici Salernitani hauessero sepolto i Bagni di Pozzuolo; quanto in fauor di Salerno, illustrando le sue grandezze, e Prerogatiue.

SONETTO.

MAi di Salerno i Medici prudenti:
Che diuorò quel vecchio Tẽpo edace;
Giunsero à tal temerità fallace,
Sepellir di Pozzuolo l'acque potenti.
Dunque tacete hor mai lingue insolenti,
E le note rendete al cuor mendace:
Ecco ANTONIO erudito, Autor' verace
Annoda il vostro dir con dotti accenti.
D'Allori ancora il suo Baston ornato
Fatto Penna sublime, hoggi palesa
Di Salerno i Gran Preggi in Foglio Aurato.
La Fama più, che mai di Gloria accesa:
Con le Trombe sonore, e il tergo alato,
D'vna MAZZA immortal porta l'impresa.

Diuotissimo Seruo
Dottor Domenico Antonio di Leone.

EMINENTISSIME, ET REVERENDISS. DOMINE.

DE mandato Em. Vestræ vidi Librum, cui titulus *Historiarum Epitome*, Authore Antonio Mazza Doctore, cumq; Typis dignum censeo, cum nec Fidei, nec bonis moribus aduersetur, si ità Em. Vestræ videbitur. Neap. die 10. Augusti 1681.

Emin. Vestræ Reu.

Humillimus, & addict. Seruus
Carolus Celanus.

IN Congregatione habita coram Em. Dño Cardinali Caracciolo Archiep. Neap. sub die 16. Septembris 1681. fuit dictum, quod stante supradicta relatione imprimatur.

Stephanus Menattus Vic. Gen.

Ioseph Imperialis Soc. Iesu Theol. Emin.

ILLVSTRISSIMO, ET ECCELLENTISS. SIGNORE.

IL Dottor Antonio Mazza supplicando dice à V.E. come hà da dare alle Stampe vna sua Opera, che tiene per titolo *Historiarum Epitome De Rebus Salernitanis*. Supplica per tanto l'E.S. degnarsi ordinare li siano concesse le solite Regie licenze, e l'hauerà à gratia, vt Deus.

Magnif. Doctor Antonius Anfora videat, & in scriptis referat.

Carrillo Reg. Calà Reg. Soria Reg.

Prouisum per S. Exc. Neap. die 28. Aprilis 1681.
Mastellonus.

ILLVSTRISSIME, ET EXCELLENTISSIME DOMINE.

EX mandato mihi iniuncto ab Excellentia Sua, perlegi Opus inscriptum *Historiarum Epitome de Rebus Salernitanis* à Doctore Physico Antonio Mazza Almi Collegij Promotore, plurima eruditione refertum; nil Regiæ Personę, dignitati, & iurisdictioni oppositum comprehenderim. immò moribus, ac vitæ disciplinæ accomodatum; quare minimè ab impressione remouendum existimo; diuq; valeat Exc. Sua. Neap. die 25. Iulij 1681.

Exc. Suæ

Humillimus Seruus
Antonius Anfora.

Visa retroscripta relatione Imprimatur; & in publicatione seruetur Regia Pragmatica.

Carrillo Reg. Calà Reg. Soria Reg. Florillus Reg.

Prouisum per S. E. Neap. die 11. mensis Iulij 1681.
Mastellonus.

ELENCHVS CAPITVM,

quę continentur in hoc libro.

HI-

HISTORIARVM EPITOME

De Rebus Salernitanis.

De Salernitanæ Vrbis Origine.

C A P. I.

N amplissimarum Vrbium Historia ad pleniorem antiquitatis notitiam perquirendum arbitror. Quis nàm Vrbis, de qua agitur fundamenta iecerit? nomenque illi dederit? Qua proptèr ab eius nomine sumentes exordium, dicimus, quòd Salernitana Vrbs propter mare contiguũ Salum dictũ, & ob riuum, quod Lirnus appellatur, ex duobus corruptis vocabulis, Salernum, ex Erchemperti historijs nuncupata fuit. Vel dicimus Salernum appellari à Silare Amne Lucaniæ Salerni Ciuitati proximo, quæ & ab eo creditur denominata, vt Ioannes Boccatius,(a) Blondus Flauius Forliuiẽsis,(b) Ioannes Nicolaus Doglioni (c) scripsere. Aut è Sale, & Erno fluminibus propè Ciuitatem sistentibus, deno-

(a) *In tract. de flumin.*

(b) *In Ital. illustrat.*

(c) *In Amphiteatr. Europ.*

(a) In lib. faſtor. minationem trahens. Vel à Regina Elerna, filia Noe, Crana, & Carna ſecundum Ouid. (a) dicta:

Eſt lucis Elerna.

Et apud Beroſum Caldeum vxor Crani, nàm Salernitana Ciuitas, Flumen, ac Mons ab ipſa nomen accepere, Patriarchæ Noe decreto, vt ſua, filiorum, nepotum, & conſanguineorum perennaret memoria. In Galitia namque Ciuitatem Noelæ fundauit, à Noela ſua vxore dicta. Satubal Ciuitas in Iberia à Tubal eius nepote ædificata. Ità etiam Iobel condidit Iobelos, qui Iberes nùnc, & Hiſpani appellantur, à quibus Celtiberi nuncupati ſunt. Iaphet adhùc filius Noe, habuit filios ſeptem, & incoluerunt Europam. Noe bis in Italiam profectus eſt, in qua triginta tres annos permanſit, vſquè ad Gomeris Galli primogeniti Iaphet aduentum cum ſuis Colonijs, vt varij Authores ex Beroſo (b) deſumpſere. Gomer autē inſtituit Gomeritas, vt Flauius Ioſeph (c) exarauit. Henoc enim filius Cain ędificauit ciuitatē, eamque vocauit ex nomine filij ſui, vt libro Geneſis (d) legitur. Sem verò filius Noe genuit Arphaxad, natum poſt annos diluuij, qui genuit Sale. (e)

(b) De antiquit. Ian.

(c) Antiquit. iudaic. lib. 1. cap 6.

(d) Cap. 4.

(e) Lib cit. antiquit. iudaicar. cap. 14.

Probabilitèr igitùr opinor Salernum à Sale Noe pronepote extructum, ac amplificatum fuiſſe, cum quo maximam nominis congruitatem habet. Noe autèm in Italiam proficiſcens anno M. DCC. LXV. poſt diluuium CIX. in Latio verſatus eſt, vt Marcus de Frata, (f) ac Bernius (g) aſſerunt, nam Noe ante cētum diluuij annos genuit Sem, Cam, & Iaphet, (h) ex Flauio Ioſeph. Ratione igitùr ex eius ethymologia affirmari poteſt, Sale Salernum condidiſſe, & ab eo acceptum nomen adhùc retinere. Hinc peritiſſimus Gattula cecinit. (i) Sa-

(f) Dialog. de Nobilit.

(g) Lib. 3. antiquit.

(h) Lib. 3. antiquit. iudaic.

(i) In declinat.

Salernum post diluuium à Sale Noe pronepote conditum
Exulta, cuius studio
Arphaxad, Sale primogenitum tuo nomine nuncupauit.

Et Michael Zappullo, ait. (a) *Fù Salerno edificato da Sem, come si legge nell'officio particolare di quella Chiesa, approbato da Sommi Pontefici, e nelle Croniche di quella Città.*

(a) *Nel Compend. dell'Histor. di Napol. fol. 267.*

Vlterius in festo Sanctorum Martyrum Fortunati, Cai, & Anthes in Salernitana Ecclesia apud Missæ sequentiam decantatur.

O Salernum Ciuitas nobilis, quam fundauit Sem.

Eòque magis, quòd Erchempertus Longobardus Historicus, nunquàm potuit Salerni originem adinuenire, quamquàm multos latinos, caldeos, & græcos codices perlegisset: concludit tandèm antiquissimam esse Ciuitatem: ideò à Gulielmo Tyrij Archiepiscopo in Historia belli sacri (b) antè annos quadringentos conscripta confirmatur, Salernum antiquissimam Vrbem appellari. Et adhùc à P. Merula scribitur. (c) *Antiqua Ciuitas Salernum à veteribus celebratum Scriptoribus*. Hinc est, quòd Poeta inquit.

(b) *Lib. 18. cap. 4.*

(c) *Cosmograb. part. 2. lib. 6.*

Vrbs antiqua Salernum celebrata per Orbem.

Et alibi.

Gemmea nùnc iterùm exulta Vrbs cantibus.

Postremò omittendum non est, quod in Chronica Salernitani Lycei composita per Rabinum Helinum, qui omnium primus hebraico idiomate Salerni Medicinam legit, hæc leguntur verba.

Hic significatur, qualitèr quidam Sapiens inuenit Historiam, quandò Ciuitas Salerni constructa fuit per Sem

filium Noe, quandò idem Sem venit ad partes huius Regni, & ipse vocauit Apuliam, quasi Vapuliam à vaporibus terrę, ideoquè fuit vocata Apulia. Et ipse Sem fecit quinque Ciuitates nomine suo incipientes per literam. S. Prima fuit Sipontum, secunda Samnia, quæ nuncupatur Beneuentum, tertia Ciuitas Salernum fuit, quarta Surrentum, quinta fuit Sena Vetus, quæ in partibus Tusciæ est. Sic rescriptum legitur in M. S. manu quondam Notarij Simeonis Marescciallo authenticato, qui erat apud V. I. D. Ferdinandum à Iudice Ciuitatis Salerni, omnium actorum dicti Notarij conseruatorem.

Attamen probabiliùs ex prenarratis dicimus: Sale filium Arphaxad Noe pronepotem Salernum condidisse, illique nomen dedisse. Nec contradictionem implicat in festo dictorum Martyrum decantare: Ciuitatem esse fundatā à Sem, cùm multæ Ciuitates principia habuerint à Maioribus, incrementa à nepotibus. Exordium fundationis deberi Auo Sem, complementū, ac nominis originem pronepoti Sale.

Salernitanæ Vrbis Situs, ac Vbertas.

C A P. II.

QVÆ de Poli longitudine, latitudineque dici possent, omittimus, sicuti alia, quæ abundè, ac elegātèr scripsere Marsilius Columna Archiepiscopus Salernitanus, (a) necnon Abbas Vghellus, (b) & demùm graphicè, omnique lite-

(a) *Lib. de vit. et gest. B. Matthæi cap. 8.*

(b) *Tom 7. Ital. Sacr. de Episc. & Archiep. Salern.*

literarũ gloria,ac doctrina clarus Fabritius Pinto.(a) Situs namque Vrbis, aerisque amœnitas magnoperè illam illustrat,atque nobilitat,sicuti salubrium aquarum copia. Prospiciendum enim commercijs, ac aeri salubritati in condendis Vrbibus,vt Strabo (b) ac Vitruuius (c) monuere. Per commercia namque ditescunt incolæ, per aeris clementiam saluberrima, ac longęua ducitur vita.Iure Aerem Diuinitatis participem credidit Antiquitas, vndè Hippocrates Cœlum illum appellauit; & Diogenes Apolloniates Deum vocari consueuit.

(a) *Nel libro Salerno assediato da Francesi.*
(b) *Geogr.lib.17*
(c) *Proem.lib.1.*

Peruetusta igitur Salerni Ciuitas à Sale denominata in Italiæ parte sita, vbi Picentini dicuntur; non solùm ob commercium, & ob situm optimè constituta videtur, sed adhùc iuxtà Hippocratis regulas, qui eas Ciuitates situ morbosissimo esse colligit,quæ ad Occidentem vergunt: Non sic Vrbs nostra, cuius maior pars est ad Orientē,ad Solem,& ad ventos exposita, vt laudatur à Philosopho, (d) & ab Hippocrate. (e) Meritò optimum esse Salernitanum aerem autumo, cùm sit purus, nec stagnis, nec paludis halitu perturbatus, vt Galenus (f) statuit.

Vlterius aeris salubritatem declarant loca ab infimis vallibus libera, nebularum noctibus absoluta, & habitatorum considerata corpuscula, si eis color sanus, capitis firma sinceritas, inoffensum lumen oculorum, purus auditus, & similia, sic per Palladium (g) aeris benignitas approbatur.

Statuimus propterea Salernitanam Ciuitatem saluberrimi esse aeris adhùc cum Aristotile (h) dicente: *Vrbis autem situs si formanda nobis illa est secundùm votum opportunè, & ad terram, & ad mare debet* ia-

(d) *Lib. 7. politic. cap. 2.*
(e) *De aer. aquis,& loc. tex. 3.*
(f) *Lib. 12.met. cap. 5. lib. 1 de sanit. tuend. cap. 11.*
(g) *Lib. 1. de re rustic.tit. 3.*
(h) *Lib. 7. polit. cap. 5.*

iacere. Et addit: (a) *Vrbs terræ, marisq; particeps esse debet. Ad Orientem solem conuersa, & ad eos ventos, qui indè perflant*. Maritimus, namque locus est ad sanitatem commodus, ex Hippocratis doctrina. (b) Saluberrimam etiam maritimam habitationem Auerroes (c) agnouit. Quæ singula cùm in nostra Vrbe conspiciantur: igitur prorsus de sui aeris salubritate, ac bonitate minimè verendum, vt ignarus Vulgus opinatur.

(a) *Loc. cit. cap. 11.*
(b) *Lib. 1. præcept. cap. vlt.*
(c) *Lib. 2. meteur. cap. 2.*

Michael Zappullo (d) de Salerno loquens, dixit. *V'è salubrità d'aere, fertilità de' campi, & abondanza d'acque viue*. Marcus Antonius Columna (e) salubritatem aeris Salernitani magnoperè commendat, vt etiam Leander Albertus (f) non solū aeris amœnitatem, sed aquæ copiam, & fructuum abundantiam laudauit: imò subdit, nil mirum si præstantissimi ingenij suos Ciues producit.

(d) *Nel Cōpend. dell' Histor. di Nap.*
(e) *Sect. 1. hydragiolog.*
(f) *Nell'Amphiteatr. d' Europa.*

Hæc Salernitana Ciuitas, quam ab Ortu Lucani, à Septentrione Samnites, ab Occasu Campani, à Meridie Tyrrhenum pelagus complectuntur; in montis virentis radicibus collocata conspicitur, qui bonæ diei mons nuncupatur, in quo Salernitani Iatrophysici Salernitanam Scholam egregiè scripsere, vsq; ad præsens, locus ille dicitur. *Schola Salerni*. à Neapoli triginta millia passuum abest, à mari olim quatuor stadijs distans, in vertice Montis erecta, depressiori verò loco, in montis medio à Romanis pro eorum Colonia, è loci amœnitate ductis reædificata, vt Strabo (g) inquit. *Et præsidij aduersus eos loco muniuerunt non procul à mari Salernum Romani*. Philippus Cluuerius (h) ait. *In ipso littore posita, cùm olim remota esset à mari in montibus, quæ hodiernæ Vrbi imminent.*

(g) *Lib. 5. fin.*
(h) *In Ital. antiq. lib. 4. ca. 6.*

nent. Sic etiam Liuius, (a) Lucanus, (b) Alexander, (c) ac varij scriptum reliquerunt.

(a) *Lib. 4. de bello Maced. & Asiat.*
(b) *Lib. 2.*
(c) *Lib. 1.*

Vrbis ambitus vnà cum Castro in vertice montis existente, est bis mille passuum, vndiquè circumseptus muris, meridiem reflectens. In hoc conspicuo Castro sublimi loco posito, Iunonis Argiuæ templum olim fuisse à Iasone constructum, testatur Plinius (d) dicens. *A Surrento ad Silarum amnem xxx.m. pass. Ager Picentinus fuit Tuscorum templo Iunonis Argiuæ, sub Iasone condito insignis. Intùs Oppidum Salerni Picentia.* In alio colle dicti Castri paulò eminentiori, stadio procul exigua (sed muris præmunita) Turris conspicitur, Castrum contra insultantes expellens, & dicitur *la Bastea*: turribusque quàm plurimis Ciuitas est circumdata.

(d) *Lib. 3. cap. 5.*

Quæ assiduè Populo Romano fuit fide constans, continuas subijciendo molestias, propè namq; maris littus Vrbs, vt diximus, collocata conspicitur. Hostium inuasiones nunquam timuit: nullus Barbariæ gentis furor sæuitiam in eam adhibere potuit, nec metum ei inferre valuit: imò semper sui Ciues strenui, intrepidi, ac pugnaces fuere, vt Silius Italicus (e) narrat Scipionem Africanum commendasse non solùm Salernitanorum Militum agmen, sed magnoperè eorum iacula, his versibus.

(e) *Lib. 8. de secund. bell. punic.*

Ille, & pugnacis laudauit tela Salerni
Falcatos enses, & quæ Bisantia pubes
Aptabat dextris irrasa robore claua.

Nec demùm formidauit cum Gallorum Classis ad maris littus appulit anno M. DC. XLVIII. die V. Augusti; Regni tumultis vix sedatis; Duce Thoma ex Allobrogum Principibus, ac Cardinale Grimal-

do

do Collega, quo proscriptorum auxilio, Salernum oppugnaret, at frustrà, nec absquè iactura, & ludibrio die XV. eiusdem mensis discedere cogitur; vt abundè Pintus (a) scripsit.

(a) *Nel lib. Salern. assed. da Frances.*

Vndiquè pulcherrimis, ac eximijs domibus, Basilicis, ædibusque Religiosorum Ciuitas exornata videtur. Mediterraneique æquoris vastum habet ambitum, cum portu à Manfredo Rege incepto, quamquàm minimè completo, cùm vitam, ac Regnum amisisset, vt ex marmorea tabula, quæ in Metropolitana Ecclesia Salerni, propè Diui Gregorij VII. aram, ad præsens conspicitur, & legitur.

A. D. M. CC. LX. Dominus Manfredus Magnificus Rex Siciliæ Domini Imper. Friderici filius cum interuentu Domini Ioannis de Procida magni Ciuis Salernitani Domini Insulæ Procidæ, Tramontis, Caiani, & Baroniæ Pistilionis, ac ipsius Domini Regis Sotij, & familiaris, hunc portum fieri fecit. Constus, Ioannes Antonius Summonte, (b) ac alij meminerunt.

(b) *Part. 2. del lib. 2. dell' Hist. di Nap.*

Montes, collesque amœnissimos non paucos, opulentissimos, frugiferos, spatiososque agros Orientem versus, ad flumen Silarim vsquè possidet spatio vigintiquatuor milliarium, vt Lucanus (c) dixit.

(c) *Lib. 2.*

Vestinis impulsis aquis, radensque Salerni.
Culta Siler.

De Silari namquè aquis hoc peculiare traditur: planta si quæ in aquam eius conijciatur, eam in saxum mutari, manente colore, formaque eiusdem, vt Strabo, (d) & Plinius (e) referunt, nec non Silius Italicus dixit.

(d) *Loc. cit*

(e) *Lib. 2. cap. 103.*

Nunc Silarus, quos nutrit aquis, quo gurgite tradunt,

Du-

Duritiem lapidum mersis, inolescere ramis.

Ac Poeta cecinit.

La vè come si narra, e rami, e fronde
Silaro impetra con mirabili onde.

Vlteriùs tanta est florum, rosarum, fructuum, pomorum vbertas, varietas, suauitas, vt non modò Bacchus, & Ceres, sed Flora, ac Pomona sedem, & domicilium in hac Vrbe habere existimatur. De Rosis notum est, quàm sint in Medicina efficaces, in odore suaues, cùm Rhodon à Græcis dicatur Rosa, ob odoris suauitatem. Hinc Propertius.

Odorati virtus Rosaria Pesti

Et Tibullus scripsit (a) de his Rosis. (a) *Lib. 1.*

Floret odoratis terra benigna Rosis.

In colore purpurea, ac rubẽs, ex Baptista Pio dicente

Talia odorati rubicunda rosaria Pesti.

Et Martialis (b) inquit

Pestanis rubeant æmula labra rosis. (b) *Lib. 1.*

Bis adhùc in anno propè Pestanas cum sint progignuntur, vt Mantuanus, ait,

Biferique rosaria Pesti.

Et alibi.

Quales ferre solent Pestana Rosaria.

Et adhùc *Vidi* testatur. *Pestano gaudere rosaria cultu.*

Nulli iurè nostrâ Ciuitas Orbi fertilitati, ac amœnitati cedit, apricas namque habet valles, vineta, oliueta multa, ac cuiuscumque generis arbores copiosis, optimisq; fructibus abundantes. Vndiq; viridaria florent, locus delitijs, ac voluptatibus refertus. Mitissimam namq; habet hyemem, vt Iulius Cæsar Scaliger cecinit.

Qui Boreæ gelidas furias contemnit ouantes,
Torua procellosi despicit arma noti.
Medorum, & Syluì facundas prouocat auras,
Fundit, & à bifcris Indica dona iugis:
Protinus Autumnus Veris cum tempore certat:
Et Ver cum Autumni tempore certat item:
Huc accessit Hyems vernantibus vda capillis:
Et peperit mirans, & sibi poma legit.
Tuta mari fruitur: terra dominatur amata:
Et cæli mutat iura: quid ergò? Dea.

(a) *Nella Descritt. d'Italia.*

Situs totus vitalis, perennis salubritatis, cœliq; temperie fruens, ità vt Leander Albertus (a) dixit. *Sono certamente questi luoghi tanto nella Città, quanto fuori, così delitiosi, & ameni, che sono d'annouerare frà i più vaghi, e delettevoli d'Italia.* Et Marcus Antonius Sabellicus (b) *Salernum Vrbs in amœnissima Italiæ parte sita*, ait. Gaudet namq; saluberrimo aere, cœliq; serenitate; nil mirum si incolarum vita longęua, ac salubritèr conseruatur. Hinc Horatius (c) cecinit.

(b) *Orat. 6.*

(c) *Lib. 1. epist. 15 ad Valam.*

Quæ sit hyems Veliæ, quod cælum Vala Salerni.

Cœterùm egregij scaturiunt fontes non solùm in vijs omnibus, sed etiam in sacris, priuatisq; ædibus, in quibus Eliconæ riuuli perlucidi fluunt multi murmure perennis aquæ: meritò hìc, vt diximus Salernitani Iatrophysici, De Conseruanda Valetudine Opus Anglicano Regi metrico carmine scripsere, à loci amœnitate studiosorum animi ducti: Illustrem ergò delectabilem, situq; iucundo, atq; hilari Salernitanam Ciuitatem cernes; quæ omnium denique rerum ad vitæ vsum vbertate, & copia abundat. Meritò à Paulo Diacono (d) inter opulentissimas Vrbes reponitur. Eiusq; effigiem in Vaticanis Ædibus

(d) *Lib. 2. de Longobard. orig. & gestis cap. 11.*

Sum-

Summus Pontifex Gregorius XIII. his celebrari verbis mandauit.

Salernum hic vides à Silare amne dictum, in Picentino agro positum: Vrbem tùm vetustate insignem, tùm Romanorum Colonia nobilem: hodiernis temporibus totius caput Principatus, & sedem appellatam.

De Antiqua Republica, ac Primatu Ciuitatis Salerni.

CAP. III.

VM de Situ, ac Agro Salernitano satis superq; actum sit, consentaneum censetur aliqua de Antiqua eius Republica, quamquàm difficilè ob temporum diuturnitatem referre: nec non de eius Primatu agere.

Romanorum Coloniam anno Romæ fuisse Salernitanam Ciuitatem, planèq, cum Panuinio (a) affirmandum, qui Salernum posuit in Colonia 56. Ciuium Romanorum, vt etiam Liuius, (b) Paterculus, (c) Strabo, (d) & Appianus (e) scripsere P. Cornelio Scipione Africano 2. Ti. Sempron. Longo Cos. Anno 560. Philippus Cluuerius (f) ait. *Coloniam Romanorum hùc deductam fuisse*. Authores sunt Liuius (g) Velleius (h) asserentes, quòd *Cn. Mancio Volsone, & M. Fuluio nobiliore Consulibus, Bononia interiectoq; triennio Aquileia, & Grauisca, & post quadriennium Lucca eodem tempore tractu, quamquàm* apud

(a) *In Imper. Roman.*
(b) *Lib. 34.*
(c) *Lib. 1.*
(d) *Lib. 5.*
(e) *Lib. 1. bell. ciuil.*
(f) *In Ital. antiq. lib. 4. cap 6.*
(g) *Lib. 4. de bello Maced. & Asiat.*
(h) *Lib 1.*

apud quosdam ambigitur Puteolos, Salernum, & Buxentum missi Coloni.

Longè alitèr Liuius, qui ante omneis istas Colonias Salernum, Buxentum;deductas Colonias tradit anno septimo post bellum Annibalicum. Intùs verò Salernum, quod Romani munierunt in Picentes, & Lucanos ob initam cum Annibale societatem, vt Volateranus notauit. In consulatu P. Cornelij Scipionis Africani, altero, & Ti. Sempronij Longi verba eius loco citato in rebus dicti Consulatus hæc sunt. *Coloniæ Romanorum Ciuium deductæ eo anno sunt Puteolos, Vulturnum, Linternum treceni homines in singulas, item Salernum, Buxentumque Coloniæ Romana deductæ sunt.*

(a) *Lib. cit.* Extitisse similitèr hanc Coloniam temporibus bellorum ciuilium, refert Appianus (a) dicens: *Papius Stabias cepit, & Linternum, & Salernum, quæ Romanorum erat Colonia*: nec non Capacius (b) confirmauit: nàm C. Acilius Tribunus Plebis legem tulit, vt quinq; Coloniæ in oram maritimam deducerentur, duæ ad ostium Fluminis Vulturni, vna Puteolos, vna ad Castrum Salerni: his Buxentũ quoq; adiectum: tricenæ familiæ in singulas Colonias iubebantur mitti; quæ Coloniæ priuata aliqua Ciuitatis iura, vt cœteræ Coloniæ habebant non publica, & ostenditur, nàm Coloni, qui Puteolos Salernũ, & Buxentũ adscripti erant, ob id Ciues habebantur, attamèn nõ esse Ciues Romanos, licèt nomine, re vera Colonos Salernitanos Senatus adiudicauit.

(b) *In Histor. Puteolan.*

Nec Colonia Reipublicæ libertati contradicit, nàm Colonia patria Agrippinæ Neronis Matris, erat Respublica, & ob illius augmentum, & decus

cus (a) ait Tacitus. *Agrippina, vt gloriam suam ostentaret in Vbiorum Metropolim, vbi genita erat, Coloniam deduci iussit*: & ex indè fuit dicta Colonia Agrippina: Paulus Manutius (b) dixit. *Coloniæ Romanis legibus viuunt, minimè tamen à Romanis Magistratibus, sed à suis reguntur*. Et sic Colonia Reipublicæ fœderata, ac Imperij socia dici potest.

(a) *Lib. 12.*

(b) *Nell' antichita di Roma fol. 32.*

Antiquitùs Salernum diù Rempublicam fuisse, Longobardorum sedem, Nortmandorum, ac Apuliæ Ducum, omniumq; ordinum Ciues suo ordine Magistratus gerebant, Lucaniæ caput, ac Picentiæ Emporiũ, Volateranus scripsit (c). Ex nobilibus namq; & populo Dux eligebatur, qui tanquàm Monarcha legem imponebat, nummos quoq; aureos, argenteos, ac æneos cudẽdo in quibus Duces exculpti in maiestate sedentes aspiciebantur, ex altera verò parte Ciuitas exculpta cum hoc versu videbatur.

(c) *Lib. Histor. 21.*

Opulenta Salernum.

Priscis olim temporibus Salernitana Respublica fuit nuncupata, suosque semper habuit Duces, illam moderantes, vt ex varijs priuilegijs clarè apparet: nec non Municipiorum Magistratus obtinebat, Municipes enim, vt ait Gellius (d) suis moribus, legibusq; viuebant, nulla Populi Romani lege adscripti; Municipes cuiuscunque Ciuitatis Ciues appellantur, vt (e) constat.

(d) *Lib. 15. cap. 13.*

(e) *L. 1. ff. ad municipal.*

Primus autem Dux ponitur Otho, quamquàm nulla ob temporis vetustatem continuata series inueniatur. At quia non solùm obseruatio nummorum, sed lapidum, aliorumq; veterum monimentorum, ad clariorem antiquitatis notitiam magnoperè valet: ideò omittendum non videtur, quod marmo-

moreus olim, ac vetustissimus in dicta Vrbe reperiebatur Arcus, vbi ad præsens Portærotensis Sedile conspicitur, cùm nonnullis marmoreis Statuis super suas bases fundatis: in vna quarum in subterranea ferè parte hæc legebantur verba.

Annio Vittorino V. C. Corr. Lucaniæ,
Et Brutiorum ob insignem beneuolentiam eius
Ordo, Populusque Salernitanus.

Nec non aliud Epitaphium Ædilitium in Pomonæ olim dictæ Ciuitatis templo, nunc in Archiepiscopali Palatio, sic inscriptum cernitur.

I. Tet Tienus felix Augustus
Scriba librar. Ædil-currulis
Viator Ædil. plebis Accensus
Consuli H. S. T. M. N. legauit
Ad exornandam Ædem Pomonis
Ex qua summa factum est fastigium
Inauratum Podium Pauiment. manufactorũ.

Tempore Imperatoris Valentiniani, non ne constitutio data fuit ad Artemium tunc Correctorem Lucaniæ, & Brutiorum? acceptata Salerni anno 364. 15. Kal. Nouembris. Diuo Iouiano, & Varroniano Conss. vt refert (a) Iacobus Gotofredus.

Tandem C. Iulius Solinus (b) scripsit, *Quod Senatui adeò placuit odorum delitia, vt ea etiam in penetralibus tenebris vteretur, sicut L. Plotium fratrem L. Plotij bis Consulem proscriptum à Trium viris in Salernitana latebra vnguenti odor prodidit:* sicut Plinius (c) cum Valerio Maximo confirmauit.

At quia nil semper suo statu manet Cicero (d) inquit. *Abeunt namq; omnia* Cato Maior dixit. *Perpetuumq; nihil, omnemque Rempublicam mutari,* cogno-

(a) *In C. Iustinian. l. 1. C. de priuilegijs apparitorum magisteria potestat. sub lib. 8. tit. 3.*

(b) *Polyhistor. cap 48.*

(c) *Lib. 13. cap. 3.*

(d) *1 de Nat. Deor.*

gnouit Plato, (a) Nil mirũ si à Ducibus ad Principes fuit commutatio: priùs namq; vt diximus, Duces Salernitani nuncupabantur, totam Lucaniæ Regionem, & Campaniæ partem possidentes, Salerni sedem locantes, vt in Marino Freccia (b) legitur, ac in Cassinensi Chronica. Cuncta verò ob antiquitatem describi minimè possunt, dùm *Omnia ista longa varietas, & sursum deorsum fortuna versauit*, vt Seneca (c) scripsit.

(a) *Lib. 2. de Republic.*

(b) *In lib. de subfeud. nu. 73.*

Inter primas Regni Ciuitates ab omnibus nostra Ciuitas connumeratur, ac existimatur: præcedit nãq; Capuæ Ciuitati in publicis parlamẽtis, vt per doctrinam Afflicti (d) probatum est, & Tassonus, (e) ac Freccia (f) illis verbis statuere. *Hodie vertitur controuersia inter Ciuitatem Capuanam, & Salernitanam, quia Ciuitas Salernitana prætendit in parlamentis Capuam præcedere, licèt inter isto termino fuerit sub Baronis dominio, ac hodie demanialis est. Capua autem multa deducit de eius origine, & dignitate, de quibus Veteres latè scripserunt, licèt Sedes antiqua Vrbis sæpè mutata. Salernitana etiam magnam antiquitatem habet secùndum graues Authores, & inter Romanorum Colonias, quæ posteà suffragium promeruit. Agri Picentini inter Oppidos nobilissima Ciuitas legum, philosophiæ, & artium Mater, & Alumna, Regia Vrbs, & Sedes excelsa, tunc monetam cudebat argenteam, leges Regni ex ordine literæ primæ eam nominant.* Quod similitèr à Spectabili Regente Tappia (g) confirmatur.

(c) *Epist. 44.*

(d) *Super const. in loc. deman. n. 3.*

(e) *De antefat. vers. 14. obser. 1. n. 72.*

(f) *De subfeud. lib. 1. in vltima quæst. n. 62.*

(g) *Super iur Regn. lib. 2. super constit. in loc. deman. tit. de off. Notar. & Iudic.*

Primatus priuilegio etiam Archiepiscopus potitur, & constat tùm ex Bulla Vrbani II. de primatu Ecclesiæ Salernitanæ adducta ab Abb. Vghello (h) sed etiam patet per attestationem Frecciæ dicentis.

(h) *Tom. 7. Ital. Sacr. de Episc. & Archiep. Salern.*

(a) De subfeud. lib. 1. tit. de Prou. & Ciuit. Regn. n. 33.

tis. (a) *Salernum olim Picentiæ Emporium, Romanorum Colonia, citrà suffragium, Primaria Vrbs Metropolis, & nobilissima Ciuitas, Principibus decorata titulis, artium, & disciplinarum alumna, & Mater, Regia nunc Vrbs, & omni æuo digna veneratione Regum Regia, & Cæsarum Sedes. Se sub Normandis, & Carolo I. qui filio Carolo concessit titulum Principatus, &c.* Ergò statuendum Salernitanam Vrbem inter cunctas Regni Ciuitates Primatu insigniri, ac inter præcipuas Orbis Vrbes reponi.

De Nobilitate Salernitana.

CAP. IV.

LARISSIMAM, illustrem, ac antiquissimam ex omnibus Italiæ locis esse Salernitanam Nobilitatem haud verendum. Maior enim pars à Gothis, Sueuis, Longobardis originem traxit. Cernitur etiam exornata Titulis, decorata Trabeis, multisq; ditata Feudis: coniugia, & affinitates semper cum Salernitanis Principibus contraxit. Ex hac nobilissima Ciuitate plures in diuersa Italiæ loca Nobilium Coloniæ deductæ sunt.

Nobilitas ista, quę à principio suę fũdationis fuerit à Plebe distincta, negari nõ potest; imo clarè ex marmoreo Epitaphio in superiori Capite descripto conspicitur: cum quo Salernitanus Populus maximè Annium Victorinum Correctorẽ Lucaniæ, & Brutiorum honorat; Statuas, Trophea, ac Marmoreos lapides, &

pe-

perẽnes memorias ei erigendo, vt Athenienfis, & Romana Refpublica fuis egregijs Ciuibus faciebant.

Perpetuò, ac affiduè nobiliffimo fplendore eius Ciues potiti funt, vt teftatur Raphael Volateranus (a) *Salernum*, inquiens, *olim Picentiæ Emporium, Romanorum Colonia, Primaria Vrbs Metropolis, & Nobiliffima Ciuitas.* Marinus Freccia (b) *fubdens ait, Regia nunc Vrbs, & omni æuo digna veneratione, Regum Regia, & Cæfarum Sedes*: Clariffimi igitur in Nobilitate funt.

(a) *Lib. 21. Hiftor.*
(b) *Lib. 1. de fubfeud.*

Nobilitas quidem apud omnes maximo in honore habetur, vt Ariftotiles (c) fcripfit: Nobilis enim ex Quintiliano notum denotat: cum Nobilitas fit nofcibilitas, quæ non ob fomentum fuperbiæ, vt dixit (d) Diuus Fulgentius: nec ob fanguinis faftum, veniens laus de meritis Parentum, vt notauit (e) Boetius.

(c) *Lib. 3. politic. cap 8.*
(d) *Epift. 2.*
(e) *Lib. 3. de confolat.*

Nam genus, & proauos, & quæ non fecimus ipfi,
Vix ea noftra voco.

Cicero (f) ob militiam, & literas, Nobilitatem agnouit, dicens. *Duæ funt Artes, quæ poffunt locare hominem in ampliffimo dignitatis gradu, Militia, & Sophia*: ex Militia enim Monarchiæ, Imperia, ac Regna originem habuere; ficut ex Literis: Nobilis namq; ille cenferi debet, qui virtutis radijs fplendefcit, vt inquit (g) Philofophus, nulla equidem Nobilitas eft, quam virtus, nulla nobilitat ex Diuo Bernardo: & Iuuenalis (h) infurgens in eos, qui peruetuftam generis nobilitatem iactant, ait,

(f) *Pro Mur.*
(g) *Lib. 4. polit. cap. 6.*
(h) *Satyr. 8.*

Tota licèt Veteres exornent, vndique Ceræ
Atria, Nobilitas fola eft, atq; vnica Virtus.

Nobiliffimus verò dicitur, qui fanguinis, ac vir-

tutis gloria simul illustratur: ideòque tres Nobilitatis differentiæ à Felino (a) statuuntur, vna sanguinis, quæ est dignitas à sanguinis splendore proueniens, ab Auis demisso, & continuata successione in legitimos liberos manante, vt Landulfus (b) ait. Altera virtutis, de qua Baldus (c) inquit; *Quemcunque virtute praditum esse Nobilem*. Tertia demùm Nobilitas est virtutis, & sanguinis, simulq; certè numeris omnibus absoluta extitit, vt scripsit Baptista Mantuanus dicens. *Magnum est virtutis adiumentum, claris ortum esse Parentibus*: nàm, *Ex melioribus ortos esse meliores*, Aristotiles (d) notauit. Quamquàm eadem sit in singulis hominibus originis antiquitas: limum cuncti habent generis authorem sui, ex Agapito: (e) & Boetius (f) æquè quo ad genus omnes homines nobiles posuit, inquiens.

(a) *Super Codic.*
(b) *In 2. Clement.*
(c) *In lib. 2. C. de commerc. & mercat.*
(d) *Loc. cit.*
(e) *Dialog. ad Iustin.*
(f) *3. de Consolat.*

Omne hominum genus in terris
Simili surgit ab ortu:

& subdens, ait:

Mortales igitur cunctos
Edit nobile germen,
Quid genus, & proauos strepitis?
Si primordia vestra
Authoremque Deum spectes,
Nullus degener extat,
Ni vitijs peiora fouens
Proprium deserat ortum.

Et Seneca (g) ait. *A primo mundi ortu vsq; in hoc tempus perduxit nos ex splendidis, sordidisq; alternata series. Non facit nobilem atrium plenum fumosis imaginibus; neq; in nostram gloriam vixit: nec quod ante nos fuit, nostrum est, Animus facit nobilem.*

(g) *Epist. 44.*

Qua-

Quapropter nobilissimæ huius Ciuitatis hominum cœtus in tres distribuemus Classes. Quarum prima erit Nobilium de Sedili, vetustate, & magnificentia nemini secunda: cùm namq; Nobilium familiæ creuissent, sæpèq; de generis nobilitate dissensissent, graui odio, ac diutina simultate conflictabantur; ideòq; in vnum coacto Concilio, in tria distincta Sedilia pari voluntate coniuncti, complexiq; sunt: & ex tunc concorditèr, amicissimè, ac fidelitèr vixerunt. Tria propterea Salernitana in Vrbe Sedilia numerantur: vnum dicitur Porta Noua: aliud Portæ Rotensis: alterum verò del Campo. Secundæ Classis est more Nobilium Ciuium viuentium. Tertia Mercatorum, Artificum, ac aliorum de Plebe: & si Aristotiles (a) dixit, quòd optimus Populus ex agricolis constat, nam fortissimi, si essent instructi, in disciplina militari euaderent; at quia intra Ciuitatis mœnia haud habitant, illos omittimus.

(a) *Lib. 6 politic. cap. 4.*

Primæ Classis Viri Nobiles, seù Patritij de Sedili appellantur, præclara stirpe orti; de quorum laude eloqui non libet: eloquentissimi namq; Scriptores de ipsorum propagine luculenter dixerunt: admirari satius est, quàm peruetustam eorum Nobilitatem describere.

Secundę Classis sunt Ciues Nobiles, more Nobilium viuentes: sicut plurimi adhuc Maiorum stemmatibus orti ob arma, literas, dignitates, feuda, ac per multa præclara gesta conspicui: ab alijs similitèr Ciuitatibus ortum ducentes, à quibus prisca eorum Nobilitas originem trahit.

In tertia verò Classe ponuntur Artifices, & alij, qui numerosi sunt in Ciuitate, sicuti, & cæteri de

Vulgo, seu de Plebe, de quibus magna numeratur copia: at cum nostrum de his omnibus loqui non sit, ideò dicendum

De Salernitanis Regulis.

CAP. V.

PROPRIOS Regulos per sæcula multa Salernitana Ciuitas habuit, quando fortuna, Romaniq; Imperij maiestas in eius fide constanter fuit: qua collabente Longobardi, Nortmandi, Sueui, Galli, ac Hispani nunc felicissimè regnantes, æterneq; sub Catholico, ac Inuictissimo nostro Rege Carolo II. quattrimundi Monarcha, perennè regnabunt.

Salernitani namq; Principes inter totius Regni Principes nobilissimi, ac potentissimi fuere: initio enim Reges erant, minimèq; ex alterius nutu pendebant, in quorum ordine numeratur

1 Primus Salernitanus Princeps Arichis è Lõgobardorum genere, Dux primò Beneuenti, quem vnanimiter Ciues omnes Principem acclamauerunt, ac honorificè ad Principalem dignitatem asciuerunt, vt Romualdus II. Archiepiscopus Salernitanus scriptum (a) reliquit: vxorem duxit Adelpergam filiam Desiderij Longobardorum Regis, ex qua filios Romoaldum, Egisifum, Theoraldam, & Adelcisam suscepit: relicto namq; Ducis titulo, inter Principes primus fuit nuncupatus; à Comprouincialibus

(a) In Chronic.

bus eius ſedis Metropolis Coepiſcopis, more Regio ipſum vngi mandauerit, ac ipſimet Regiam Coronam imponi: in Sacratiſſimo Palatio ſubſcriptiones dari iuſſit: Erchempertus (a) Leo Oſtienſis (b) Capacius, (c) ac Freccia (d) notauere. Tunc Prouincia Principatus anno 762. fuit appellata: amplificauit, ac ope mirifico communiuit, nouaque fabrica Salernitanam Ciuitatem reparauit, vt perpetuò eſſet Principibus præſidium, ſicut apud Oſtienſem (e) legitur: in quodam eius tumulo adhùc videtur.

Nec minus excelſis nuper circumdate muris
Structorem orbe tuum, clare Salerne gemis.

Eccleſiam Sancti Petri ad Curtim extruxit, in qua Idòlum ingens Arichis ex auro fabrefactum inuenit: in hac ſacra Ǽde ad præſens Regius Abbas à Catholica Maieſtate ponitur: argiuos Arichis ſuperauit, ac in fugam compulit: ætate 53. annorum placida morte quieuit 7. menſis Septembris 787. in ſede ipſius humatus; annos 29. & menſes 6. regnauit, vt Abb. Vghellus (f) notauit.

2 Grimoaldus ſecundus genitus, ob Romualdi primogeniti mortem Luceriæ à Pipino Caroli Magni filio Papiæ in carcerem fuit ductus, libertati deindè anno 788. donatus; dummodò in ſingulos annos perſolueret viginti quinque mille aureos, & Salernitanam, ac Acheruntinam Ciuitatem deſtrueret, alijſq; conditionibus: venit deindè Salernum: Grimoaldus Apuliam verſus diſceſſit, Acheruntinam deſtruxit Ciuitatem: denuò Salernum rediens, ad Ciuium preces, dumtaxat parietes ad Faguſtinæ riuum deſolauit, aliamq; muri partem ad Occidentem verſus, vbi dicitur *Buſſanola*, necnon propè maris

(a) *In Hiſtor. Longobard.*
(b) *Lib. 3. cap. 9.*
(c) *Lib. 1. Neapol. Hiſtor. cap. 12.*
(d) *Lib. de ſubfeud.*
(e) *Lib. cit. cap. 12.*
(f) *Tom. 7. Ital. Sacr. de Episc. & Archiep. Salernit.*

ris littus Meridiem versus: mortuo Carolo, muros ampliori forma reędificauit, anno 806. Salerni occubuit: & in maiori Ecclesia Sanctę Mariæ Angelorum priùs dicta sepultus.

3 Grimoaldus Princeps tertius creditur dicti Grimoaldi filius fuisse, duos regnauit annos, & à Radelchise Capuæ Comite, anno 817. interemptus fuit.

4 Sico Spoletinus anno 818. strenuus fuit miles, Neapolim expugnauit, vndè corpus gloriosissimi Martyris Ianuarij extraxit, ductumq; Beneuentum, vt legitur apud Capacium, (a) & apud Leonem Ostiensem, (b) anno verò 1497. in Neapolitanam Basilicam translatum, & nouam Capuam ædificauit: regnauitq; annos 15. obijt anno 833. Sicardum eius filium hæredem Principatus effecit.

(a) *In Puteolan. Histor.*
(b) *Lib. 1. Hist. Cassin. cap. 22.*

5 Sicardus Patri successit, immanis, ac crudelis erga subditos: Liparis insulam subiugauit, è qua corpus Sanctissimi Apostoli Bartholomęi anno 837. abstulit: Beneuentum translatum secundum Platinam, Sabellicum (c), Frecciam (d), & Chronicam Cassinensem: (e) Amalphitanos etiam sub suo dominio posuit, ab eis Sacratissimæ Virginis, ac Martyris Trophomenæ corpus transferendo: anno verò 839. post dominium annorum sex, tamquàm Tyrannus trucidatus fuit.

(c) *1. Enead. 9. lib.*
(d) *Lib. 1. de subfeud.*
(e) *lib. 1. Chron. Cassin. cap. 23.*

6 Radelchis, Thesaurerius Sicardi, illi in Principatu successit, quamquàm de iure ad Siconulfum, supradicti Sicardi germanum successio spectaret, imò illum in carcerem constituit. Ad Nuceriam Dauferius relegatus fuit; eò quia Salernitanos ad Siconulfum liberandum è Tarentinis carceribus induxit, illumq; pro illorum Principe acclamantes: ab

arce

arce igitur sub mentita forma mulieris græcæ suæ amatæ fuit liberatus: in portu à Salernitanis, vt alij mercatores, ibi existentes susceptus.

7 Siconulfus Salernum ductus, Princeps acclamatus, cum Radelchide gessit bellum, illumq; superando cum exuuijs, & captiuis Salernum se contulit; deindè Radelchis cum Saracenis fœdus inijt, licèt ob pecuniæ inopiam, ac pessimos Africanos mores illos dimisit: ope verò Guidonis, eiusq; affinis Ducis Hetruriæ; inuicem cõuenerunt, Beneuenti Ducatum Radelchisio, Siconulfo Salerni Principatum diuidendo, anno 840. ex Romualdo II. (a) Amalphitani similiter spontè dicto Principi se submisere, quem iustum, ac strenuum mors anno 848. eripuit.

(a) *In Chronic.*

8 Sico pupillus, Siconulfi, filius successit, sub Petri eius Compatris tutelã anno 851. qui vnanimiter cum Beneuentanis contra Saracenos arma gerens, ex hoc mundo migrauit. Pupillus verò, (Siconis industria) acerbæ morti succubuit.

9 Siconus, post vltima fata pueri, ad Principatum conscendit, regnauitq; annos 5. & tandem ab hac luce subtractus est.

10 Ademarius, post Siconis funera, à Salernitano Populo anno 856. Princeps fuit designatus, at quia ingentia cupiebat lucra, à Salernitanis odio habitus, oculos, ac Principatum (b) abstulerunt.

(b) *Ex Histor. Ignot. Cassin. n. 23.*

11 Guaiferius, cognomento Balbus, Maionis filius, anno 861. fuit Princeps acclamatus, attamen ob eius rapacitatem odijs infensus à Guaiferio eius affine, conuocato Populo, Principatu priuatus fuit, ac vinculis traditus, obijt anno 866. vt ex Iulio Cæsare Capacio (c). 12 Guai-

(c) *Lib. 1 Histor. Neapol. cap. 10.*

12 Guaiferius Patruus Dauferij ad Principatum fuit electus: cum Redelchide Beneuentanorum Duce coniunctus: à Basilio Macedone auxilium quoque petierunt: Saracenos simulq; iuncti ab Italia exterminauere, quæ à ferocissimorum hostium immanitate fuit liberata, vt dictus Capacius (a) dixit. Abila verò Saracenorum Dux cum sexaginta duobus millibus militum circumsidere Salernum: attamen Princeps Beneuentani Ducis auxilio extra muros pugnans in loco, vbi nunc dicitur *la Carnale* quindecies mille Saracenos trucidauit, ideòq; adhuc ad præsens locus ille dicitur *la Carnale*: Abila verò reperiebatur intùs Ecclesiam, in qua venerabantur corpora SS. Martyrum Fortunati, Cai, & Anthes, quæ Ecclesia extra Ciuitatis muros reperitur, ibìq; à trabe lapso ob crimina obscœna cum quadã puella fœdissima super eiusdẽ Ecclesiæ altari publicè patrata repẽtè occubuit. Electus deindè Abimalec in Ducem fuit, diùq; Ciuitatem vexauit, tandem cuncti Saraceni ab Vrbe Salernitana in Siciliam expulsi fuere, à quo Regno denuò egressi Citariam, nec non Fontem Salerni portum petierunt: demùm anno 880. à Salernitanis fugati: Princeps verò languore correptus, principatu deposito, in Diui Benedicti familiam se reposuit, summis votis expetens ad Cassinense Cœnobium deferri, sed cum ob Saracenorum incursionem id fieri non posset, Teanum delatus est, vbi vitam finiens, tumulatus fuit, vt Vuion (b) scripsit: Ecclesiam Sancti Maximi, quæ per Monasterium Cauense Sanctissimę Trinitatis olim possidebatur; ædificauit, vt in tabulis dicti Sacri Monasterij habetur descriptum.

(a) *Loc. cit.*

(b) *In ligu. vit. lib. 4 cap. 37 & lib. 1. Chron. Cass. cap. 41.*

In

In nomine Domini Dei Saluatoris nostri Iesu Christi. Regnante Dom. Ludouico Imperatore Augusto, anno Deo propitio, vigesimo mensis Nouembris 2. Ind. Ego Gauferius Diuina gratia Princeps filius quondam Dauferij Principis, diuino auxilio me adiuuante, intus hanc Salernitanam Ciuitatem super ipsa fistula propinqua casa mea, à fundamine vsq; ad culmen Ecclesiam Dei ædificaui in honorem, & vocabulum Sancti Maximi Confessoris Domini nostri Iesu Christi, &c.

13 Guaimarius filius dictus Malamemoriæ, successit anno 894. vt Romualdus II. (a) asserit, è non paucis locis Moros extrusit: Ducatum Beneuenti obtinuit, Adinolfum expellendo, apud Salernitanos odio habitus: priuatè tandem viuendo in palatio dictæ Ecclesiæ Sancti Maximi, post quadraginta annos dominij, vitam cum morte commutauit.

(a) *In Chronic.*

14 Guaimarius II. iuuenis dictus Caluus, adhùc suo genitore viuente regnauit: Græciæ Imperatoris auxilio Saraceni omnes trucidati fuerunt, vt habetur (b) apud Marinum Freccia. Ope equitum quinquaginta Normãdorum, qui naui à Terra Sancta deuenere: à quibus deindè Nortmandi Principes, ac Neapolitani Reges originem duxere, annos 37. regnauit: tandem à Lybitinæ falce, anno 945. fuit raptus, in Cathedrali Ecclesia sepultus.

(b) *Lib. 1. de subfeud.*

15 Gisulphus Guaimari filius, etiam paruulus parenti succedendo regnauit, Beati Apostoli, Euangelistæ, ac Martyris Matthæi corpus Lucaniæ finibus inuentum, vt notatur per Baronium (c) & ex Erchemperti Historijs, è Pestana Ciuitate, anno 954. tempore Præsulatus Bernardi II. summa cum veneratione in Vrbem Salernitanam transtulit, cuius ad-

(c) *Tom. 11. ad ann. 954.*

uentum Sanctus Gramatius II. Salernitanus Episcopus, vltimis eius vitæ horis his prædixit verbis: *Non post multa tempora Ecclesia Salernitana cælesti thesauro decorabitur, atq; ad supremum honoris apicem deducetur*: Festum verò dictæ Translationis singulis quibusq; annis pridiè Nonas Maij solemniter per octo dies hymnis, rosis,& floribus, maximo Populi concursu celebratur: vniuersusq; Clerus, Abbates, ac Comprouinciales cuncti Episcopi primis Vesperis, nec non Missæ solemni interesse compelluntur: ob illius aduentum, qui omnium primus hæbraicis litteris Euangelium scripsit, vt notat Diuus Hieronymus octauo post Saluatoris Ascensum anno: ex Marco Antonio Marsilio Columna (a) nam trium ordinum Coronam reportauit, simulq; Apostolus, Euangelista,ac Martyr extitit, vt dixit Vrbanus II. (b) & habetur apud Romualdum II. Gisulphus verò Deo animam, anno 981. efflauit.

(a) *Lib. de vit. & gestis B. Matthæi ca. 2.*

(b) *In bull. ann. 1099.*

16 Landulfus à Sancta Agata, Capuæ Principis filius, cum Gisulphi proles non adesset, anno millesimo ad Principatus fastigium fuit electus: sub Ioanne Abbate in Diui Benedicti Religionem ingreditur: omnia hæreditario iure ad se pertinentia, se, suaq; Sancto Benedicto obtulit, & in humilitatis suę proposito perdurans, quieuit in pace, & in Casino sepultus, (c) inquit Vuion.

(c) *Loc. cit.*

17 Ioannes de Lamberto Longobardi filius ad Principatus culmen euectus, optima fama, anno 1030. obijt.

18 Guaimarus Balbus filius successit, eiusq; ope Pandolfus Capuæ Princeps, qui apud Germanos carceri detinebatur, libertati donatur, vt narrat Iu-

lius

lius Cæsar Capacius: (a) tandem immanis, ac crudelis factus, diris vulneribus, anno 1052. à Salernitanis triginta sex plagis perfossus, magno cum ludibrio in eius cadauer inseuierunt, vt in Cassinensi Chronica (b) legitur, ac in dicto Chronicon Romualdi II. ac apud Anonimum Cassinense.

(a) Lib. Histor. Neapol. cap. 12.

(b) Lib. 2. cap. 86.

19 Gisulphus II. Longobardorũ nouissimus, occiso eius Patre Guaimario, in Salernitanos Parentis cæde animaduertit, ac quadraginta reos trucidauit: qui etiã Alexandri II. Concilio Salerni habito anno 1069. interfuit, sic etiam illo celebrato Romæ à Gregorio VII. anno 1079. in quo Robertus Guiscardus Nortmandorum Dux, eius affinis, Ecclesiæ bonorum occupator, excommunicatus fuit: per menses septem Salernum obsedit: tandem die 17. Septembris 1076. fugam arripuit, Gisulphus verò Romam, ac Cisalpinam Galliam petijt, & è Longobardorum linea postremus Princeps Gisulphus fuit.

20 Robertus Guiscardus Nortmannus Astutus, seù Ingeniosus dictus, Tancredi filius Dux Apuliæ Calabriæ, ac Siciliæ, primus ex Nortmannorum genere Salerni Princeps: Ciues beneficijs multis cumulauit, magnificum ingentisque molis Templum construxit, in quo anno 1076. Euangelistæ Matthæi corpus collocauit, vt ex Summonte (c) habetur: Pontificis iussu Beneuentum vexare desiitit, Græcos classe vicit, à Gregorio VII. vocatus in mole Adriani, magno exercitus apparatu Romam profectus est: ob cuius aduentum territus Henricus III. Imperator, Senam se contulit: Robertus autem strenuè pugnans Capitolium, aliaq; proximiora Castra igni dedit: tandem die 13. Februarij 1084. Pontificem in

(c) Nella 1. par. te dell' Histor. di Napol. cap. 13.

(a) Histor. d'Ital. tom. 1. fol. 7.

(b) In Vita Gregor. VII.

(c) In sua Chronic.

(d) Lib. 1. Neapol. Histor. cap. 20.

(e) Nel Compend. dell' Histor. di Rom. fol. 230

(f) De Episc. & Archiep. Salernit.

(g) In sua Chron.

(h) In Ital. Sacr.

propria Sede collocauit, vt Historici cuncti testantur, præsertim Brianus. (a) Romanorumq; inconstantiam videns, Salernum tamquam in locum tutum, & fortem secum Pontificem duxit, vbi anno 1085. die Dominico 25. Maij ad beatiores sedes euolauit: eiusq; vltima verba fuere. *Dilexi iustitiam, & odiui iniquitatem*. Sic scripserunt Paulus Bernriedensis, (b) Anonimus Cassinensis (c), Capacius. (d) Et Zappullus (e) testatur in successorem Sanctissimi Pontificis Gregorij, Salerni in Summum Pontificem Victorem III. à Cardinalibus, ac Episcopis, ibidem existentibus electum fuisse, vt Musca (f) notauit, priùs namque dicebatur Desiderius Abbas Montis Cassinensis. Robertus Ciuitates multas Campaniæ, Apuliæ, ac Greciæ summa cum laude depressit: duos habuit filios, Boemundum, & Rogerium: Primus in Syriam cum exercitu profectus est: Secundus Apuliæ, & Calabriæ Ducatum obtinuit: demùm anno 1079. vt ait (g) Romualdus II. apud Insulam Coropoli in Grecia Deo animam dedit, anno Ducatus eius 26. ætatis 72. vt narrat (h) Vghellus, eiusq; iussu in Ecclesia Sanctissimæ Trinitatis, quam ipse in Ciuitate Venusiæ construxerat, fuit sepultus, vbi legitur.

Hic terror mundi Guiscardus, hic expulit Vrbem
Quem Ligures Regem, Roma, Alemanus habet
Parthus, Arabs, Macedūq; plalanx nō texit Alexim,
At fuga, sed Venetum, nec fuga, nec pelagus:

ita Baronius.

21 Rogerius patri Roberto anno 1086. in Principatum successit quamquam maiori parte status ab eius germano Boemundo priuatus fuisset ob diffi-

dium

dium inter eos: multa à Parente omiſſa conceſſit, ſequumq; gerendo bellum, Tarentinam Ciuitatem adeptus fuit, ad non pauca Romanorum loca ſe contulit, cum à fide Pontificis defeciſſent: poſt 26. ſui Ducatus annum, ætatis ſuæ maior 30. annis, menſe Februarij, anni 1111. diem clauſit extremum, vt Falco Beneuentanus (a) ſcripſit: in Diui Matthæi Eccleſia, quam genitor conſtruxerat, vniuerſali luctu ſepultus, ex Romualdo II. (b) habetur.

(a) In Chronic.

(b) In ſua Chronic.

22 Gulielmus filius Rogerij principatum accepit: à Gelaſio Apuliæ, & Calabriæ Ducatus habuit inueſtituram: à Paſchale Pontifice vexillum obtinuit: à Gregorio anno 1018. confirmatum, Conſtantinopolim adijt ob filijæ Alexij Imperatoris matrimonium, ſed tempus inaniter duxit: loca multa à Rogerio Comite Siciliæ detenta, redeundo inuenit: hilariter à Salernitanis fuit receptus: die verò 5. Septembris anni 1121. Caliſtus Pontifex Salernum venit ob pacem confirmandam cum Gulielmo, & Rogerio, vt Falco Beneuentanus notauit, ac (c) Vghellus ſcripſit: eodemq; tempore Romualdum Diaconum Cardinalem Salerni Archiepiſcopum conſacrauit. Honorius Papa cuncta priuilegia ei confirmauit: filiam Ducis Apuliæ vxorem duxit: poſtremò in Meſſana Ciuitate, anno 1126. Rogerium hæredem inſtituit: ſequenti verò anno VII. Kal. Auguſti occubuit, ſic Falco Beneuentanus, (d) & Girardus (e) ſcripſere. Regnauit annos 17. & menſes 10. in Salernitana Baſilica humatus, quam Robertus Dux auus à fundamentis ædificauerat, ex Romualdo II.

(c) Tom. 9. Ital. Sacr.

(d) Chronic. Rinald. anno Eccleſiaſt. ann. 1121. n. 1.

(e) Nella 3. par. del ſuo Diar.

23 Rogerius Siciliæ Comes Neapolis Rex Saler-

lernum venit, honorificè à Salernitanis receptus, Princeps à Caputaquensi Episcopo vnctus. Titulus, ac Principatus Salerni ad Reges peruenit anno 1130. cuncta Salernitanorum priuilegia confirmauit, illorumq; fidelitatem magnoperè commendauit, vt habetur ex priuilegio, (a) Datum Salerni, anno 1137. in quo præcipuè legitur. *Sola Italia Salerni Ciuitas fidelitatem intemeratam conseruauit*. In Siciliam redijt anno 1128. Honorius Apuliæ Ducatum ei concessit: Concilio habito Romæ anno 1130. primus Siciliæ Rex fuit coronatus. Kal. Martij Anacletus Pontifex Salernum venit, & denuò anno 1132. Vxores quatuor habuit, Airoldam filiam Comitis Casertæ: Albiram filiam Regis Hispaniarum: Sybillam sororem Ducis Burgundiæ: & Beatricem filiam, vel vt alij aiunt Comitis Restæ sororem: plures habuit filios: varia gessit bella, præsertim cum Innocentio II. Pontifice, anno 1134. Demùm Siciliæ Regnum, ac Apuliæ Ducatum obtinuit, Ecclesiæq; feudatarius remansit, & Salerni Principatus ad Siciliæ Reges fuit trãslatus: febre postremò oppressus, anno 1149. obijt: Panormi sepultus: regnauit annos 18. & menses 5. eius vitæ 59. vt (b) scripsit Mazzella.

(a) *Ex Archiuio Ciuitatis Salerni.*

(b) *Nelle vite de i Rè di Napoli.*

24 Carolus Andegauiæ Rex, Ludouici VIII. Regis Galliæ germanus, qui Fogiæ occubuit 1288. Principis Salerni titulum, anno 1269. suo filio Carolo contulit: Mariam vnicam filiam Regis Vngariæ vxorem ei dedit, & Carolus II. Rex Neapolis circa annum 1284. fuit appellatus: tandem die 5. Maij 1309. ex hac vita discessit: ætatis 62. Regni 40. & dies 7. Neapoli in æde Diui Dominici Maioris, quam ipse fundauerat humatus, licèt ad Prouentiam deindè

dè translatus: Cor verò in marmorea vrna in dicta Ecclesia seruari iussit, vbi legitur.

Cõditoriũ hoc est Cordis Caroli II. Illustrissimi Regis Fundatoris Conuentus, anno Domini M. CCC.IX.

27 Carolus III. Rex dicti Caroli II. Vngariæ Regis primogenitus, Salernitanus Princeps, Margaritam Mariæ sororis Reginæ Ioannæ I. filiam vxorem duxit, quæ Ecclesiam Sanctæ Mariæ Incoronatæ Neapolis, vbi coronata fuit, extruxit: Carolus verò die 2. mensis Iunij 1386. in Ciuitate Vigiæ obijt, ætatis 43. mensium 6. & dierum 10. vt Mazzella (a) notauit.

(a) *Loc. cit.*

Et posteà ad inferiores Dynastas Salerni principatus *est translatus.*

26 Iordanus Columna Martini V. germanus à Ioanna II. anno 1419. Princeps fuit creatus.

27 Antonius Columna filius successit anno 1423. vsq; ad annum 1433.

28 Raymundus Vrsinus Nolæ Comes, Salerni principatum à Rege Alphonso obtinuit cum potestate naturalibus eius filijs Statum diuidendi, scilicet Felici Principatum Salerni: Nolæ, & Sarni Comitatum Danieli: & Atripaldæ Iordano: Serenissimi titulo Raymundus fuit decoratus, vt in Archiuio Sanctæ Annæ de Nuceria extat memoria: ex hac vita demùm anno 1458. migrauit.

29 Felix Vrsinus Andagauensibus, non Regi Ferdinando Aragonensi adhærendo, quamquam illi anno 1460. pepercisset, denuò de eius fide dubius, quia Renato Andagauensium Regi adhæsit, dicto anno Principatu priuatus fuit.

30 Robertus Sanseuerinus Marsici Comes, Ma-

gnus

gnus Regni Admiratus mense Ianuarij, anno 1463. Principatus possionem obtinuit, Regio Fisco successi, defecit, vt diximus à Ferdinando Rege dictus Fęlix: potestatem adeptus fuit pecunias cudendi, lesæ Maiestatis offensas condonandi, multisq; alijs fruebatur priuilegijs: Serenissimi titulo fuit insignitus, vt ex Regio Archiuio (a): eximiam Neapoli ædificauit ædem, in qua ad præsens est conspicua, & celebris Ecclesia sub titulo, auspicijs, ac protectione Immaculatæ Conceptionis Deiparæ, domus professa Societatis Iesu: multa equidem Robertus fecit: ac tandem communi gemitu anno 1475. Deo animam efflauit: Salerni in sacra Diui Matthæi æde sepultus.

(a) *fol 78. 146 t. 62. 63.*

31 Antonellus Roberti filius ex Catharina Sfortia natus, anno 1478. successit, Regem ob non confirmationem officij Magni Admiratus odio habuit, assiduè Salerni morabatur, mandata Regis paruifaciens, Constantiam Montisfeltriæ filiam Fiderici Ducis Vrbini vxorem duxit: cum Regni Baronibus contra Regem conspirauit: filiumq; Fidericum Salernum veniens, vinculis alligauit: sedato Rege contra Barones, & fœdere inito cum Antonello, conditione, vt è Regno exiret, ac in Sinigaliam proficisceretur, in qua postmodum ex hac vita migrauit, & in Principatum eius filius successit.

32 Robertus II. vxorem habuit D. Mariam de Aragonia filiam D. Alphonsi Ducis Villahermosæ Regis Ferdinandi fratris, quæ mense Ianuarij in lucem dedit D. Ferdinandum Sanseuerinum vltimum Salernitanorum Principem, Caroli V. Imperatoris Patruelem, vt Francicus de Pietri (b) narrat. Robertus

(b) *Nel lib. 1. dell' Histor. Neapolet. cap. 7.*

bertus verò Agropoli die 2. Nouembris 1508. perijt: Salernum deindè ductus, ac humatus.

33 Ferdinandus infans D. Berardino Villamarina Capacij Comiti, ac Regni Admirato fuit à Rege datus: nec non sub Berardini Ogeda Magni Aulici, ac D. Antonij Mari Iberi ſanguinis Regij cuſtodia: illumq;latinam,ac græcam linguam Pomponius Gauricus docuit. Vxorem duxit D. Iſabellam Villamarinam vnicam filiam dicti D.Bernardi:Princeps digna multa egit, è Regno hoſtes eijecit, pacemque reſtituit: Bononiæ Caroli V. coronationi interfuit, contentionemq; ob præcedentiam cum Marchione Aſtorghæ inijt anno 1530.& anno 1535. magno honore contra Turcas adhæſit Cæſari: ſic etiam in Flandria, ac in Germania: die 24. Nouembris eiuſdem anni Salernum Imperator venit, vbi ſplendidiſſimè,ac lautè per quatuor dies à Principe hoſpitatus eſt: cui anno 1541. in bello Iuliæ Ceſareæ, licet tenui ſorte adhæſit. Poſtmodùm anno 1548 cum Placido de Sangro ad Cæſarem à Neapolitana Ciuitate ob cauſam Sanctæ Inquiſitionis ponendæ miſſus: illinc tamen rediens à D. Petro de Toleto tunc Vicerege fuit perperam receptus: anno 1551. 3. Idus Iunij ſcopli ictu à Perſeo de Rogerijs propè Cauenſem Ciuitatem è Neapoli veniens in femore percuſſus: Perſeus ab innumeris hominibus fugatus,in Cauenſibus montibus captus, per annum in carcerem detentus: tandem Neapoli caput ei fuit obſtruncatum. Ferdinandus non parum (vt fama erat) à dicto D. Petro vexabatur: indignatione proptereà ſuccenſus è Regno Paduam migrauit, deindè Venetias profectus eſt, vbi per plures menſes incoluit: &

licèt gratas à Carolo V. quæreret aures, nunquam ei concessum fuit: demùm coram Hispaniæ Oratore Venetijs residente, ac Senatu, cuncta, quæ in Regno possidebat, renuit, fidelitate eius Regis Caroli destituta, ad Christianissimum Regem Henricum II. profectus est, anno 1552. vt Sansouinus (a) refert: demùm Bizantyum cum Gallorum classe transfetauit, Turcas pro Regni debellatione aduocando: in Insula Chio Princeps remansit, deindè à Solimano vocatus, honorificè cum eius familia fuit receptus: at vanitate, & viribus amoris ductus, breui suam existimationem amisit, ludibrioq; factus, ad Galliam absq; Turcarum classe redijt: Castri verò morabatur Princeps, quando quidam suus semper, & vbique familiaris Romam ab eodem Principe missus, à nummorum copia corruptus, si Principem morti daret, de quo Ascanij Columnæ ope, admonitus Princeps, iussit dictum familiarem è Castro eijci, at cum denuò intromitti instetisset, palàm tunc Princeps manifestauit patranda, illumq; iustitiæ tradidit, qui cuncta confitendo, turpiter fuit morti datus. Et quamquàm Hispaniæ, ac Galliæ Reges tunc pacem inijere: Henricus Rex gratiam pro dicto Principe assequi minime valuit: en tandem malè vltimum suum clausit diem.

(a) *Nella Chronolog. del Mond.*

At quia Vxor auxilium Principi ferebat, hìc diù fuit detenta: in Hispaniam deindè missa, vbi Imperatoris filia Lusitaniæ Princeps, ac Iberus Princeps multo eam dignati fuere honore, necnon Cæsarem allocuta, eiq; permissum, vt in eius dominatu liceat permanere: vndè rediens ab apoplexia in itinere oppressa, extremo Salernitanorum, ac Neapolitanorum luctu occubuit.

Re-

Regia ex indè Salernitana Vrbs reperitur, imò Regum Regia, & Cæsarum Sedes, vt ex Marino Freccia (a) scriptum habetur.

(a) *Lib. 1. de subfeud.*

De Ecclesijs Salernitanis.

CAP. VI.

ENVMERATIS iam Salernitanis Dynastis, Sacras describemus ædes, præsertim maiorem Basilicam, in qua colitur corpus Matthæi Galilei ex Alpheo patre Tribu leui, Apostoli Euangelistæ,& Martyris, qui in altare,in quo Sacra confecerat, ecce clam ab Hirtaco Littor pessimus mittitur, qui Beatissimum Apostolum adhuc orantem bis, terue in viscera pugione transuerberauit XI. Kal. Octobris à Christi Natalibus,anno 68;quod cum Populus malè accepisset, turmatim lignis, ac pice ad Regis palatium currunt omnes, viuum enim Regem cremare intendunt, at Popularis ira à Diaconis, & Sacerdotibus compescitur, vt narrat (b) Marcus Antonius Marsilius Columna: In Æthiopia Regiæ Ciuitatis Tarrij sepultum sacratissimum corpus remansit, vsq;ad annum 320.quæ à Barbaris destructa, Brittani Mercatores eò appulsi, Apostoli monitu, eius corpus in minorem Britteniam ad Promontorium hodie Diui Matthæi nuncupatum, ex Oliuare (c) ad Regiam Ciuitatem Leggiam dictam transuexerunt,ibi per annos 50. permansit. Leggia verò anno 370.deuastata: naui gloriosi Apostoli corpus

(b) *De Vit. & gest. B.Matthæi cap. 4.*

(c) *In Scholijs ad Melam lib. 1. cap. 3.*

E 2

pus ad Lucaniæ partes trasfertur ad paruam Ecclesiam propè Pestanam Ciuitatem, ad Cathedralem deindè per annos 584. requieuit: anno verò 954. die 6. Maij è Pestana Ciuitate Salernum Apostoli corpus ad Cathedralem Ecclesiam deportatur, sub titulo olim Sanctæ Mariæ Angelorum, nunc Sancti Matthæi Apostoli, & Euangelistæ Ciuitatis Patroni, eximia, ac admirabili architectura constructam, pomposè, ac splendidè exornatam circà annum Dominicæ Incarnationis 1075. peculiari Ducis Roberti ære, vt ex marmoreis, ac triumphalibus ante templi parietes insculptis tabulis constat, in quibus legitur.

A. M. & Euangelistæ Patrono Vrbis, Robertus Dux R. Imp. Max. de ærario peculiari.

Diuinum enim numen omnimodè omni tempore colendum. Iure Deo Diuisq; ædificandæ sunt Sacræ ædes, sine quibus vix rectè Deo cultus exhiberi potest. Religio namque firmissimum iudicatur principatus firmamentum, quam si Princeps neglexerit, à Deo quoq; negligetur: hinc Horatius cecinit.

Dij multa neglecti dederunt
Hesperiæ mala luctuosa.

Ad cuius Ecclesiæ fauorem Alexander II. Salernum conuocat Episcopos, & Abbates anno 1068. Ex Abb. Vghello. (a)

(a) *Tom. 9. Ital. Sacr. de Hydrunt. Archiep.*

Metropolitanæ huius Basilicæ per marmoreos gra-

gradus patet ingressus: in summis verò scalis, vnica tantùm præclara ianua cum marmoreis figuris videtur, ad cuius latera duo adhuc marmorei conspiciuntur leones: in eius vertice legitur.

Dux, & Iordanus, & Princeps Capuanus regnent aeternum cum gente colente Salernum.

Ad atrium quadrilaterum ingreditur cum porticis supra marmoreas columnas firmatis, necnon circumcirca cum monumentis, in quibus nobilissimorum cineres seruantur: in cuius medio perennis fons vnico marmoreo granito lapide fabrefacto cubitorum triginta latitudinis in gyrum emensæ conspicitur.

Cohæret statim atrio augustissima ipsa Basilica, amplitudinem omnem excedens, ornatu, magnitudine, & prospectu pulcherrima cum multis marmoreis, & porphyreticis lapidibus miro, ac singulari artificio compositis, vermiculato pauimento decorata: plurimis Prælatorum splendidissimis vrnis exornata: ità vt nec in hoc Regno æqualis, nec pulchrior in Italia conspici potest: omni ex parte à priuatorum ædificijs separata: cum quadrata turri campanili, altitudinis cubitorum biscentum, ex qua Campanæ miræ magnitudinis pendent iussu Antistitis Villelmi constructa, vt legitur

Tempr Magnifici
Reg. Rog. VV. Eps
A. M. & Plebi Dei

Necnon propè hanc Cāpanilim turrim est Coemeterium, quod terra Sancta dicitur: in altera dicti Coemeterij ianua insculptum videtur.

Hanc

Hanc septima sit tibi terra leuis
Quisquis huic tumulo posuit ardente lucerna
Millies cineres aurea terra tegat.

In Occidentali dicti atrij parte in marmoreo tumulo circumcirca legitur.

Hic iacet Reu. in Christo pater Dominus Antonius Syraca Episcopus Acernensis, qui obijt anno Domini M.CCCC. XXXVI. die VI. mensis Iulij XIV. Ind.

In parte Septentrionali in nobili ysapichæ familiæ tumulo conspicitur.

Hoc sepulchrum est Fortunati ysapichę de Salerno.

Orientem versus propè æneam ianuam in tumulo est scriptum.

Hic iacet corpus sapientissimi Iudicis Benedicti Rotũdi de Salerno Iurisperiti, qui obijt anno M. CCCC. XXVII. die VII. mensis Nouembris VI. ind. cuius anima requiescat in pace. Amen.

A templi fronte tres numerantur ianuæ, media ænea egregiæ amplitudinis, quam plurimis exculptam figuris, pulcherrimamq; conflandam curauit Landulfus Butrimile, insculpta verò extant.

Primæua culpa trahit omnes crimina multa,
Qua rogita pro me, semper Matthae Magistrum
Limina quærentes Sancti vos conspicientes
Hoc opus ò do: ta Saluator crimina plura
Discite Landulfo Butrimili Protosebasto,
Noscite me natum simul hic, & terra mandatum
Landulfus Sebaston, Sanctus Matthæus
Gisana Sebaston, & vxor eius.

In cuius portæ epistolio hæc prostant verba legentibus.

A Du-

A Duce Roberto donaris Apostole templo
Pro meritis Regno donetur ipse superno.

Intus dictam æneam ianuam Occidentem versus, sic scriptum apparet.

Hic iacet Dominus Philippus de Sanctomagno Dei gratia venerabilis Caputaquensis Episcopus, qui obijt anno ab Incarnat. Domini M. CCC. XXXVI. mense Iulij, III. Ind. cuius anima per misericordiam Dei requiescat in pace. Amen.

Honorificè adhùc sepultus videtur Matthæus de Porta cum hac inscriptione.

Anno Domini M. CC. LXXII. Ind. 11. *Dom. Matthaus de Porta Salernitanus Archiepiscopus, obijt die Natalis Domini.*

Ante maiorem ianuam æneam humatus iacet Nicolaus Piscicellus Salernitanæ Ecclesiæ Præsul cum hoc epitaphio ob prętereuntium pedes exeso, dumtaxàt legitur.

——— ——— ——— *Hic Piscicellus Præsul*
——— ——— ——— *Nicolaus in Vrna*
——— ——— ——— ——— ——— ———
Ossa dabat humus merita ——— ——— ———
——— ——— *in arca* ——— ——— ———
Marmorea clausit Præsul, & ipse ———
Nepos.

Aliud epitaphium conspicitur in sepulchrali lapide Nicolai Piscicelli dictæ Ecclesiæ Archipræsulis II. sic insculptum.

Pijssimi Patris Nicolai Piscicelli
Optimi Præsulis Salernitani
Ossa
Anno Salutis M. CCCC. XXI.

Ex

Ex parte altera dictæ portæ præclarus conspicitur tumulus, & circumcirca legitur.

Hic iacet corpus viri magnifici Domini Ioannis Grilli de Salerno militis, Iurisciuilis professoris: Viceprothonotarij Regni Siciliæ, qui obijt anno Domini M. CCC. XLIII. *die* XXIII. *Aprilis* XI. *Ind. Auinione: cuius anima requiescat in pace.*

Templum hoc duplici columnarum serie in longum diuisum videtur: necnon transuersus Andron ad Crucis instar Ecclesiæ spatium redigit: vniuersa moles est longitudinis passuum nonaginta, latitudinis triginta, miræ, sed proportionatæ altitudinis.

Baptismalis fons vnico orbiculari lapide excisus, amplitudine cubitorum sexdecim, in medio Ecclesiæ est collocatus.

Suggestum, vbi diebus solemnibus Epistolæ, ac Sancta Euangelia cantantur, egregiè vermiculatum, super duodecim columnas positum conspicitur. Consimile, ac perpulchrum suggestum in alio latere quatuor porphyriacis columnis illud substinentibus videtur, in quo legitur.

Romualdus II. Salernitanus Archiepiscopus præcepit fieri hoc opus.

Priusquam ad Chorum ingrediatur, effigies Nicolai Agello in sepulchrali lapide circum quem honorificè insculptum apparet.

Nicolao Agello Salernitano Archiepiscopo, Matthæi Vuil. Regis Cancell. filio Ric. Comitis Agelli fratri, qui Pontif. anno XL. *salutis M.* CC. XX. XI. *Februarij piè decubuit.*

Supra Chori ianuam in arcu musiuo opere fabrefacto legitur.

Anno

Anno Dominicæ Incarnationis M. C. LXXV. Ind. XIV. tēpore magnificentiſſimi Domini Vullielmi glorioſiſſimi Regis Siciliæ Ducatus Apuliæ Principatus Capuæ. Matthæus Illuſtris Vicecancellarius eiuſdem Domini Regis magnus ciuis Salerni fecit, hoc opus fieri ad honorem Dei, & Apoſtoli Matthæi.

Chorus magnificus perpulchrè ex tabulis fabrefactus cum vermiculato pauimento, necnon à tergo muſiuis lapidibus circumſectus conſpicitur, cum organo ex primis huius Regni, tempore Præſulatus Ioannis de Aragonia filij Regis Ferdinandi anno M. CCCC. LXXXII. Maximè à Præſule Carafa ornato, ſicuti etiam marmoreum ſuggeſtum mirificè elaboratum, cum hac inſcriptione videtur.

Vt templo decus adderet Gregorius Carafa ſuggeſtum hunc è marmore erigi iuſſit, qui eundem, vt authorem, ſic primùm habuiſſe gloriatur verbi præconem ipſo Virgini Aſſumptæ in Cælum die, anno M. DC. LXIX.

Maius altare in dictæ Eccleſiæ androne eſt conſtructum, ac vermiculatum pauimentum, varijſq; lapidibus admirandum; ſtrauit Romualdus II. vt ex ſui nominis inſcriptione porphyreticis literis conſpicitur, dicente.

Hoc opus fieri fecit Dominus Præſul Romualdus II.

In quo altare eſt collocata ſtatua Beatiſſimæ Virginis cum Sanctiſſimo ſuo filio, Sancta Maria Angelorum nuncupata, vbi etiam Sancti Felicis Mart. corpus requieſcit, cuius feſtum die 30. Auguſti celebratur.

A tergo dicti altaris in vermiculatis lapidibus inſculptis vetuſtiſſimis caracteribus perquàm eleganter iſta leguntur.

Ne Populus temerè sacram prorumpat ad Aram,
Sitq; salutiferis maior reuerentia sacris.
Sumptus, & arbitrium Vuillelmi Præsulis istis
Marmoreis titulis hanc cinxit, & extulit Aram.
Marmorea pulchra nitent varijs distincta lapillis
O Matthæe tua pulchra corona domus.
Tu scis quanta fuit deuotio Præsulis in te,
Deuoti memorem te decet esse tui.
Non nisi Pontifici Sanctorum sancta patebunt,
Cum veteri Populo victima taurus erat.
Nec minus hæc sacra sunt, quamuis sint peruia cunctis
Namq; nouo Populo victima Christus adest.
Illius vituli species, quem panis obumbrat.
Digna sumpta caro, languores quoslibet aufert.
Exue te veterem quisquis vis sumere dignè
Has epulas, hominemq; nouũ nouus indue Christum.

Magnifica, ac ampla Aspida vulgò Tribuna musiuo opere depicta retrò dictum maius altare apparet: vbi cubitalibus litteris hæc conspiciuntur carmina.

Da Matthæe Pater Patr. hoc det, & innuba Mater
Vt Pater Alphanus maneat sine fine beatus.
Ecce Dei natum, sine Matre Deum generatum
Prædicunt Vates nasci de Virgine Matre.
Sic Christus natus, nostros remouendo reatus
Viuit cum Patre in Cœlo, & cum Virgine Matre.

Ex parte Septentrionis Regalis Cappella, & Tribuna apparent: in altari effigies Sanctissimæ Virg. Pietatis, ac Præcursoris Ioannis adsunt, manu egregij, ac non satis laudabilis viri Andreæ de Salerno: cui Sacello Regina Margarita Regis Ladislaui mater donauit feudũ, seù Casale Sarignani situm in territo-

ritorio, ac pertinentijs Sancti Seuerini, quod fuit viri nobilis Francisci Sarignani de Salerno militis: datum in Castro nouo, anno 1412. die 4. Aprilis, vt Abb. Vghellus (a) scripsit. María de Aragonia eidem Cappellæ donauit annuos reditus super dohanam Salerni, datum die 1. Nouembris 1529. ex Vghello (b), & Salernitani Principes propriam Aram illam semper existimauerunt, in qua Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum adseruatur, ac multæ Sanctorum Reliquiæ reconditæ sunt: propè dictum Sacellum aliud altare B. V. septem dolorum nuper est dicatum.

(a) *Tom. 7. Ital. Sacr. de Episc. & Archiep. Salernit.*

(b) *Loc. cit.*

In præclara alia Cappella adhuc cum simili Tribuna ex parte Meridiei dicta *la Crociata*, seù Sancti Michaelis Archangeli familiæ de Procida, etiam vermiculata museui operis, & circa emispherium legitur.

Hoc studijs magnis fecit pia cura Ioannis
De Procida dici, meruitq; gemma Salerni.

Aram hanc construxit, atq; dotauit Ioannes ille de Procida Salernitanus Patritius, Dominus Insulæ Procidæ, ac aliorum locorum, Manfredi Regis socius, familiaris, ac Medicus: vir memoriæ perennis, qui in vniuerso Siciliæ Regno Gallos omnes trucidari fecit: innumeras namq; Siculis inferebant clades, vt (c) scripsit Sanctus Antoninus Archiep. Floren: habuit enim Ioannes cum Regni Magnatibus concilium, simulq; conuenere, vt statuta die Martis in albis 30. mensis Martij, anni 1282. hora vespertina insulani omnes arma sub mulierum clamidibus celata sumerent, & in Gallos irruerent: insanum vt fertur se simulauit, & cum buccineo clangore ad

(c) *3. part. histor.*

F 2 cuius-

cuiuscumq; insulani aures coniurationẽ denunciauit: statuta verò die, campana vesperæ tẽpore pulsata, armis à mulieribus in Ecclesia tectis, tanto vnanimi impetu, Galli omnes per totam insulam degentes repentè occisi fuere ad numerum sexaginta millium, adhuc fœminis, & prægnantibus ex Gallorum semine trucidatis, vt perpetuò eorum memoria ab insula deleretur, & in hodiernum vsq; diem dicuntur, *le Vespere Siciliane di Giouanne di Procida*: cuius Petrarca (a) meminit dicens: *Sed vndè magnus quidam vir surrexit Ioannes ille de Procida, qui formidatum Caroli diadema non veritus, & grauis memor iniuriæ, & maiora si licuisset ausurus, vltionis loco huic Regi Siciliam abstulisse*: & quæ sequuntur: sic Rex Petrus de Aragonia Regni coronam diligentia, & opera dicti Ioannis adeptus est, vt apud Villanum, (b) Mazzellam, (c) Summontem, (d) Girardum, (e) ac Petrum Messiam (f) habetur.

(a) *In suo itinerar.*
(b) *Lib 7. histor. cap 61.*
(c) *Nelle Vit. de i Rè di Nap. fol. 81.*
(d) *Histor. Napol. part. 2. lib. 3. cap. 1.*
(e) *Nel suo Diario.*
(f) *Nella 2. selua renouat.*

Plurimæ in dicto Sacello Sanctorum Reliquiæ reperiuntur: præcipuè marmorea statua cum candida arca, in qua Sancti Pontificis Gregorij VII. corpus veneratur, & insculptum sequens visitur epitaphium.

Gregorio VII. Soanen.
Pontif. Opt. Max.
Eccles. libertati vindici acerrimo
Assertori constantissimo, qui dum Rom.
Pont. authoritatem aduersus Henrici
Perfidiam strenuè tutor
Salerni Sanctè decubuit
A. D. M.XXCV. VII. Kal. Iunij.
M. Ant. Columna Marsil. Bononien.
Archiep. Salern.

Cum

Cum illius corpus post quingentos circitèr annos
Sacris amictum, ac ferè integrum reperisset.
Ne tanti Pontificis sepulchrum memoria diutiùs careret.
M. P.
Gregorio XIII. *Bononien.*
Sedente
A. D. M. D. LXXVIII. Prid. Kal.
Quintil.

Cuius Sanctissimi Pontificis duorum miraculorum memoria prætereunda non est: profugo namq; Gregorio Salernum introeunte: rusticus quidam intra se dixit: en author præliorum, & seditionum, postquam totum commouit orbem, hanc tandem venit perturbare Vrbem: his ità cogitatis obmutuit: ad Gregorij deindè pedes ductus, suum confitendo errorem: ab eodem sancto pristinæ saluti restituitur.

Defuncto, ac sepulto Sancto Pontifice nocturno silentio subintroierunt fures, propter induuias namq; pontificales sepulchrum aperire intendebant: at tantæ vehementiæ ventus obuius eis fuit, vt cunctæ lampades, quæ in B. Matthæi crypta erant accensæ, extinctæ fuere: ipsi verò in amentiam cadentes, tamdiù fuere, quousq; Cleri, Populiq; spectaculum fierent, vt (a) Paulus Bernriedensis antiquus Scriptor narrat. (a) *In Vit. Gregor. VII. Pōtif.*

Propè dictam Aram effigies, ac magnificum marmoreum Sepulchrum inspicitur Gregorij Carafæ Archiepiscopi cum his inscriptionibus.

D. O. M.
Gregorius Carafa Archiepiscopus Salernitanus,
Cui libertas Ecclesiastica

Cordi

Cordi fuit,
Hic
Mortuus iacere delegit viuus
Gregorius VII. Pont. Max. libertatis eiusdem
Vigil assiduus,
Deque hoc Canonicorum Collegio
Optimè meritus
Excubat adhuc, licèt cubet
Ætatis suæ Anno LXXX. Mens. VI.
salutis M. DC. LXVIII.
Inscribi voluit.

In sepulchrali verò lapide legitur.

Gregorio Carafæ
Tum Cassanensi, tum Salernitana
Infula Claro
In æde Diui Gregorij VII.
Nominis congrua, & virtuti
Inter Clericos Regulares Generali
Inter Theologos scriptores eximio
Animi liberalitate omnibus charo
Dùm viueret:
Omnium fletu digno
Dùm moritur:
Ex Gurrello Marescallo,
Qui primus fuit Carafæ sanguinis auctor,
Ex Gurrello Aurilia Regni Prothonotario
Ioseph Aurilia Nepos amantissimus
P.
Obijt Salerni die XXIII. Februarij anno Domini
M. DC. LXXV.

Dignissimus hic Præsul pia Pastore digna multa egit, præsertim præclaras Aras, vnam Diuo Gaetano,

no, alteram B. Andreæ de Abellino in Androne Ecclesiæ dicauit, cum inſcriptionibus his.

D. O. M.
Gaetano Thianeo
Inter Diuos nupèr relato.
Clericorum Regularium
Quàm percelebri Inſtitutori:
Optimo Parenti, & Patrono.
D. Gregorius Carafa
Tàm inclytæ, ac piæ Religionis
Generalis iam Præpoſitus
Caſſanenſis poſt Epiſcopus
Nunc Salernitanæ Vrbis Præſul
Sacellum hoc
Ob plurima accepta beneficia dicauit.
Anno Sal. D. M. DC. LXXI.

D. O. M.
Andreæ Abellinenſi
Aram hanc
Gregorius Carafa
Salernitanus Antiſtes extruxit,
Ne communi Patri Gaetano
Sanctus deficeret Collega,
Et cui viuo obſequia præſtitit,
Mortuo veneraretur memoria
Anno Domini M. DC. LXXI.

In marmorea tabula pro Archipræſule Ludouico de Torres hoc legentes aſpiciunt cenotaphium.

D. O. M.
Ludouico de Torres Malacitano
Huius Sanctæ Eccleſiæ Archiepiſcopo.
Inſigni in Deum pietate,

In

In pauperes misericordia,
In amicos studio
Ob spectatam in publicis
Apostolicæ Sedis muneribus
Operam Summis Pontificibus
Sui temporis egregiè caro
Vixit annos LVIII. menses XI. dies XXV.
Obijt idibus Augusti M.D.LIII.
Ludouicus de Torres Vtr. Signat. Refer.
Patruo magno posuit.

Insculptum in marmoreo tumulo iuxtà Sacrarium legitur.

In hoc tumulo iacet corpus Reu. in Christo Patris Domini Bartholomæi de Aprano de Neapoli decretalium Doctoris, permissione diuina Archiepiscopi Salernitani, qui obijt anno Domini M. CCCC. XIV. die IX. mensis Septembris VIII. ind. cuius anima requiescat in pace. Amen.

Propè Diui Gaetani Sacellum adest sepulchrum, & circumcircà legitur.

Hìc iacet corpus Reu. in Christo Patris, & Domini Don. Thomasij de Sanctomagno Dei gratia, venerabilis Caputaquensis Episcopi: qui obijt anno ab Incarn. D. M. CCC. LIII. die X. mensis Iulij VI. Ind. cuius anima per Dei misericordiam requiescat in pace. Amen.

In eodem latere ad magnificum valdè commodum, & illustre Archiepiscopale Palatium patet ingressus.

A parte Meridiei extra Chorum Thomas Carafa Episcopus Caputaquensis cum infrascripto epitaphio humatus iacet.

Tho-

Thomæ Carafæ Marcelli filio Neapolitano V. I. D.
In Romana aula vtriusq; Signaturæ Referendario,
Intimo Gregorij XV. ac Vrbani VIII. P. à cubiculo:
Vulturaliensi, deindè Caputaquensi Episcopo:
Ob publica Patriæ negotia ad Philippum IV. adlegato,
Tot dignitatum titulis claro,
Morum suauitate, prudentia, pietate præclariori:
Thomas, & Ioannes Baptista fratres
De Genitoris Patruo benemerenti:
Hic
Vbi Gregorius Carafa Archiepiscopus Salernitanus hospes
Diem supremum clauserat PP.
Anno Domini M. DC. LXVIII. ætatis suæ LXXVII.

In Ara familiæ de Calce præclarus Tribunus militum videtur, sub quo legitur.

Ioannes Antonius à Calce Neapolitanus sub Carolo V. Cæs. multis viriliter gestis, Eques Auratus, & Potentissimi Regis Philippi II. Tribunus militum, Ciuitella à Gallorum oppugnatione fortitèr defensa Præclarus sibi, posterisq; fecit. Anno cIↄ. IC. LXXII.

In Cappella de Palearia ad parietes adscriptum adest.

Angela iacet hic Palearia
Gentilitio splendore, an propria virtute clarior
Incertum:
Hinc peruetusti generis amplitudo
Amorum gloria
Supremis Magni Cancellarij, ac Camerarij muneribus,
Castrorum, Oppidorumq; Dominatu
Apicij, Luceriæ, Manupelli Comitatibus
Percelebris,
Pudicitia, prudentia, fortitudine supra sexus vires

Admirabilis,
Honorum ea fastigia Thomasia illa Palearia
Ad Vrsinos Romanos Principes connubio transtulit,
Angelicas hasce virtutes, Angela hæc
Cælestes adepta thalamos, transtulit ad Cælestes:
Vixit annos LIII. menses IV. dies X. horas XVIII.
Obijt anno Sal. cIↄ.Iↄ.CXI. *VI. Kal. Decembris.*

Sequitur Regij Consiliarij Iacobi Caputgrassi tumulus, circa quem legitur.

Hic iacet Dominus Iacobus Caputgrassus de Salerno Iuris ciuilis Professor, Regius Consiliarius, & familiaris, ac Curiæ Vicariæ Regni Iudex: obijt anno Domini M. CCC. XL. *Die Dominico penultimo Iulij VIII. ind. cuius anima per misericordiam Dei requiescat in pace. Amen.*

In Ara Maiorum de Granito iacet Mattheus Presul dignissimus, à Cauensi Episcopatu ad Amalphitanam Ecclesiam positus: vbi suo Capitulo legata pecunia pactus fuit, vt singulis diebus, in fine Cōpletorij decantetur Antiphona Salue Regina: magno namq; amore erga Deiparam Virginem flagrabat: virtutum omnium sapientia claruit, habetq; in marmoreo tumulo hoc epitaphium.

Matthæo Granito Cauensi primùm, mox Amalphitano Antistiti, Io: Aloysij filius, qui morum nobilitati, virtutibus, ac litteris suam addidit: sublatus anno ætatis LIX. *die Maij* XXX. *anno M. DC.* XXXVIII. *Adiacet filio Orinthia de Afflitto Cæsaris V. C. & Vittoria ex Fuscis Rauello genita extincta, anno ætatis* LXXV. *die* XXV. *Augusti M. DC.* XXXV. *Matri, Fratriq; dulcissimis. Franciscus Antonius amoris, ac doloris hæres.* P.

In altera Sacelli parte legitur.

Ia-

Ioanni Angelo Granito V. I.D. Patritio Salernitano
Matthæi Archiepiscopi Amalphitani ex fratre nepoti:
Huius Metropolis Canonico Cardinali Diacono,
Tum Presbytero: mox eiusdem Ecclesiæ Archidiacono,
Vita integerrima, morumq; candore præstabili,
Mortalitati iam defuncto,
Æternitati autem viuenti,
Canonici Cardinales ex asse hæredes
Hoc grati amoris monumentum posuere:
Obijt anno Domini M. DC. LXIX. Kal. Decembris
Ætatis annorum LXIII.

In ara Dominorum de Vicarijs marmoreis lapidibus fabrefacta, ad illius bases hæc insculpta leguntur.

Ioannes Cola Vicarius Patritius Salernitanus Vicariam supra XX. *annum, publicè iura Ciuilia interpretando, familiæ proprium decus, dignitatem adeptus, Aram hanc D. O. M. Sacr. posuit.*

In altera verò base habetur.

Perfectus, & purgatus hinc exiens habitabit cum Deo.

In Follerij Cappella legitur.

Petrus Follerius
E Sancto Seuerino Oppido Patritius
Et I. C. V. S. F. & suis D. M. F.

In Sacello Dominorum de Rogerijs legitur.

Ioannes Franciscus Rogerius humanæ varietatis exēplum, hic iacet Is, duarum filiarum felix pater, dum earum vni demortuæ iuxta soluit, alteri viuæ sponsalia maturat: luctum ipse reposcit: at malè superstite tàm filia, quàm vxore, suorum inter exequias, et nuptias eiulatu: quem ex obitu filiæ dolorem susceperat sui desiderio filiæ relinquit, & auctum ex gemino vulnere transmittit.

ad Vxorem domestica calamitatis haredem
Hem humanarum rerum ludibrium? Nil in vita, nisi mori certum, & quotidiè morientibus constat, prater inconstantiam nihil. Morit. Deipara P. anno CIↃ.IↃ.C. *Natus anno* XXXVII.

Circa sepulchralem lapidem conspicitur.

Vritella Curiali nobilitate, pudicitia, ac fortitudine Matrona insigni,
Loysius de Rogerio perpetuò tristis Vxore concor. Anno M. D. XX*V.*

Septentrionem versus propè paruam ianuam, in quodam tumulo hæc insculpta videntur.

Hìc iacet Magnifica mulier Domina Marquisia de Baucio Comitissa Mileti, & Terrenoua, qua obijt anno Domini M. CCC. *LXVII. die XX. mens. Septembris VI. Ind. cuius anima requiescat in pace. Amen.*

In Cappella Dominorum de Agello, nunc de Cioffi familia sub titulo gloriosissimi Diui Antonij de Padua supra pergrandem Vrnam ad parietes legitur.

D. O. M.
Riccardo de Agello Matth. M. Sicil. Cancell.
Fil. Nicol. Archiep. Salern. frater
Agelli Comiti Arendensium Domino Saler. Patritio
Innoc. III. Honor. III. M. P. VV. II. Reg. Feder. II. Imper. & Constan. matris
Gratia potenti, à quo aucta familia subindè extulit.
Ricc. Agelli Comitem Ricc. M. Regni Senescal. Ricc. equitum Prafectum
Ricc. Hydruntinorum Ricc. principatus, Philip. Cabr. Proreges
Ricc. Matthai Ricc. Regni Marescialtus Caroli III. Signiferum Bal-

Baltheo insignitū militem Regni status Cōsiliarios VI.
Regia domus Magist. Iustit. M. Cābel. Magist. Ostiar. III.
Senescal. Prothon. Cambellanos V.
Oppidorum Dominos XVIII.
Franciscus Cauensis, mox Tudertinus Episcopus;
Antonius Barens. Archiep.
In hoc templo cuius Sacerdotium ab eo opibus auctum eius merita
Quotidiano, & anniuersario sacro colit CCCC. post annos
Hercules nepos DD. L. M. anno salutis M. DC. XIV.
Ergo ne pro meritis natum tibi soluere tantis
Hoc prater marmor nil potuisse pater:
Marmoris ab saltem licuisset sumere formam,
Nam mea pro tumulo viscera sola forent.
Carolo Ayello Patr. Salernitano V. I. D.
Lælius filius obseq; & huius Sacra ædis Archidiaconus multis cum lachrymis pos.
Anno Salutis cIↃ. IↃ. *LXXI. VIII. idus Aprilis.*

Pergrande, ac ornatum Sacrarium ex parte Septentrionis est constructum, in quo adseruantur:

Ampulla Christallina, in qua sunt Capilli B. M. Virginis:

Tabernaculum Chrystallinum, in quo est Digitus index S. Catharinæ Senensis:

Tabernaculum Argenteum cum Maxilla S. Geminiani.

In alio consimili Tabernaculo adest Manus S. Anastasiæ.

In alio argento Tabernaculo conspicitur Brachium dexterum Sanctissimi Apostoli, & Euangelistę Matthæi.

In

In quodam Calice aureo adest signum sanguinis consacrati, qui remansit, dum Sacerdos quidam celebrans de tanto Sacramento dubitauerit, non solùm dum biberit, in fide fuit confirmatus, sed ad cunctorum tollendum dubium, Calix sanguine maculatus, vsq; ad hodiernum diem permanet, nec vnquam ab ipso tolli potuit.

In argentea Cruce adest quædam pars Ligni Crucis Domini nostri Iesu Christi, ac Dens S. Matthæi Apostoli, & similiter Dens S. Iacobi Minoris: exibita à Roberto Guiscardo, quam pugnando priùs ferre secum solebat.

In consimili Tabernaculo adest Lignum Sanctissimæ Crucis nostri Redemptoris, quæ multis fulget miraculis. Die namq; Parasceuen anni M.D.XXV. cum manè adorabatur, ac ex antiquo ritu Ecclesiæ Sanctissimum Lignum ostendebatur: Berardinus Naccarella Salernitanus dubitans, an ex vero Crucis Ligno esset? inquit Ehu quid si Christi Crux Mons ipse Vesenus fuisset: quibus expletis verbis, statim obmutuit, sicq; diù permansit: præcedente verò nocte Veneris Sancti, Senex quidam ei præcepit, vt summo mane ad Ecclesiam proficisceretur: vbi de Sanctissimo Crucis Ligno dubitauit: ibi suæ incredulitatis se pœnitere deberet, ac Deum Redemptorem, qui in ligno pependit, rogaret, vt ipsum liberaret, ac exaudiret: ad Ecclesiam se contulit, suiq; erroris se pœnituit, multis lacrymis humi prostratus: dicente Archiepiscopo, *Ecce lignum Crucis*: alta voce Berardinus protulit verba: *Ecce lignum Crucis*: & ob tam egregium miraculum, Organum, ac Campanæ omnes sonitum maximo cum gaudio edidere,

vt

vt (a) Marcus Antonius Marſilius Columna, ac (b) Girardus ſcripſere.

(a) *Loc. cit.*
(b) *Nel ſuo Diario.*

Ante altare vbi SS. Reliquiæ adſeruantur Lucius Cardinalis Sanſeuerinus cum hac inſcriptione humatus iacet.

Lucio S. R. E. Cardinali Sanſeuerino Salernitano Archiepiſcopo, non minus virtutum omnium omnibus charo, quam familiæ ſplendore, claro viuenti, humili loco, humile ſepulchrum iubenti: D. Aloyſius Sanſeuerinus Biſiniani Princeps ex fratre nepos poſuit XXV. Decembris M. DC. XXXIII.

Sub Androne ipſo ſuperiori ex vtroq; latere per marmoreas ſcalas graduum vigintiquinq;circiter deſcenditur in magnificam, & conſpicuam Cryptam variјs Euangelicis hiſtoricis pulchra colorum varietate depictam, ac deauratam, longitudine vlnarum quadraginta, latitudine viginti.

In maiori altare in medio collocatur Apoſtoli, & Euangeliſtæ Matthæi Patroni corpus integrum, excepto dente, ac brachio, quæ in ſuperiori Sacrario ſeruantur: venerabili religione, humili reuerentia, maximoq;cultu veneratur, à quo cœleſtis liquor,ſeù vt dicitur Manna;emanat: antidotus tamquam cœleſtis ad morbos omnes propellendos, qui Diuinus liquor perexiguus ſemper emanat,nam modica, aut nulla quantitas reperitur:illuſtrioribus tamen aduenientibus viris, ac deuotè illam petentibus, abundanter inuenitur, aſſiduèq; ſic obſeruatur, vt refert Marcus Antonius Marſilius Columna Archiep. Salern. (c) quo in loco, vbi Apoſtolus iacet, nepharius ſacrilegus, non ſolùm multas lampades, ac cancellos argenteos, (vndè Sacræ Reliquiæ ſpectabantur)

(c) *De vit. & geſt. B. Matth. Apoſt. cap. XI.*

tur) sed etiam craterem pensilem, vbi colligebatur manna, abstulit, necnon fistulæ partem, qua liquor ille pretiosus in superiorem locum ascendebat: nunc per dictam fistulam palmorum sex supra genu positam, vt creditur, sacer liquor exalans, ex se intrà craterem colligitur: pretiosisq; alijs Reliquijs dictum altare est exornatum.

Catholicorum Regum munificentia hoc subcorpus miro artificio conditum, ac vndiq; venustè decoratum conspicitur. Septentrionem versus ex marmore hoc legitur epitaphium.

Apostolo, & Euangelistæ Matthæo
Victori Idolorum Victori superstitionum,
Ossibusq; eius saluberrimum humorem manantibus
Aram bifrontem, Statuamq; aneam,
Totumq; Cryptoporticum maculoso marmore splendidam
A Regib. Hisp. Phil. II. & III.
Largitione pÿssimam deuotam
Ferdinandus Ruix de Castro Lemensium Com. Prorex
Adnitente Catharina Zunica magnæ mentis fœmina
Pietate in Diuos, obsequio in Principes, amore in Coniugē
Protinus inchoat, euehitq;
Pariliq; studio Io: Alphōsus Pimentellus Beneu. Com. Pror.
Prosequitur
Donec D. Petrus Fernādex de Castro Lemens. Com. Pror.
Acri agressus impetu Diuum Religionem iussu Princ.
Orta Parentum
Absoluit, ac Religiosissimè inuisam D. D.
Anno CIↃ. IↃC. XVI.

Tria in dicta crypta numerantur altaria: vnum B. M. Virgini dicatum ex parte Septentrionis, in quo quamplurimæ adsunt SS. Martyrum, Confessorum, ac Virginum Reliquiæ. Aliud

Aliud altare in honorem SS. Martyrum Fortunati, Cai, & Anthes fuit constructum, in quo eorum contumulata corpora requiescunt: translata ab Episcopo Bernardo anno CMXL: non procul ab Vrbe, in loco vbi Priapi fœdissimum, ac turpe Delubrum fuerat: vbi Leontius Proconsul illos capite plecti iussit, auibusque, ac bestijs deuorãdis relinquuntur: at quia indignum videbatur, gemmas, pretiosasq; margaritas extra mœnia longè abesse, ideò vt promptiora, magisq; propitia pro Salernitanorum tutela essent, intrà muros SS. corpora deducenda existimarunt: deducta à dicta propria Ecclesia iuxtà flumen Lirnus appellatum, vbi diù requieuerant, sub Diocletiano Imperatore, ac prædicto Leontio, die 27. mensis Augusti martyrij coronam acceperunt, vt (a) scripsit Abb. Vghellus. In hoc altari multæ Sanctorum, ac Sanctarum Reliquiæ requiescunt, & non procùl ab ipso marmorea, & decurtata columna, supra quam eorum capita obtruncata fuere, conspicitur; in qua SS. Martyrum sanguinis ebullitio persentitur, ad quorum honorem tres æneas Statuas Almum Salernitanum Collegium faciendas perquampulchrè curauit.

(a) *Tom. 7. Ital. Sacr. de Episc. & Archiep. Salernit.*

Alterum verò altare positum est ad honorem SS. Confessorum ex parte meridiei, in quo venerantur corpora Confessorum B. Bonosij, B. Gramatij, B. Veri, B. Eusterij, B. Gaudiosi, B. Valentini (omnes Salernitani Episcopi) BB. Confessorum Elpidij, Cionis, & Elpicij, B. Valentiniani Confessoris, atq; Pontificis, BB. Confessorum Cyriaci, & Quingesij, innumeræq; ac prætiosæ Reliquiæ aliorum Sanctorum, quorum omnium Pontificia authoritate in

H Ec-

Ecclesia Salernitana officia celebrantur.

Ornatum vndiq; hoc subcorpus conspicitur non solùm marmoreis, & porphyriacis lapillis, sed adhuc perpulchris picturis. Nec dictum Almum, & Hippraticum Medicorum Collegium in dies deficit, nec in posterum deerit hanc Sacram exornare Cryptam. Nullum namq; fuit temporis spatium, in quo per Apostoli merita, immensa non fuerint illi collata beneficia. Quapropter Prior, Promotor, & Doctores dicti Almi Collegij in perpetuum, & successiuè intrantes in futurum ad honorem Dei, & Protectoris Apostoli singulis annis integrum depositum vnius Doctoris dare vouerunt sub die 30. Iunij, expendendum in ijs rebus, in quibus maior pars Collegij expediri iudicauerit pro cultu, & veneratione inferioris Ecclesiæ, aut altaris, vbi Sanctissimi Apostoli requiescit corpus. Sic ex publico instrumento stipulato manu Notarij Matthæi Francisci Gaeta de Salerno die 8. mensis Aprilis 1663.

Assiduè quidem Euangelista Matthæus Salernitanę Vrbis est Defensor, anno 1544. die 27. Iunij, cum Ariadenus Barbarossa Dux Turcarum Classis Archipirata insignis, quem Maximus Imperator Carolus V. celebri victoria è Regno Tuneto, ac ab vniuersa Africa fugauerat: infinitum ferè Christianorum numerum liberando: Ariadenus autem ille insatiabili vindictæ rabie, ac barbara crudelitate accensus, Salerni vastationem aggreditur: ære namq; sereno, tranquilloq; æquore valida tẽpestas orta est: ità vt agitata, prærupta, ac inter se penitùs confracta classe (Apostoli custodia) Pirata perterritus aufugit: armati etenim Milites in maximo numero supra do-

mo-

morum tecta, ac Ciuitatis muros visi fuere: Barbari verò amentes, horrereq; pleni, ac perterriti classem totam statim disperſam, ac fugatam inſpexerunt. Ob cuius victoriæ memoriam Salernitana Eccleſia ſingulis annis, vſq; ad hodiernum diem, ex Pontificia authoritate tàm Miſſam, quàm Officium ſolemni Ritu celebrat, & proceſſione totius Cleri, & Populi, B. Matthæi, ac aliorum SS. Reliquiæ honorificè, & reuerentèr circumferuntur per Ciuitatem, Apoſtoli namq; peculiari patrocinio liberata fuit, vt Marcus Antonius Marſilius Calumna (a) Abb. Vghellus (b) narrant: nec non in Salernitano Officio habetur.

(a) *In vita B. Matthæi.*

(b) *In Ital. ſacr. de Epiſc. & Archiep. Salernit.*

Percelebre, ac Reuerendiſſimum huius Metropolis Capitulum conſtat ex tribus Dignitatibus. Prima quarum poſt Pontificalem Archidiaconus appellatur, qui prælatitio habitu cum rocchetto ſcilicèt, & mantelletta nigri coloris in Choro, & Eccleſia aſſiſtit: Secunda Dignitas Cantor nominatur. Tertia verò Dignitas Primicerius dicitur: cum Canonicis quatuor Diaconis, & Presbyteris vigintiquatuor omnes cum præbendis. Canonici Cardinales ex antiqua eorum fundatione nuncupati, & in bulla eorum Canonicatus adhùc à Summo Pontifice Canonici Cardinales appellantur: rocchettis, ac mozzettis iiſdem vtuntur, quibus Eminentiſſimi Cardinales induuntur coloris vulgo *Cremeſino*: tempore verò Quadrageſimæ, Aduentus, Vigiliarum, in Anniuerſarijs, Exequijs, ac in ferijs ſextis violaceis mozzettis vtuntur: habitu namq; rubei coloris, ac Cardinalitio titulo ab immemorabili dictum Reuerendiſſimum Capitulum fuit inſignitum, & à San-

cto Pontifice Gregorio VII. confirmatum, dum Salerni commoraretur, plures hic Pontificias functiones exercuit: necnon multos S.R.E. Cardinales creauit.

Possident hæ Dignitates, ac Canonici vsum Mitræ ex serico vulgo *Damasco* in singulis Ecclesiasticis functionibus, absq; loci, vel temporis limitatione. Similitèr in solemnibus processionibus, & præcipuè die corporis Christi ferunt Mitras in capite, sicuti eodem die antè Summum Pontificem Eminentissimi Cardinales vtuntur: & hoc ex antiquissimis priuilegijs, & concessionibus, necnon cum bulla Lucij III. anno M. C. LXXXIII. ac Pauli II. M. CCCC. LXIV. confirmatum.

Canonicatus singulos vacantes per totum anni circulum semper ab immemorabili dictum Reuerendissimum Capitulum prouidebat: at post regulam octauam Apostolicæ Cancellariæ emanatam per felicem memoriam Clementis Papæ VIII. quamuis diù, & magno labore causa in Romana Curia agitata fuisset: Capitulo fuit interdicta prædicta electio per totum annum, tantùm ei facultate relicta, prouidendi, seù Canonicos dumtaxàt in quatuor mensibus ordinarijs eligendi, cœteris verò octo mensibus prouidentur Canonicatus à Sancta Sede Apostolica, sicuti etiam prima Dignitas.

Assiduè Choro, ac dictæ Cathedrali Ecclesiæ assistunt Hebdomadarij decem cum mozzettis violacei coloris, dum rubeis vtuntur Canonici, qui quandò violaceis induuntur, nigris tunc Hebdomadarij vtuntur, & hi alternatim ab Archiepiscopo, ac à dicto Capitulo eliguntur, & pro eorum laboribus quotidianis distributionibus ad certam summã fruuntur,

Præ-

Præclare Seminarium maiori Ecclesiæ adhæret, in quo vigintiquatuor Alumni Ciuitatis, ac Diœcesis instruuntur.

Clerus in Ciuitate, & Diœcesi numerosus conspicitur.

Archiepiscopus verò, qui Summo Pontifici à Catholica Maiestate præsentatur, Primatũ, vt diximus, in Regno tenet, vt (a) Freccia scripsit, & habetur in bulla Vrbani II. de primatu Archiepiscopi Salernitani sub anno M. XCIX. XIII.Kal. Augusti: datum Salerni, vt (b) Marcus Antonius Columna scripsit, qui non solùm tali numeroso Clero preest, sed etiam suffraganeis Episcopis, nempè Acernensi, Campaniensi, Caputaquensi, Marsicensi, Nucerino, Nuscano, Policastrensi, & Sarnensi: habet adhùc sub se sex Consistoriales Abbatias in Commendam conferri solitas scilicèt Sanctæ Mariæ de Vetero, Sanctæ Mariæ de Tobenda, Sancti Petri de Ebulo, Sancti Benedicti, Sancti Petri de Cursina, Sanctæ Mariæ Matris Domini, & Prioratum Sancti Leonis.

(a) *Lib. de subfeud.*

(b) *In Const. Synodal. ann. 1578.*

Olim similitèr Archiepiscopus feudum Olibani, Montis Corbini, Castellutij, Montis aurei, ac aliorum locorum possidebat: pro quibus in Regia Camera Summariè cum Regio Fisco lis controuertitur: regales cedulæ felicis memoriæ Philippi II. III. & IV. plures adsunt ad Archiepiscoporum instantias, qui à plerisq; huius Regni Regibus luculenter prerogatiuis, gratijs, ac priuilegijs cumulati fuere.

Quamplurimæ in Ciuitate numerantur Ecclesiæ, præsertim Templum Sanctissimæ Virgini Annuntiationi dicatum, ac à Ciuitate erectum, eiusq; Gubernatores de expositis pueris curam habent, aliaq; pia opera exercent.

Pa-

Parochiales Ecclesiæ multæ in Ciuitate compu-
tantur, nempè

Sancti Euphemij, cui est annexa parochialis Sancti Maximi.

Sanctæ Mariæ de Vlmis in plano montis constructæ anno 1185. à Romualdo II.

Sancti Bartholomæi de Coriarijs in eodem loco,

Sancti Gramatij Episcopi Salernitani.

Sanctæ Mariæ de Lama à Canonico Ianuario Basile Parocho pulcherrimè exornatæ.

Sancti Andreæ de Lauina munificè instaurati à Canonico Ioanne Quagliarello eius Parocho.

Sanctæ Luciæ, cui est vnita Parochialis Sancti Viti ad mare extructæ, satisq; exornatæ à Ioanne Farao meo Patruo magno Cantore Cathedralis Ecclesiæ, cum hoc epitaphio humatus iacet.

Ioannes Faraus Parochus
Mortis memor
Sepulchrum hoc viuens sibi parauit;
Quo ad vocem filij Dei audierit.
Anno Domini M. DC. XVII.

Sanctæ Mariæ de Barbutis, cui est annexa Parochialis Sanctæ Mariæ de Platea, supra maiorem verò ianuam hæc leguntur.

Hoc opus egregium Sacra quod creauit in aulam
Coniugis auxilio Dauferius condidit Heros.

Sancti Matthæi Parui.

Sancti Gregorij, cui est vnita Sancta Maria de Portanoua, & ad murum extra Ecclesiam Meridiem versus hoc est scriptum Epitaphium.

Anno Dominicæ Incarnationis M.C.LXII. Regnante Dom. Vuillelmo II. gloriosissimo Rege Siciliæ, Ducatus Apu-

Apuliæ, ac Principatus Capuæ, anno VII. Robertus Guarna Frater Romualdi II. Venerabilis Salernitani Archiepiſcopi, fecit conſtrui hanc Eccleſiam ad honorem B. Gregorij.

Sanctæ Mariæ de Dominabus ſub Giſulpho, & Ioanne eius filio, anno CM.LVII. conſtructæ.

Sanctæ Triphomenæ, cui eſt annexa Parochialis Sancti Ioannis fœminarum.

Sancti Angeli de Marronibus.

Sanctorum Apoſtolorum templum non parum decoratum à Canonico Parocho Ioanne Carolo Bottiglierio, & à Hieronymo eius germano ſimilitèr Parocho, ambo integerrimæ, ac conſpicuæ vitæ.

Sancti Ioannis de Cannabarijs, cui ſunt vnitæ Parochiales Sanctæ Mariæ Ortimagni, ac Sancti Ioannis Caprarum.

Sanctorum Petri, & Pauli de Cammarellis extra muros, olim Cruciferorum Cœnobium.

Sanctimonialium verò ſepta quatuor ſunt in Ciuitate conſtructa, ſcilicèt Sancti Georgij Ordinis Sancti Benedicti, in cuius pulcherrimi templi ſacello maxima cum veneratione requieſcunt corpora Archelaæ, Teclæ, ac Suſannæ Sanctarum VV. & MM. in decima perſecutione apud Diocletianum, & Maſſiminianum à Leontio Proconſule circa annum 293. morti data, vt Paulus Regius (a) refert, necnon habetur ex proprio Officio dictarum Sanctarum, quarum vita laconicè in hoc epitaphio ab eruditiſſimo Fabritio Pinto deſcribitur.

(a) Nella Vita di S. Archelaa V. e M. nel cap. 2.

Archalais, Tecla, & Suſanna dum è mortis manibus euadere putant, Romam deſerunt, inter Leontij vngues Chriſti oues propè Nolam ei occurrunt: vbi poſt ſaua quam-

quamplurima tormenta, aureis redimitę sertis, ac Thyreis præcinta Palmatis Togis, suis decoloratis cruoribus, in Paradisi Capitolium Martyres triumpharunt. Salernum tandem mirificè pergunt, vt in Ciuitate Hippocratica, Archalais, quæ salus interpretatur omnes suis curet miraculis, & hic concluso in horto Benedicti candidis, illibatisq; lilijs, tam suauiter redolentibus purpureæ comitarentur Virginea Rosa.

In eiusdem ordinis Sanctissimi Patris Benedicti Monasterio sub titulo Sanctæ Mariæ Magdalenæ, cuius Sacellum fundauit Iacobus Scillatus nobilis Salernitanus, hæc incisa leguntur.

Nobilis hìc iuuenis pulcher recubat tumulatus
Scillatus genere, Iacobus fuit ipse vocatus:
Obtulit altare tibi Magdala Sancta dicatum,
Rebus donatum, veniam parcendo suorum
Moribus ornatus, & mundus crimine vixit:
Pauperibus largus, oculos ad cælum fixit:
Parce Dei ratum, sibi remittendo reatum
Vt tibi dignetur, ignosce qui miseretur.

A. D. M.CCC.X. die vltimo mensis Nouembris IX. Ind.

Beatæ Luciæ Virginis de nobili stirpe progenitæ in partibus Calabriæ in Ciuitate Calathagerone venerabili cultu in dicta Ecclesia corpus adseruatur: cuius officium Pontificia authoritate in supradicto Monasterio celebratur.

Alterum verò Cœnobium dicitur Sanctæ Mariæ Pietatis sub Seraphici Patris Francisci Ordinis Minorum Conuentualium regula.

Aliud deniq; est Monasterium Sancti Michaelis Archangeli similitèr sub dicta Regula Patriarchæ Francisci Ordinis Minorum Conuentualium.

Cœ-

Cœterum pro pauperibus Virginibus Conseruatorium extat sub titulo Sanctissimæ Virginis Catharinæ Senensis Ordinis Prædicatorum.

Cœnobia Virorum diuersarum Religionum multa numerantur: Monasterium scilicet Sancti Benedicti Oliuetanorum: Gregorij Consulis Patritij Romani iussu anno 694. constructum, vt (a) constat, in quo Cœnobio miraculosa, ac deuotissima Sanctissimi Crucifixi Imago conspicitur: apud quã conuersio illa mirabilis accidit celebris Necromantiæ Professoris, ac nobilissimi viri Petri Bayalardi, siuè Barliarij, seù Baliabardi, vt in vetustis scripturis hæc familia legitur: eo enim absente, paruuli nepotes magicis adapertis libris caracteres, ac diabolicas effigies delentes, & conspuentes, abiratis Dæmonibus suffocati fuere. Domum Petrus reuersus, hæc videns, Diuina excitante gratia, cum prioris vitæ pertæduisset, crematisq; nefandis, ac diabolicis libris, ad Diui Benedicti Ecclesiam se contulit pro delictorum venia impetranda: antè Sacratissimam Crucifixi imaginem prostratus, abundè lacrymas profundens, pectusq; lapide incessanter tundens: Diuinam, vt sibi parceret, misericordiam implorabat: assiduè in hac pœnitentia permanens, sæpèq; dicebat: *Domine hic non discedam, ni remissionis, & indulgentiæ tuæ signum accipiam*: quod post triduum misericors Dominus largitus est, annuit enim Crucifixi effigies, inclinato capite ex tabula defixo, in qua Sacrosanctum Caput depictum erat, sicq; remansit, & illæsa, ac intacta conspicitur: reliqua verò corporis pars corrosa apparet ad hodiernum vsq; diem, ob incolarum deuotionem, hospitumq; stuporem perseuèrat: Petrus ve-

(a) Ex Arch. SS. Trinit. Cauens.

rò in die Parasceuen 25. Martij, anni 1149. emisit spiritum: ibiq; humiliter humatus, & legitur.

Hoc est sepulchrum M. Magistri Petri Barliarij.

Conuentus Sanctæ Mariæ de Porta Ordinis Prædicatorum, per priùs nuncupata Ecclesia de Sancto Paulo de Palearia cum domibus, hortis, alijsq; adiacentijs: donantur à Matthæo de Porta Archipræsule Salernitano ob amorem, quem gerebat Venerabili viro Fratri Thomæ de Aquino eius Magistro Ordinis Prædicatorum: ac Religioso viro Fratri Eufranoni eiusdem ordinis carissimo Consobrino, sic ex in instrumento rogato, sub die 15. Martij 1272. vt refert (a) Abb. Vghellus.

(a) *Tom 7. Ital. Sacr de Episc. & Archiepis. Salernit.*

Mirabilis Campanula illa à Sancto Angelico Doctore Thoma Aquinate in Cœnobij dormitorij parietibus collocata conspicitur, quæ nemine pulsante sonat: maximo verò cum terrore, quamquam non ab omnibus, sed modo ab vna, modo à pluribus personis sonus persentitur, vti Sancto Doctori placet: præcedens, ac infallibile mortis signum, siuè Religiosi, siuè Laici intra Conuentus muros existentiũ.

In cuius Sacrę Ædis Sacrario dextera manus, quę hanc Campanulam posuit, & quæ tàm multa scripsit, cum membranaceo Codice adhuc ab eodem Sancto manuscripto cõseruantur: nec non dicti Sancti Doctoris Bibliotheca conspicua, ac Cellula adsunt.

A Seraphico Diuo Bonauentura, & à dicto Angelico Sancto, tunc in dicto Cœnobio, & Ciuitate Lectore, celeberrima inter Europæ vetustissimas, sub Concordum titulo fuit constructa Academia, quæ pro Stemmate in supradictorum duorum Sanctorum me-

medio, Siringam effingit, cum Scommate; *Disparibus iunctis*: necnon alia insuper Academia, sub Rudium titulo, cum Stemmate frustuli marmorei effigiem simulachri habere incepti, malleum, & cœlum sub pedibus habentis, cum Scommate: *His delicatior Minerua*: olim à D. Iuliano Bazichi nobili Pisano Primario Vespertino Interprete in Salernitano Gymnasio, erecta.

Supra maiorem Ecclesiæ ianuam legitur.

Anno Domini M. CC. LXXV. Ind. III. Domina Regalis filia Domini Eufranonis de Porta, & vxor quondam Domini Iacobi de Tricarico ad honorem Dei, & B. Mariæ Virginis hanc Ecclesiam construi fecit.

In Chori verò parietibus sic in lapide habetur.

Hic iacent ossa Regalis à Porta
Ecclesiæ huius fundat. ac suffic.
Donationis tempore B. Thomæ Aquinatis
Ad præsens ope, ac pietate R.P. Fr. P.
D.N. P. Lectoris, ac Prioris in hac eiq;
Familiæ Cappella collecta
A. D. M. D. LXXXXV.

In Sanctissimi Crucifixi Sacello inscriptum videtur,

Sanctissimo Nomini Dei
Struentem Sacellum
Marsici Comitem Rogerium
Tumulatos
Aquinantem Thomasinum
D. Thomæ sorores Mariam Marani Dominam
Perditantem Doct. Angelici dextera Conuentum
Præfati coniugem Rog. Theodoram
Prior, & Fratres An. Dom. M. DC. XLII.
Memorarunt.

In Ara familiæ de Auossa lapis hanc habet inscriptionem.

Vespesiano de Auossa Salernitano Iurisprudentia,
Musices, Poetica, omnium artium studiosissimo,
Vitaq; honestate praclaro,
Qui florida iuuentute decessit.
Inopinatè moritur,
Impulsu dulciss.
Ioannes Camillus P. Ioannes Franciscus, & Caf. Patrit.
Sibi suisq; tantùm P.
Anno CIↃ. IↃ. XCI.

Et alibi lapis ostendit.

Carmelia Capp.^te Pat. Romana
Matri optima, singularisq; Sanctitatis
Laurentius Belus Eps Caput.^is
Pompeius Belus Eps Bisinian.
Cæteriq; filij mæstissimi posuerunt,
Vixit anno LXVI.
Obijt Salerni an. M.D.LXXIX. mense Decem. die 11.

Ordinis Eremitarum Sancti Augustini Conuentus adest, vbi olim Ecclesia B. Angeli fuit: à Reuerendissimo Capitulo vacuus locus Patribus Augustinianis anno 1309. die 6. Aprilis donatur:

In cuius Cœnobij Claustro miraculosissimæ Virginis de Constantinopoli imago maxima deuotione veneratur, quæ anno 1453. primùm Salerni innotuit, postmodum in cæteras partes Sacræ Virginis de Constantinopoli deuotio propagata fuit: à Turcis namque capta Constantinopolitana Vrbe fideles mercatores Sacras Reliquias, ac Venerabiles Imagines Barbarorum ludibrio subtraxerunt, & præcipuè hanc supradictam Imaginem B. Virginis, nauiq; im-

impositam, Neapolim versus proficiscebantur: factoq; in sinu Pestano naufragio, ac naui ad littus Salerni elisa, cuncta deperdita sunt, pauco hominum numero superstite: obruitur Sacra Imago propè Ciuitatis mœnia: sedata procella Cœmentarius quidam,(vt est Ciuitatis vsus) arenam in eodem littore fodiens, casu Iconem circa supercilium ligone percussit, eodemq; momento illi brachia attracta sunt, immobilis permanés,ad cuius eiulatus,& voces plurimi occurrentes,causamq; inquirendo,effossa arena Sacram eruere Imaginem, à nautis superuiuentibus cognitã, quam è Cõstantinopoli abstulerant:Augustiani Patres propè æquoris littus ad Ciuitatis muros incolentes,tanto miraculo stupidi occurrunt: ad propriam Ecclesiam Imaginem deferre cupientes, illicò processionem disponunt (Cœmentarius ad fidelium preces à Sacratissima Virgine pristinæ restituitur saluti) cum psalmis, & hymnis progredientes: campanæ Ecclesiæ, nemine pulsante, festiuum edidere sonitum, & tunc in Sacello Sancti Spiritus de familia Mazza venerabilitèr collocauerunt, vbi die sequenti reperta minimè fuit,sed in stabulo quodam, in quo Salernitani Principes eorum detinebant equos, qui ante Sacram Iconem genuflexi reperti fuere: denuò ad Ecclesiam Imaginem deferentes, illa iterum in stabulo fuit reperta, quod in Cappellæ formam Patres exornandam curauere, maximaq; deuotione à fidelibus assiduè veneratur. Ex Sepulchrali lapide conspicitur Sacellum ob successionem possideri per V. I. D. Simonem Casi, natum Peritissimi Iurisconsulti Onuphrij.

In Diui Francisci Minorum Conuentualium Cœno-

nobio, ante templi fores insculptum legitur.

Conserues purum Pater Francisce Tafurum,
Quem vti deuotum reddant hae limina totum.

Regina Margarita de Duratio Serenissimi Landislai Regis Mater in dicto templo humata conspicitur in regali marmoreo tumulo, opera Antonij Baboso Sculptoris eximij, vt (a) Ioannes Antonius Summonte notauit cum his versibus.

(a) *Lib. 4. dell' Hist. di Nap.*

I. Margarita cælos vbi fulgida vita
Scandito secura conducunt te tua thura:
Nam ibi Sacratum, terris Regina beatum,
Inclyta dimittis nomen, quod sæcula victis,
Postera seruabunt linonibus, & peramabunt,
Quadrigentenus it dum Domini duodenus
Annus millenus, sed non bis morte serenus
Augusti sexto, sed nonis lumine masto
Cum Saluatoris celebratur festa decoris
Infert Regnis, Inditio quinta supernis.

Non procul ab hoc Regali tumulo antiquum Sacellum familiæ Cioffi reperitur, ex altera vero parte in quadam Vrna legitur.

Hoc est sepulchrum Magnifici, & egregij viri Domini Guillelmi de Agello militis de Salerno: Illustris Caroli II. Hierusalem, & Siciliæ Regis, Magistri Hostiarij, & Gambellani, qui obijt anno Domini M. CCC. XV. die XXII. Ianuar. XII. Ind. cuius anima requiescat in pace. Amen.

in eadem Ecclesia habemus in lapide.

Hic iacet corpus Matthai de Aiello de Salerno Regij Hospitij Senescalli, ac Prothonotarij Regni Siciliæ, & M. Cancell.ij qui obijt anno Domini M. CCCC.I. die I. mensis Septembris.

Mar-

Marmoreus adhùc in dicto templo seruatur lapis Cæsarij filij Stephani Ducis Neapolitani, qui cum Principe Ariche bellum inijt, illiq; dedit pro obside Cæsarium filium pro pace obtinenda, at Genitore viuente obijt, eiusque Elogia, vt scripsere Bartholomæus Chioccarellus (a) ac Iulius Cæsar Capacius (b) sic leguntur.

(a) In Catalog. Antist. Neapolit. Eccles.
(b) Lib. 1. Hist. Neapol. cap. 12.

Cæsarius Consul teneris sublatus in annis
Hìc recubat moriens, ve tibi Parthenope
Æternum medio gestat in pectore vulnus
Militibus perijt murus, & arma tuis,
Et mea, qui hunc genui nos vulnera flete parentes,
Qui sobulum cupitis tam bene sorte frui,
Sors mea deterior dulcis in funere nati
Cuius flamma meum pectus, vbiq; cremat:
Aptus erat cunctis in verbis, promptus in aptu,
Consilio solers, fortis ad arma simul,
Rex Roma precelsa nouo, quo sceptra reguntur,
Prætulit hac nostra ciuibus Vrbe suis.
Istius auxilio longaua paterna senectus
Tuta regebatur, iamq; quietus eram.
Virtus, ingenium, pietas, sapientia multa,
Ve cui cum genito, tot periere bona.
Sic blandus Bardis erat, vt fædera gratis
Seruaret Sapiens inuiolata tamen.
Consul post Præsul genitor monumenta paraui,
Cui fuerat cura condere membra Patris.
O mihi non proles tantùm, sed Collega fidus,
Cui tantos linquis, quos tuus arsit amor.
Nutritus obses Arichis moderamine Sancto,
Saluasti Patriam permemorande tuam.
Sex, quater, & binos hìc iam trascenderat annos.

Cui

Cui flamen Christo credit esse suum.
Vita senis tenuis, post nati funus acerbum,
Post illum paucis credo diebus eam.
Lux te praecedat Christi charissime fili
Sancte Ianuari, quod peto, posce Deum.
Depositus est XII. Kal. Oct. Imperante nouo Constantino
Et Irena Aug. anno XIII. Ind. XII.
Arichis primus Salerni Princeps
Secum è Parthenope duxit Obsid.em
Caesarium Consolem ob tributi cautionem,
Sic ò Princ.s 4. lapidem Salernum transtulit
Ladisla.s Ficbinaram maiori
At flamines posuere in sublimi M.

Humatus cum Sepulchrali lapide in dicta Ecclesia Cosmus Setarius iacet, & circumcirca legitur.

Cosimo Setario in Decretis Doctori Rauellensi Pontifici, qui agens annũ LXII. obijt VII. Octobris M.D.VI. Fratres posuere.

Et in Ecclesia Diui Laurentij Neapolis etiam Minorum Conuentualium habetur.

Hìc iacet corpus viri mag. Domini Ioannis Setarij de Salerno militis Iurisciuilis professoris Magnae Regnalis Curiae Magistri Rationalis, ac in partibus Prouinciae, maiorumq; secundarum appellationum Iudicis, qui obijt, anno Domini M.CCC.LX. die X. mens. Septemb. 1. Ind. Amen.

necnon legitur:

Ioanni Setario Neap. Pontificij, ac Caesarei Iuris Doctori celeberrimo, filij ob pietatem PP. obijt anno Domini M. CCCC. LXXXVI. die VI. mens. Iulij.

Insculptum in marmore, ex altera Meridiei parte sic videtur.

Hìc

Hic iacet corpus nobilis, & egregij viri Domini Angeli Caputscrupha de Salerno Medicinæ Doctoris, Militis, ac Inclyti Regis Ladislaui Physici, qui obijt sub anno Domini M.CCCC.VII. die XXVII. mens. Martij I. Ind. Amen.

In Ara Dominorum de Cauaselice legitur.

Sacellum hoc fide Reipublicæ vindicis Præcursori dicatum, vetustate propè dirutum Alphonsius, Matthæus; Hieronymus, Ioannes Baptista, Abbas Vincentius, Ottauius Cauaselice, feliciore in orbe viuentis Antonij filij, ære familiari restaurandum curarunt, anno Domini M. DC.XXXIII.

In cuius Prosapiæ tumulo hæc insculpta habentur.

Nicolao Cauasilici Ciuilis Põtificijq; Iuris consultissimo
Hic ob fidem, prudentiam, morum integritatem,
Dum apud Io:Cap.Aragonius cuius familiaris iampridẽ
Erat causis audiundis praest, Neapolim oritur Ant.
Eius ossibus in patriam ex testamento relatis
Fratri dulcissimo pientissimè posuit. Anno Salutis
M. CCCC. LXXXV.

legitur adhùc in dicta Ecclesia,

Hic iacet corpus nobilis viri Pacilij Manganarij de Salerno, qui obijt M. CCCC. X. mens. Aprilis:

necnon alter Tumulus sic inscriptus videtur.

Hic iacet corpus Reu. in Christo Patris Domini Francisci Marchisij de Salerno Episcopi Triuentini . . qui obijt die Dominico XVIII.mensis Aprilis VIII.Ind. cuius anima requiescat in pace. Amen.

Subcorpus in hac Ecclesia reperitur, in quo Sacrum Oratorium Prothomartyris Stephani quampulchre exornatum, cum domibus, ac pomario: anno 1586. erectum: magno cum studio à Religiosissi-

mis Dominis fraterno amore coniunctis moderatum, vbi maxima cum deuotione varia pietatis opera, multa cum charitate pro Virginum, ac egenorum subsidio exercentur.

Monasterium Sancti Nicolai subtus aquam, quod dicitur della Palma à B. Leone II. Sacri Monasterij Cauensis Abbate, & à Lucio Vicecomite anno 1088. ædificatum, nunc est Conuentus Fratrum Minorum Obseruantiæ cum Valetudinario, in quo cuncti totius Prouinciæ Fratres magna cum charitate curantur: in cuius Ecclesia in Diui Didaci ara humatus iacet Episcopus Rauellensis, hoc habens in marmore epitaphium.

D. O. M.

Æmilio Scattaretica Patritio Salernitano Iureconsulto
Episcopo Rauellensi, innocentia, pietate,
& doctrina singulari,
Qui sanctissimè confecto LV. annorum circulo
XI. Nouembris CIↃ.IↃ. X.*mortalitatem deseruit,*
Immortalitati maturus
Flaminius Scattaretica Primicerius, & Salernitanæ
Metropolis Vicarius Fratri optimo .P.

Meridiem versus in superiori parte, in Sepulchrali tumulo familiæ de Fensa legitur.

Iura pares, & amor quondam nunc detinet Vrna,
Vt viuere simul, nunc simul Vrna capit:
Et Simeoni, Thomam, Matthaeum iuris vtrumq;
Consultum Fensam: mire probatus amor
Matthaeus Franciscus de Fensa Ecclesiæ Salernitanæ
Can.^s Card.
Et Ioannes Hieronymus eius frater Almi Colleg.
Salernit. Doctoris, ne tam clara aui memoria

Pia

Pia vetustate corrueret, marmor hoc ita celandum curauere.

In Diui Antonij Cappella in marmoreo Sepulchro habetur.

Hic iacet corpus Magnifici Iacobi Villani de Salerno Domini Castelli Agelli.

Humatus Vincius Massa in eius Sacello Sanctissimæ Conceptionis iacet: quod ex successione nunc possidetur à Nobili familia Dennice Ciuitatis Trani, cum hac inscriptione.

D. O. M.

Vincio Massæ Præsuli Calaciensi Dei gratia, et Sacr. Theolog. Doct.
Leone X. *Pont. Max. ob singularem doctrinam; vitæ integritatē, & innocentiā, quod* XV*.ann.Cardinalis ab eo fuerat eruditus, ad Cardinalatus amplissimam dignitatem accersito,*
& ob eius immaturam mortem non consequuto
Præsuli optimo Pijs. cui datū est in æde Catacensi corpus Beati Stephani, quod hactenus latuerat inuenire
Michael Massa vir clarus, vita functo in sublimi F. C.
Anno post LXVI.*Tridentini Concilij præcepto è sublimi in humili posito corpore, atq; integrè reperto eum summa Populi admiratione, & pietate odorum suauitate afflante.*
Ioannes Baptista, & Abbas Sebastianus Massa germani fratres Iurisconsulti patris pietatem sequuti PP.
ann. M. D. LXIX.

Similiter in alia marmorea tabula huius Ecclesiæ legitur

Thomasio Simeontio Artium, & Legū Doctori præstātiss. dum ætatis suæ annorum XXXIII. *ageret*

omnes coetaneos eius ingenio, atq; doctrina antecelleret,
publicè Salerni Ius ciuile profitens cum summa
omnium expectatione
Euoris gladio confossus est: interijt A.D. M.D.XXXIX.
mens. Aprilis.
Vincentius Rugius eiusdem sororius
ob singularem amorem, quo viuente prosequutus est
eo mortuo: conditorium hoc proprio sumptu
faciendum curauit.

Prope ianuam dictæ Ecclesiæ ex Occidentis parte in marmoreo tumulo insculptum conspitur.

Alexandro Mazza Equiti Salernitano
Vicario Admiratus Regni Neapolitani,
Alexander Mazza Auo Materno benemerenti.

In Conuentu Sancti Laurentij Minorũ reformatorum, quamplurimi morantur Fratres, vbi perpulchrũ adest Valetudinariũ pro infirmis Fratribus Prouinciæ.

Anno 1559. Fratres Capuccini in sublimiori Ciuitatis loco eorum Cœnobium fundauerunt, in quo tunc parua erat Ecclesia sub titulo Sanctæ Mariæ Consolationis.

Societatis Iesu Collegium à Ciuitate erectum anno 1592. in septa olim Monialium Sanctæ Sophiæ nostram Vrbem illustrat, suis cum Gymnasijs à Religiosissimis, non satis laudabilibus, doctissimisq; Viris moderatum, ad iuuentutem litteris, ac pietate efformandam, morum honestatem, vitæ integritatem induendam, ad virtutes inserendas, & illam ad omnium scientiarum culmina euehendam: dictumq; Collegium in dies exornatur ob munificentiam Marci Antonij Sabbatini, qui in Collegij Ecclesia cum hoc epitaphio humatus conspicitur.

D. O. M.

D. O. M.
D. Marco Antonio Sabbatino
Canonico Cardinali, ac Generali Vicario
Ecclesiæ Salernitanæ
de Societate Iesu benemerito
eadem Societas Iesu
grati animi ergo monumentum posuit
anno Domini cIↃ.IↃc. LXVI.

Monasterium cum Ecclesia Sanctæ Mariæ Gratiarum à Canonico D.Philippo Marotta, anno 1508. fuit constructum, ac dotatum, vbi resident Fratres Diui Hieronymi ordinis Beati Petri de Pisa.

Nec Beati Ioannis Dei Fratres pro egenorum infirmorum subsidio cum eorum Xenodochio maximam erga ægrotos charitatem exercere desunt.

Cum ad Galliam Diuus Franciscus de Paula esset profecturus, Salernum venit, in Dominorum de Capograsso domibus hospitatus fuit: Regis Ferdinandi, & Christianissimi Oratores inuenit: & è Ciuitatis ianuis exiens, Ecclesiam quandam propè Vrbis muros respiciens, socijs inquit: hìc debet esse Conuentus nostri Ordinis, sic Pater Isidorus Toscana (a) scribit: anno 1516. à munificentia tunc Principis Salerni, Minimorum Religioni dictus locus Sanctissimæ Annuntiationis antiquæ, seu Sancti Bernardini fuit donatus, extrà Bussanulæ ianuam, & vbi nunc Ecclesia, ac Minimorum Conuentus conspicitur.

(a) *Nella Vit. di S. Franc. di Paul.*

Extrà Vrbis mœnia Orientem versus adest Monasterium Congregationis Cœlestinorum, vbi plures Sanctissimi Pontificis Petri Cœlestini venerantur Reliquiæ.

Postmodum videtur Conuentus Carmelitarum an-

antiquæ obseruantiæ in plano Sancti Laurentij, à fundamine erectus ab Archipræsule Salernitano Mario Bolognino, vt lapis suprà templi ianuam ostendit.

Marius Bologninus Bonon. Orian. Archiep. Saler. Deuotiss. Sanctiss. Virg. Carmel. Relig. hùc adduxit, Ecclesiam extruxit, donis auxit, & censu an. M.D.XCVIII.

In Sepulchrali tumulo dicti Antistitis legitur.

Ill. ac Reu. D. D. Marij Bolognini Archiep. Salernitani, Regijq; Consiliarij, sponsam, qui suam sanctis exornauit sanctionibus, monitis efformauit cœlestibus, diuinisq; muniuit instructionibus, cuius nimia deuotio in Deiparam Virginē Carmelitici Ordinis pracipuam Matrem, Carmelitas hùc adduxit, Ecclesiam hanc extruxit, Conuentum fundauit, donis, redditibusq; facundauit, non anima onustaq; meritis petiuit Olympum: sed corpus, PP. Carmelita eius implentes vota, hùc transferri, & tumulari curarunt.

E' directo eius Nepos Alphonsus cum hoc epitaphio tumulatus conspicitur.

Ad.m Perill.m Alphonsum Bologninum Ill. D. Marij Bolognini Nepotem, morum honestate grauem, charitate flammantem, & zelo in B. Deiparentem Virginem Carmeliticam deuotum, iuuentute probata, senem virilitate innocenti reflorentem, qui à Patruo, cui sanguine dum viueret, & dilectione fuit coniunctus, corpore post obitum noluit esse seiunctus, PP. Carmelita eius testata satisfacientes voluntati, hoc marmoreo tumularunt Sepulchro.

In Sacello de familia Gattula legitur.

Matthaus Philosophia, & Medicina Doctor
Horatij Gattula Almi Collegij Promotoris filius
Hic

Hic iacet
Ioanna de Martia dolens ex gemino vulnere
anteà infelix vxor, mox nimis ægra mater
multis cum lacrymis pro dulcissimo filio
sibi, posterisq; suis, ac vtriq; familiæ sepulturam parauit.
A. D. cIɔ. Iɔc. XV. *M. Ian.*

Multa in dicta Ciuitate reperiuntur Templa, Oratoria, Laicorum Sodalitia, ac pauperum Montes præsertim Sacri Oratorij Sancti Stephani, in quibus maxima cum charitate multa pietatis opera, vt diximus, exercentur.

Nec pro pauperibus, & infirmis Xenodochia deficiunt: ergo iure in nostra Vrbe magnoperè Christianæ Religionis obseruantia refulget.

Demùm amplissimæ Salernitanæ Diœcesi Oppida olim multa non solùm in spiritualibus, sed adhùc in temporalibus subiecta erant: nunc verò suæ Diœcesis loca sunt Ebulum, Castellutium, Olibanum, Monscorbinus, Gifonum, idest Vallis, & Plana, & sex Casalia, Sanctus Cyprianus, Castilionum, Sabba, seù Pinta, Sanctus Seuerinus, Caluanicum, Sanctus Georgius, Roccapimontis, Monsaureus, Solofra, Serenum, Forenum, Sanctusmangus, cum Filetta, & Pedemontio, Aquamalorum, Coperchia, Olearia, Pastina, multaq; alia Casalia Ciuitatis Salerni.

De

De Episcopis, & Archiepiscopis Salernitanæ Ecclesiæ.

CAP. VII.

EPISCOPALEM olim Salernitanam Ecclesiam fuisse, nunc verò Metropolitanam esse asserimus, cuius Episcoporum, ac Archiepiscoporum Chronicus Index sequitur: de quibus singulis nil libet dicere, cum abundè de illis Gaspar Musca, (a) ac Abb. Vghellus (b) mira cum arte scripserint.

(a) *In Catalog. de Salernit. Eccl. Episc. & Archiep.*
(b) *Tom 7. Ital. Sacr. de Episc. & Archiep. Salernit.*

Antistites Episcopi.

An. à Christo nato.

	1. Sanctus Bonosius.
	2. Sanctus Gramatius.
	3. Sanctus Verus.
	4. Sanctus Eusterius.
	5. Sanctus Valentinus.
	6. Sanctus Gaudiosus.
500.	7. Gaudentius.
534.	8. Asterius.
652.	9. Luminosus.
680.	10. Ioannes.

700.

An. à Christo nato.

700.	11.	Zaccharias.
	12.	Columbus.
	13.	Lupus.
	14.	Renouatus.
	15.	Benedictus.
	16.	Talericus.
	17.	Anderamus.
762.	18.	Rodopertus.
818.	19.	Rodoaltus.
834.	20.	Petrus I.
844.	21.	Radulus.
848.	22.	Magnaldus.
853.	23.	Teupus.
867.	24.	Alo.
872.	25.	Landemarius.
909.	26.	Bernardus I.
942.	27.	Rachenaldus.
947.	28.	Petrus II.
950.	29.	Petrus III.
954.	30.	Bernardus II.
958.	31.	Petrus IV.
969.	32.	Ioannes Postremus.

Cum Vrbs Archiepiscopali Sede clara dicatur Salernum, à Philippo Cluuerio: (a) ad eius splendorem: ac maiestatem augendam Metropolis titulum obtinuit, ex Benedicti VII. priuilegio, & ex bulla Ioannis XV. anno 974. constat, ideoq; Archipræsules; qui illa potiti sunt, chronica serie enarrabimus.

(a) *In Ital. antiq.*

974.	1.	Amatus.
980.	2.	Dauferius.

L Gri-

An. à Christo nato.

985.	3.	Grimoaldus.
1007.	4.	Michael.
1016.	5.	Benedictus I.
1019.	6.	Amatus II.
1041.	7.	Amatus III.
1047.	8.	Ioannes I.
1057.	9.	Alphanus I.
1085.	10.	Alphanus II.
1121.	11.	Romualdus I. S. R. E. Cardinalis.
1137.	12.	Guillelmus I.
1157.	13.	Romualdus II. Guarna.
1181.	14.	Nicolaus I. Ayello.
1225.	15.	Cæsarius de Alagno.
1263.	16.	Matthæus de Porta.
1273.	17.	Ioannes II.
1281.	18.	Philippus.
1297.	19.	Guillelmus II. de Godonio.
1306.	20.	Guido de Collemedio.
1306.	21.	Bernardus I.
1310.	22.	Isaurus.
1310.	23.	Robertus Arcufati.
1312.	24.	Onuphrius.
1319.	25.	Bertrandus I. de Turre Cambolico S. R. E. Cardinalis.
1321.	26.	Arnaldus.
1330.	27.	Vrsus Minutulus.
1334.	28.	Benedictus Capuano.
1347.	29.	Rogerius Sanseuerinus.
1349.	30.	Bertrandus II.
1364.	31.	Guillelmus III. Sanseuerinus.

An.

An. à Christo nato.

1378. 32. Ioannes III. de Acquauiua.
1378. 33. Guillelmus IV. de Capua S.R.E. Cardinalis.
1394. 34. Ligorius de Maiorinis.
1400. 35. Bartholomæus de Aprano.
1415. 36. Nicolaus II. Piscicellus.
1441. 37. Barnabas Vrsinus.
1449. 38. Nicolaus III. Piscicellus.
1471. 39. Petrus Guillelmus de Rocca.
1472. 40. Ioannes III. de Aragonia Regis Ferdinandi filius S. R.E. Cardinalis.
1486. 41. Octauianus Bentiuolus.
1500. 42. Ioannes IV. de Vera S.R.E.Cardinalis.
1507. 43. Federicus Fregosius.
1533. 44. Nicolaus V. Rodolphus S. R. E. Cardinalis.
1548. 45. Rodolphus Pius S.R. E. Cardinalis Carpensis.
1548. 46. Ludouicus Torres
1554. 47. Hieronymus Seripandus S. R. E. Cardinalis.
1564. 48. Gaspar Ceruantes S. R. E. Cardinalis.
1568. 49. Marcus Antonius I. Columna S. R. E. Cardinalis.
1574. 50. Marcus Antonius II.
1592. 51. Marius Bologninus.
1606. 52. Ioannes Beltraminius de Gueuara.

An. à Christo nato.

1612.	53.	Lucius Sanseuerinus S.R.E. Cardinalis.
1625.	54.	Gabriel Trescius S. R. E. Cardinalis.
1630.	55.	Iulius Sabellus S. R. E. Cardinalis.
1642.	56.	Fabritius Sabellus S. R. E. Cardinalis.
1658.	57.	Ioannes Torres.
1664.	58.	Gregorius Carafa.
1676.	59.	Alphonsus Aluarez Archipræsul dignissimus ad præsens præest, cui Nestores precamur annos.

De Salernitanis Ciuibus ad dignitates promotis.

C A P. VIII.

VAMQVAM Illustres, ac insignes nostros Ciues cum summa eorum nominis, & famæ celebritate ad varias dignitates assumptos, nostrum sit in hoc capite enumerare: atqui ob temporum iniuriam, minimè cunctorum notitias haberi potuimus, propterea ab aliquibus dumtaxat, & ab illis primò, qui in Sanctitatis dignitate fuerunt adscripti exordium Chronico ordine sumamus: deinde

de ab alijs Sanctitatis fama, ac vitæ claris, licèt non dum in Sanctorum albo ab Ecclesia relatis: demum cœteros in Ecclesiastica, Laicali, Militari, ac Feudali dignitate constitutos recensebimus.

An. à Christo nato.

1057. Alphanus inter Sanctos refertur à Vuione, & ab alijs, vt in Chronica Cassinensi (a) notis illustrata. (a) *Lib. 3. cap. 35.*

980. Sanctus Alpherius, alias Adelferius Pappacarbonus I. Abbas, & Sacri Cœnobij Sanctissimæ Trinitatis Cauensis fundator; Vir Sanctitate, miraculis insignis, ac clarus: sepultus in sacratissimo specu, quod de ipsius cellula in Sancti Michaelis Archangeli Oratorium commutatum fuit, vbi requiescit, piaq; fidelium deuotione colitur: ex marmore legitur.

Sanctus Alpherius
Salernitanus Patritius
Cauensis Cœnobij Abbas. I.
Victorisq; III. Pont. Magister inclytus
Primus in hoc Sacro pater est Alpherius Antro
Sic reliquis vita, celsior, vt tumulo.
hic tumulum incoluit viuens, vbi lumine Trino
admonitus, Triadi dedicat Ecclesiam.
Quid mirùm exanimi vitam, si reddidit orans
qui validus semper vixerat in tumulo?
Feria V. in Cœna Domini
Cœlestis cenæ conuiua
Conscius efficitur
ætatis suæ CXX. An. Christi M. L.

S.

An. à Christo nato.

S. Bonosius Episcopus Salernitanus.
S. Eusterius Episc. Salernit.
SS. Fortunatus, Caius, & Anthes Martyres Salernitani testatur (a) Paulus Regius Episcopus Viciequensis.
S. Gaudiosus Episc. Salernit.

1062. S. Petrus Episc. Anagninus Salerni genitus: ac in Cœnobio S. Benedicti eiusdem Vrbis educatus: Principes namque Salernitanos affines habuit (b) ex Vghello.

1070. S. Petrus Pappacarbonus Episcopus Policastrensis, sub cuius effigie in Cauensi Monasterij claustro legitur.

Sanctus Petrus Patritius Salernitanus nobilissimus, Sancti Alpherij Nepos, Cœnobij Cauensis Abbas III. Episcopus Policastrensis, Trium millium Monachorum Pater: Sanctissimi Vrbani Pont. Max. Institutor, & corporis Caua constructor, vitæ austeritate, atq; miraculorum virtute conspicuus.

in Sacra vero Crypta prope Sanctum Alpherium, vbi requiescit, in marmore epitaphium sic exaratum videtur.

Hac tegitur petra Petrus Abbas III.
Alpherij nepos, & hæres Sanctitatis
facta maioris vidit, & inuidit,
ille Cœnobium erexit,
iste euexit,
Primus legibus suos onerauit,
hic Dignitatibus honorauit

ille

(a) *Nella vita di S. Mattheo Apost. et Euang. al cap. 15.*

(b) *In tom 1. Ital. Sacr. de Episc. Anagnini.*

ille primus oneribus præfuit,
hic primus honoribus profuit.
Abbates namq; Mitra cumulauit primus,
tria millia Nepotum Alpherio pro vno reddidit,
Homines adhuc inuitos ferrea catena ad Cœlū trahebat,
Miraris hoc?
Præmiſerat ad cœli ianuas Vrbanum II. diſcipulum,
Floruit An. Domini M. C.XXII.

An. à Chriſto nato.

S. Valentinus Epiſc. Salernit.

S. Verus Epiſc. Salernit.

1222. Beatus Ioannes Guarna Ordinis Prædicatorum Diui Dominici ſocius, Conuentus Sanctæ Mariæ Nouellæ Florentiæ, ac aliorum locorum fundator, vt (a) notauit Ioannes Michael Pius.

(a) *Nel lib. 1. della vit. degl'buom. illuſtr. di S. Domenico.*

1406. Beatus Maſſiminus à Salerno eiuſdem ordinis, Diuæ Catharinæ Senenſis Confeſſarius, ac familiaris: à Lombardello Beatus nuncupatur, vt (b) idem Ioannes Michael ſcripſit.

(b) *Loc. cit. 2. part. lib. 2.*

1317. Soror Angela à Salerno dictæ Religionis, de qua ob antiquitatem non multa extant, fuit vitæ clara, vt (c) teſtatur idem Pius: tandem ad triumphantium gloriam fuit vocata.

(c) *Loc. cit. lib. 3.*

1649. Pater Bonauentura Pagano Capuccinus ſenio mortalitatem expleuit natalibus, & virtutibus clarus.

1550. Pater Ioannes Baptiſta Viualdus Clericorum Regularium vitæ, ac famæ conſpicuus.

An. à Christo nato.

(a) *Histor. Cleric. Reg. cap. 69.*

cuus in Dominò obdormiuit. (a)

1637. Frater Pacificus à Salerno Capuccinus pręclaræ vitæ ad gaudia migrauit æternæ.

1149. Petrus Barliarius animam efflauit, postquā Sanctissimi Crucifixi effigies caput inclinauit.

1579. Pater Rogerius Societatis Iesu primus Chinæ Regnum ingreditur, multa pro animarum salute egit, tandem post magnos labores Salerni quieuit in Domino: ex Commentarijs P. Matthæi Ricci.

1342. Clemens VI. dictus Petrus de Rogerio, germanus Gulielmi de Rogerio, qui apud Lucanos, vnde originem trahebat, multorum oppidorum Dominus erat, vt (b)

(b) *Ex Arch. Reg. Sicl. ex registr. Ioan. 2. an. 1343. & 44. lit. D. fol. 252. at.*

1370 Gregorius XI. prius Petrus de Rogerio nuncupatus Cambonæ ortus, e Salerno originem trahens.

1378. Vrbanus VI. dictus Bartholomæus Prignano similitèr à Salernitana Ciuitate oriundus.

1122. Ioannes Dauferius Salernitanus S.R.E. Cardinalis tituli Sancti Nicolai in carcere Tulliano.

1191. Ioannes Salernitanus S.R.E. Cardinalis tituli S. Stephani in cœlio monte.

1121. Romualdus I. Guarna S. R. E. Cardinalis Diaconus tituli Sanctæ Mariæ in via lata Archiepiscopus Salernitanus.

Æmi-

An. à Chriſto nato.

1578. Æmilius Scattaretica Canonicus, & Primicerius Salernitanus Epiſcopus Rauellenſis.
1309. Andreas Capograſſo Epiſc. Acernenſis.
1319. Andreas Capograſſo Epiſc. Valuenſis, & Sulmonenſis.
1423. Andreas de Palearia Archiep. Amalphitanus.
1481. Andreas de Rogerijs Salernitanus Archidiaconus, Epiſc. Sarnenſis.
1418. Antonellus ſeù Antonius Syraca Epiſc. Nebienſis.
1472. Antonius Ayellus Archiep. Barenſis.
1465. Antonius Caſarus, e Salernitano Canonicatu Epiſc. Crotonienſis.
1419. Antonius Comite Liparenſis Epiſc.
1641. Antonius del Pezzo ex Polymnianenſi Epiſcopatu, Archiep. Surrentinus.
1043. Bartholomæus de Porta Epiſc. Scaturenſis; deindè Bouinenſis.
1432. Bartholomæus de Salerno Epiſc. Liparēſis.
1616. Carolus Pinto Epiſc. Nicoterenſis.
1593. Cæſar del Pezzo Epiſc. Valuenſis, & Sulmonenſis.
1489. Coſimus Setarius Epiſc. Rauellenſis.
1585. Fabritius Guarna Epiſc. Marſicenſis.
1425. Franciſcus Ayellus patriæ Canonicus: Primus Cauenſis Epiſc; deindè Tudertinus, poſtremò Barenſis Archiep.
1655. Franciſcus Caieta Epiſc. Biteċtenſis.

An. à Christo nato.

1356. Franciscus Capograsso ex Decano Capuano Episc. Policastrensis.
1462. Franciscus Comite Episc. Caputaquensis.
1657. Franciscus Densa è Salernitano Canonicatu, Sancti Seueri Episc.
1379. Franciscus Marchesius Episc. Triuentinus.
1612. Fuluius Thesaurerius Episc. Bellicastrensis.
1201. Gualderius de Palearijs Troianus Episcopus, postea Catinensis electus, deindè Panormitanus Archiepiscopus.
1418. Guiduccius de Porta patriæ Ecclesiæ Canonicus Episc. Muranus.
1680. Hieronymus Prignano è Vicario Generali Salernitano, ac eiusdem Ecclesiæ Canonico, meritissimus Campaniensis Episcopus.
1517. Ioannes Antonius de Rogerijs Hostunensis Episcopus.
1254. Ioannes Castellomata Episc. Policastrensis.
1611. Ioannes Franciscus Solimene è Primicerio Salernitano, Episc. Acernensis.
1493. Ioannes Foracrapa è Salernitano Canonicatu, Episc. Suessanus.
1131. Ioannes de Porta Archidiaconus Salernitanus, Archiep. Amalphitanus.
1273. Ioannes de Rogerio ex Archidiacono, vltimus Archiep. à Capitulo Salernitano electus.
1503. Fr. Ioannes de Salerno Ordinis Minorum Episc: Montisuiridis.

Io-

An. à Christo nato.

1393. Ioannes de Vetere Episc. Marsicensis.
1062. Leo Comite primus Neapolitanus Archiep. (a) Ioannes Antonius Summonte refert.

(a) Lib. 1. fol. 427. & 463.

1226. Marinus Filangerius ex Canonico Salernitano, Barensis Archiep.
1635. Matthæus Granita è patriæ Canonicatu ad Cauensem Episcopatum euectus, deinde Amalphitanus Antistes.
1263. Matthæus de Porta Salernitanus Archiepiscopus.
1483. Nicolaus Angelus de Abbatissa Episcopus Marsicensis.
1181. Nicolaus Ayellus Archiep. Salernitanus.
1425. Nicolaus Maccia Salerni genitus, Episc. Minorensis.
1436. Nicolaus Solimene Archidiaconus Salernitanus, Episc. Acernensis, deinde Venusinus Antistes.
1396. Fr. Pacellus à Salerno Ordinis Minorum Episc. Acernensis.
1427. Petrus Ayellus Congregationis Cælestinorum, Episc. Sancti Angeli Lombardorum.
1062. S. Petrus Episcopus Anagninus.
1070. S. Petrus Pappacarbonus Episcopus Policastrensis.
1281. Philippus patria Salernitanus Patriæ Archiepiscopus.
1364. Philippus Primicerius Episcopus Anglonensis.

An. à Christo nato.

1336. Philippus de Sanctomagno Episcopus Caputaquensis.
1648. Pirrhus Aloysius Castellomata Asculanus Episcopus.
1334. Riccardus de Rogerio Salernitanus Archidiaconus, Archiep. Capuanus.
1394. Robertus Mazza Episcopus Nicastrensis.
1390. Robertus Russus Episc. Rauellensis.
1304. Rogerius de Domnmusco Archiep. Montisregalensis Regis Roberti Consiliarius.
1121: Romualdus I. Guarna cognominatus, Salernitanus Archiepiscopus.
1152. Romualdus II. Guarna Archiep. Salernitanus.
1573. Sebastianus Massa Episc. Gerutinensis, & Cariatensis.
1404. Stephanus Alphanus Episc. Cupersanensis.
1635. Thomas Ancora Clericus Regularis Episc. Motulanus, deinde Tranensis Archiep.
1376. Thomas de Buccamungellis Episc. Militensis Ioannæ .I. à Consilijs.
1369. Thomas de Porta Canonicus Salernitanus Episc. Theanensis.
1371. Thomas de Porta Rhegiensis Archiep.
1340. Thomas de Sanctomagno Archidiaconus Salernitanus, Episc. Caputaquensis.
1238. Vgolinus Comite Archiepiscopus Beneuentanus.
1640. Vincentius Caualelice è Salernitano Canonicatu Carinolensis Episc.

Vin-

An. à Christo nato.

1591. Vincentius de Calce Ordinis Prædicatorum S. T. insignis D. Episc. Venusinus.

1507. Vincentius Massa primò Signinus, deinde Caiacensis Episc.

1507. Barnaba Capograsso Ordinis Prædicatorum Inquisitor Regni.

1493. Benedictus Ruggius Abbas, ac per Alphonsum II. ad Venetos Orator.

1670. Horatius Quaranta omnis literaturæ eruditissimus, Abbas; ac S. Congregationis Indicis Consultor.

1580. Ioannes Angelus Papio Vtriusq, Signaturæ Referendarius, Sanctæ Inquisitionis Cōsultor.

1378. Ioannes Grillo Monachus Cartusianus Consiliarius Reginæ Ioannæ I. ac Orator ad Vrbanum VI.

1295. Ioannes de Rogerio Archidiaconus Reginus, & Riccardus de Domnmusco Sindici ad petendam à Summo Pontific. declarationem iuris primogenituræ, ac successionis in Regno Siciliæ post obitum Caroli II. spectantis Roberto eius filio Duci Calabriæ.

1570. Iulius de Rogerio à Pio V. Pont. Max. Internuncius Apostolicus ad Sigismundum Poloniæ Regem destinatur.

1586. Marcus Antonius Massa Camerarius à Secretis Clementis VIII; ac Episcoporum Examinator.

Enu-

Enumeratis viris Sanctitate, ac Ecclesiastica dignitate fulgentibus, operepretium erit, qui laicales honores substinuerunt describere: electi namq; ad Magistratuum dignitatem, post Deos immortales ad honores, & gloriæ sedes à Platone (a) ponuntur: ex Magistratus enim officio Nobiles, & Illustres redduntur, vt Baldus (b) asserit, ideoq; Chronico ordine alphabetico describendi illi sunt.

(a) *Lib. 6. de legibus.*
(b) *In l. Iudic. C. de dignitat. lib. 100.*

An. à Christo nato.

1139. Adenolphus Mansella Magnus Camerarius sub Regibus Rogerio, & Guillelmo I.
Alexander Mazza Vicarius Admiratus Regni Neapolitani.
1660. Aloysius de Vicarijs Regius Auditor in Prouinciam Luceriæ.
1140. Alpherius Comite Regni Senescallus sub Rogerio I.
1110. Alpherius Guarna Magnus Camerlingus.
1434. Andreas Castellomata Reginæ Ioannæ I. familiaris.
1338. Andreas Cioffi Orator ad Regem Aragoniæ ex Zurita.
1657. Andreas Matthæus Sabbatini Procurator Regalis Patrimonij.
1308. Andreas de Protoiudice familiaris, & fidelis Regis Caroli II.
1384. Angelus Protoiudice Magister Rationalis M. C.
1646. Anibal Quaranta Fisci Patronus Prouinciæ Principatus Citra, & Luceriæ.
1478. Antonius Galliciano Regis Ferdinandi fami-

An. à Christo nato.

miliaris, ad Innocentium VIII. ac ad varios Reges Orator.

1383. Antonius Manganarius Locumtenens Magistri Iustitiarij Hydrunti: familiaris, & fidelis.

1481. Antonius Solimene Magister Rationalis M. C.

1423. Antonius Yssapica Iudex M. C.

1447. Baptista de Plantimone ViceCancellarius Regni, Alphonsi I. Consiliarius.

1514. Berardinus de Palearia Iudex M. C. V. ac Regius Consiliarius.

1283. Berardus Stellati Consiliarius, ac Regis Caroli familiaris, & ad Summum Pontificem Orator.

1375. Bernilius Guindacius M. C. Regni Magister Rationalis.

1304. Biscardus de Protoiudice Iudex Assessor Aprutij citra.

1622. Camillus del Pezzo Iudex M. C. V. Fisci patronus, ac Regius Consiliarius.

1487. Carolus de Rogerijs Regius Consiliarius, ac per Ferdinandum I. ad Venetos Orator.

1203. Cioffus Straticotus Salerni, vt ex publico instrumento per Not. Ioannem Ferrarium de Neapoli.

1675. Dominicus Emanuel Cioffi iam Iudex M. C. V. nunc à Secretis Regni, cuiuslibet togæ dignissimus, Oliueti Marchio, ac

An. à Christo nato.

ac Eques Ordinis Alcantaræ.
Eufranon de Porta Vicarius Generalis Regni.
1445. Felix Caputscrupha Regni Vicecãcellarius.
1589. Franciscus Antonius Dauid Præses, Locumtenens Regiæ Cameræ, ac Regiæ Cancellariæ Regens.
1300. Franciscus Comite à Consilijs Reginæ Ioannæ II. vt asserit Dux Guardiæ.
1649. Franciscus Lembo in Prouinciam Principatus Regius Auditor.
1549. Franciscus del Pezzo Iudex M. C. V.
1343. Franciscus Setaro Magister Rationalis.
Franciscus Solimene Iudex M. C. V.
1201. Gualderius de Palearijs Siciliæ Cancellarius, Henrici VI. Imp. affinis, & familiaris, & de ipso sequens memoria extat.

Gualderio de Palearia
E Nortmandorum Principum genere
Gentilis Comitis Manupelli, ac Manerij Comitis,
Germano fratri,
Troiano mox Catinensi Episcopo
Magno Siciliæ Cancellario,
Atq; adeo vniuersi Regni Vicario,
Henrici VI. Imper. affini,
Ac inter optimos familiares primario,
Friderici Regis infantis consanguineo
Tutori, Propugnatori
Regis instar cuncta suo arbitratu

De-

Decernenti, Disponenti.
Saracenorum, eorumq; Marcualdi Ducis,
Debellatori, Triumphatori.
Pueri Regis vita, Regniq;
Seruatori,
A Friderico demum Imperatore,
Pro Hierosolymitana expeditione
Ad Venetos Oratori.
Ibi fato, non auo perfuncto.
Theogonia CIↃ. CC. XXIV.
Mausoleum promerenti,
Vel tantulum monumenti,
Matthæus de Palearia
Familiæ reliquum
Gentili suo.

An. à Christo nato.

1314. Guillelmus de Ayello Magister Ostiarius, & Cambellanus.

1307. Guillelmus Cauafelice Miles Capitaneus Gaietæ, assessor penes Iustitiarium terræ laboris, & M. C. Iudex.

1170. Guillelmus Guarna Magister Iustitiarius, Comes Marsici.

1347. Guillelmus de Rogerio Præses, & Capitaneus generalis in terra Hydrunti.

1268. Guillelmus Scillatus M. C. Iudex, & Assessor Siciliæ.

1326. Guillelmus Scillatus Cambellanus, Domesticus, Familiaris, & Orator Ducis Calabriæ.

1320. Guillottus Scillatus Cambellanus, familia-

An. à Christo nato.

ris,& Deputatus ad custodiã Calabriæ.
Horatius Galliciano Commissarius contra exules in Prouinciam Basilicatæ.

1340. Iacobus Capograsso Iudex M. C. ac Regius Consiliarius.

1208. Iacobus Guarna sub Federico II. Magister Iustitiarius, ac Marsici Comes.

1423. Ioannella Setaria Cameraria, domestica, & fidelis Reginæ Ioannæ II.

Ioannes Andreas Cioffi Iudex M. C. V. Pręses Regiæ Cameræ, & Regius Consiliarius. Toppius notauit.

1570. Ioannes Baptista Massa electus Regius Consiliarius.

1442. Ioannes Baptista Platamone Regius Consiliarius.

1325. Ioannes Capograsso Capitaneus Baroli.

1319. Ioannes Caputscrupha Capitaneus Ducatus Amalphiæ.

1262 Ioannes Castellomata Principis Manfredi, & Caroli I. familiaris.

1309. Ioannes Cioffi Præses Prouinciæ Barensis ex registro Reg. Siclæ.

1486. Ioannes Comite Regis Ferdinandi I. à secretis, ex Guardiæ Duce.

Ioannes de Domnmusco bis Regens M. C. V.

1512. Ioannes Gininfolus Regius Consiliarius, & M. C. V. Regens.

1300. Ioannes Grillus Locumtenens, Viceprotho-

An. à Christo nato.

thonotarius Regni, ac S. R. C. Præses.

1273. Ioannes Mansella Marescallus Vrbis.

1328. Ioannes Mansella hospitij Siniscalcus Ducis Calabriæ, in Prouincijs Aprutij, & Principatus Præses, ac Cambellanus.

1299. Ioannes de Porta Magister Rationalis, & Vicarius Regni Siciliæ.

1255. Ioannes de Procida Magnus Cancellarius Regni Siciliæ, eiusq; hæredes Iberiæ Magnates fuere, cum Comitatu de Almenares in Valentiæ Regnum.

1384. Iannottus de Rogerio Cambellanus, & familiaris Caroli III.

1381. Iannottus Protoiudice Magnus Regni Comestabilis sub dicto Rege, ac Comes Cerræ.

1271. Ioannes Rogerius Præses in Barij prouinciam, ac Regis Roberti familiaris.

1270. Ioannis Scillati Stratigotus Ciuitatis Salerni.

1358. Ioannes Setarius Regiæ Curiæ Magister Rationalis.

1656. Ioseph Yssapica Regius Auditor Prouinciæ principatus, ac Fisci patronus.

1417. Lucas Comite familiaris, & à Secretis Reginæ Ioannæ II.

1178. Lucas Guarna Magister Iustitiarius, Comes Marsici.

884. Maionus Comite Dux Amalphitanæ Reipublicæ, ex Duce Guardiæ.

An. à Christo nato.

1647. Marcus Antonius Cioffi Regius Consiliarius, ex Toppio.
1400. Matthæus Ayellus Senescalcus, Prothonotarius Regni Siciliæ, & Magnus Cancellarius.
1328. Matthęus Castellomata Regius Iudex M.C.
1319. Matthæus Comite Magister Rationalis M. C. & à Consilijs Regis Roberti, ex Campanile.
1679. Matthæus Franciscus Claritia Procurator Regiæ Visitationis, è Salerno vocatus.
1327. Matthæus Fundicarius familiaris Regis Roberti.
1610. Matthæus Hieronymus Mazza meus Patruus, Commissarius Campaniæ contra exules in Prouinciam Aprutij, Præses Regiæ Cameræ Summariæ, Matritij vbi obijt, à Supremo Consilio Italiæ nominatus.
1662. Matthæus Mazza Authoris Germanus, Regalis Patrimonij Procurator.
Matthæus de Ayello dictus de Notarijs Magnus Cancellarius.
1269. Matthæus de Porta Iudex in Capitanata.
1308. Matthæus de Rogerio M. C. Magister Rationalis.
1336 Matthæus de Porta Magister Rationalis, Præses Regiæ Cameræ Summariæ, ac Regis Roberti à consilijs.
1291. Matthæus Rogerius Magister Rationalis.

Mat-

An. à Christo nato.

1493. Matthæus Yssapica Regis Ferdinandi familiaris.

1431. Melchior Sanctomagno Regius Consiliarius.

1474. Nicolaus Capograsso Regius Consiliarius.

1300. Nicolaus Cioffi Orator ad Regem Federicum, ex P. Anzalonio.

1681. Nicolaus Galdo ex originaria familia Hispaniarum, & propriè Realis Villæ Medinæ del Campo Castellæ Regni, vt testantur D. Ioseph Pellicer Eques Ordinis S. Iacobi generalis Chronista per Catholicam Maiestatem (a), & D. Ioannes de Mendozza etiam Chronista generalis per Serenissimum Regem nostrum Carolum II: de hac familia ortũ ducunt dictus Nicolaus eiusq; prædecessores, sic Baldassar Galdus Eques Ciuitatis Valledoliti publico instrumento edito in dicta Ciuitate die 12. Nouembris 1676. manu Notarij Emanuelis Rodiquez quinones Secretarij Suæ Catholicæ Maiestatis declarauit: ac etiam exequutoriato per huius Regni Regium Collaterale Consilium: iure dictus Nicolaus ob multa sua merita fuit Numerator focularioriorum Regni; Auditor generalis triremiũ Neapolis; Fisci nũc Patronus in Prouincia Calabriæ Vltra; ac per nostrũ Inuictissimũ Monarcham Carolum

(a) *In Commentar. histor. Hispan. tom. vltim.*

An. à Christo nato.

rolũ II. declaratus fuit eius Regalis domus familiaris, domesticus, & benemeritus, vt ex originali priuilegio sub die 1. Martij 1677. & à quocumq; Tribunali, recognosci minimè potest, ni solum ab Eccellentissimo Regni Prorege: & in quadam epistola Augustissima Regina Mater asserit; quod dictus Nicolaus ob sua merita, & seruitia est capax cuiuscumq; Realis gratiæ. Suos igitur Maiores imitando in Regali Villa Madrid, vbi Aduocati officio fungebatur, vxorem duxit D. Ioannam Mariam Malo de Molina de Aragona, y escalante, vt ex attestatione dicti D. Ioannis de Mendozza Chronistæ generalis per suã Catholicam Maiestatem habetur.

1434. Nicolaus Guarna M. C. V. Regens.
Nicolaus de Palearia Regius Camerarius.

1343. Nicolaus Stellati Præses in Prouinciam Aprutij Citra, ac Aquilæ Gubernator.

1423. Pascalis Cioffi à Secretis Reginæ Ioannæ, Orator ad Regem Alphonsum, ex Constanzo.

1309. Paulus Scillatus Miles Iustitiarius Terræ Hydrunti.

1647. Petrus Antonius Comite M. C. V. Iudex, meritissimus ad omnes togæ dignitates, ni mors illum abstulisset.

829. Perus Comite Dux Reipublicæ Amalphitanæ.

Pe-

An. à Christo nato.

1317. Petrus Comite Regis Roberti familiaris, ac Magister Portulanus.
1326. Petruccius de Comite à Consilijs, & familiaris dicti Regis.
1329. Petronus Comite dicti Regis Consiliarius, & Iudex Neapolitanæ Vrbis.
1495. Petrillus Comite à Consilijs Regis Ferdinandi I.
1350. Philippus Comite familiaris Ioannæ I. Magnus Camberlanus.
1196. Philippus Guarna Magnus Iustitiarius sub Federico II. Comes Marsici.
1275. Philippus Mazza familiaris, & Notarius Regis Caroli I.
1322. Philippus Mazza Iudex M. C.
Philippus de Palearia Magnus Camerarius.
Philippus de Porta Regni Prothonotarius.
Riccardus Agello Regni Marescialllus.
1384. Riccardus de Agello Magister Ostiarius, Consiliarius, & fidelis.
1307. Riccardus Comite Consiliarius Caroli II. ad varios Principes Orator.
1307. Riccardus Mazza Magister Rationalis, Regis Roberti Consiliarius, familiaris, & fidelis.
1320. Rogerius Marchese Iudex Regij Hospitij.
Riccardus de Agello Regni Senescalcus.
1305. Riccardus Scillatus M. C. Magister Rationalis.
1327. Rogerius Capograssus Cambellanus, & familiaris.

Ro

An. à Christo nato.

Rogerius de Porta Magnus Cancellarius.
1384. Rogerius de Protoiudice Cambellanus, & fidelis Caroli III.
1307. Romoaldus Scillatus miles, Capitaneus Luceriæ.
1496. Scipio Cioffi familiaris Imperatoris Fiderici.
952. Sergius Comite Dux Reipublicæ Amalphitanæ.
1275. Simon Mazza miles familiaris, & fidelis Caroli II.
1271. Stephanus Mazza Iudex M. C.
1558. Thomas Agnellus Salernitanus Præses Regiæ Cameræ, Regens, ac S. R. C. Præses.
1423. Thomas Gioffi Cappellanus Maior Regis Ladislaui ex Registro Regiæ Siclæ.
1330. Thomas Comite Regis Roberti Cubicularius.
1423. Thomasius Ciòffi miles, familiaris Reginæ Ioannæ II. ex Regia Sicla.
1274. Thomas Mansella Baiulus Balduini Domini Sarconis.
1307. Thomasius de Procida Consiliarius, & familiaris Regis Caroli II.
1324. Thomas Manganarius Iustitiarius Terræ Hydrunti, loco citato.
1336. Thomas Mansella Magister Rationalis M. C. V. familiaris Regis Roberti, & Regius Cambellanus.
1269. Thomas de Porta M. C. V. Iudex, Caroli II. Consiliarius. Tho-

An. à Christo nato.

1531. Thomas Petius M. C. V. Iudex.
1316. Thomas Rogerius Magister Hostiarius Regni.
1302. Thomas Scillati Magister Rationalis.
1381. Tirellus Mansella Consiliarius, ac familiaris Caroli III.
1461. Troianus Sanctomagno Regius Consiliarius.
1271. Vgo Comite Straticotus Ciuitatis Salerni, ex Duca Guardiæ.
1400. Vlielmus Solimene Præses Regiæ Cameræ Summariæ, ac Locumtenens Camerarij Regni Siciliæ.

Cùm non solum ob literas nostri Ciues ad Magistratus gradus fuerunt adscripti: sed summos adhuc dignitatum honores ob militiam sint assequuti: quorum gloria ob ingentem eorum in animis vigorem apud plures Monarchas, & Reges præclarissime in conficiẽdis bellis enituit:at arduum videtur res gestas scribere ex Salustio (a) presertim præliorum: igitur solummodò militum seriem aliquam enunciabimus, quorum nos exempla docent, ac ad bellandum impellunt. (a) *In Cat.*

1576. Andreas Alphanus Dux militum contra Turchas sub D.Ioanne de Austria: cuius iussu Maluagiam in Peloponneso, si illam debellari poterat, nouit: facile posse assequi iudicauit, sicq; suo Regi retulit, à quo munificentissime fuit recognitus, ex Consto.

O Ani-

An. à Christo nato.

Anibal Pintus Dux in bello Ostiæ sub Comite Popoli.

1479. Antonius à Calce Miles sub Ferdinando de Aragonia in bello Hydruntino.

1540. Antonellus Domnmusco dictus Gnirfolo Tribunus militum sub Carolo V; ac pro bellicis expeditionibus ad Galliam Cisalpinam missus, perijt.

1381. Antonius Manganarius miles sub Carolo III. ex registro Regiæ Siclæ.

1556. Cæsar Cioffi cum alijs militibus, ex Archiuio Regiæ Cameræ.

1587. Detius Mazza meus Patruus magnus, Dux militum sub Philippo III.

1556. Dominicus à Calce strenuus Dux militum sub Carolo V.

1627. Emanuel Mazza Patruus meus Dux Equitũ Flandriæ, ac in varijs exitialibus prælijs bellum duxit: in munimine expertus, Tumultuarios Rebelles depressit, Henrici de Lorena Ducis Guisæ carceratione adfuit.

Fabritius Prignano Equitum Ductor, magnus miles in Cataluniæ bello, ac tandem in Barcinonis obsidione à bellico instrumento interemptus.

Fabritius Sanctomango celebris Dux Equitum, ac Hierosolymitanus Eques.

Ferdinandus Galdo Castellanus Castri Ciuitatis Salerni.

Fran-

An. à Christo nato.

1330. Franciſchittus de Porta miles ſub Ioanne Principe Peloponneſi.

Franciſcus Cauaſelice, dictus Salerno Cauaſelice, ſtrenuus miles.

Franciſcus Ruggius Dux Equitum Mediolani.

1343. Guillelmus de Rogerio germanus Petri de Rogerio nuncupati Clementis VI. miles inſignis Cambonæ apud Francos, ac multorum Oppidorum apud Lucanos Dominus.

1326. Guillelmus Scillati Dux electus ad conducendum in partibus vltra montes Capitaneos, Comeſtabulos, milites ſcutiferos numero mille.

1500. Hector à Calce miles in Germaniæ bello ſub Philippo I. Dux militum.

1541. Hector à Calce Dux militum Flandriæ ſub Philippo II.

1622. Hector à Calce miles inclytus, Ductor militum Iberorum in regali claſſe maritima, ob præclara in varijs bellis geſta, multa largitione dignatus fuit à munificentia Philippi IV. non ſolum Sancti Iacobi habitum, ſed ſuam veſtem, ac gladium, quibus tunc induebatur, aliaſq; ei mercedes largitus eſt.

1330. Iacobus Protoiudice miles ſub Ioanne Principe Peloponneſi.

1449. Iacomatius Guarna Strenuus miles equi-

An. à Christo nato.

tum, ac peditum Ductor, Ciuitatis Cremonæ Gubernator.

1556. Ioannes Antonius à Calce eximius Tribunus militum, Ciuitellam è Gallorum oppugnatione defendit, ac sub Carolo V. & Philippo II. multa præclara egit.

1630. Ioannes Baptista Cauaselice dignissimus Tribunus militum.

1550. Ioannes Baptista Galliciano Dux militum sub Carolo V. & Philippo II.

Ioannes Baptista Sanctomango strenuus miles obijt Flandriæ.

Ioannes Domnmusco pater Antonelli adhuc Tribunus militum cum alijs de familia sub Rege Ferdinando.

Ioannes Felix Galliciano Tribunus militũ.

Ioannes Franciscus Galliciano Dux militũ.

1330. Ioannellus Comite Miles in Peloponnesi.

1293. Ioannes Grillo Dux militum sub Carolo II. in bello sacro ex Consto.

Ioannes Guarna Dux militum Venetijs.

1271. Ioannes Mansella apud Vrbem militat ad seruitia Regis cum gente armigera.

1451. Ioannes del Pezzo militum egregius Ductor sub Alphonso I.

1282. Ioannes de Procida Aragonensibus Siciliæ Regnum dedit.

1272. Ioannes Mansella Equitum Dux, ac Præses in Prouincia Capitanatæ.

1319. Ioannes Mansella Dux, & Gubernator nonnul-

An. à Christo nato.

nullorum militum cum Ioanne Cauasélice, Gulielmo Scillato, ac alijs nobilibus Neapolitanis ad partes Calabriæ pro tuitione illius Prouinciæ.

1313. Ioannes Paganus Miles Castellanus Castri Olibani.

Iannottus Protoiudice Capitaneus Generalis.

1610. Ioseph à Calce Dux militum Flandriæ, ac Germaniæ sub Philippo III. & IV.

1560. Iulius Cæsar à Calce Tribunus militum in Veneta Republica.

1191. Landulphus Cioffi Miles inter Barones belli Sacri, ex registro Regis Roberti.

1649. Ludouicus Pintus Sancti Martini Dominus, Dux militum.

1575. Marcus Antonius Gallicianus Tribunus Militum Flandriæ, ac Lombardiæ.

1632. Matthæus Caffetta Dux militum varijs in prælijs Nerlinguen, Valtellinæ, ac Nouares militiam conduxit.

1264. Matthæus de Porta miles sub Principe Manfredo.

Matthæus Rugius celebris Eques Hierosolymitanus in Rhodi bello vltimum suum clausit diem.

Miles, dictus il Brauo, Salernitanus maximi extitisse valoris legitur apud Paulum Iouium.

1491. Onuphrius Sanctomango miles sub Rege Ferdinando. Pa-

An. à Christo nato.

1305. Parisius Grecus miles sub Philippo Tarenti Principe, ad partes Romaniæ cum maritima classe accedit.

1635. Paulus Franciscus Sanctomango Dux militum sub Philippo IV.

1327. Philippus de Agello Capitaneus ad guerram, & Vicarius in Comitatu Albæ.

1637. Petrus à Calce Dux militum cum alijs egregijs militibus de familia sub Philippo IV.

1381. Riccardus de Agello Castellanus Altauillæ, Capitaneus ad guerram Salerni, Cauæ, & aliorum locorum.

1078. Rodulphus Pipinus Comite strenuè defendit Beneuentum.

1137. Rodulphus dicti Rodulphi nepos cum militum turmis contra Beneuentum obsidentes succurrit.

1384. Rogerius de Protoiudice Capitaneus ad guerram in Terra Campaneæ.

1265. Rogerius Scillato miles sub Principe Manfredo.

1291. Sansonus Comite Magister militum Generalis.

1305. Thomas de Procida strenuus Dux ad Romanię partes cũ classe maritima accedit.

1616. Vincentius Mazza Authoris Patruus Dux militum in exitiali bello Alemaniæ, & propriè in Vffing Vueilhasinensis fuit è viuis exemptus.

Mi-

Mirũ igitur non eſt,ſi tot ſtrenui enumerentur milites,cùm ferè propulſantis naturæ impetum fuerint proſequuti, nã ab infantia paruuli in militia exercẽtur: inter Hiſpanos enim milites non ſolum adſcriptum, ſed munificentiſſimè à noſtro Ibero Monarcha benemeritum video, ob multa eius familiæ merita D. Marcum Antonium puerulum triennium D. Dominici Emanuelis Cioffi Oliueti Marchionis tenerum germen.

At quoniam noſtrorum Ciuium nobilitatem per proprias conditiones diuerſoſq; gradus, ac differentias,ob feuda,& varia dominia internoſcere expedit, ideò eorum dignitatem memorare arbitror, aliquorum nempe Principum, Ducum, Marchionum, Comituum, Baronum, ac locorum Dominorum:cæteri verò ob vetuſtatem obliuioni diuturnæ ſepulti iacẽt.

An. à Chriſto nato.

Adauferius de Porta Comes.
Albertus de Porta Comes.
Alexander Mazza Comes Nicaſtri.
1383. Antonius Manganarius habuit à Rege Caſalia Andrani, & Caſtelloni in terra Hydrunti.
Antonius Solimene Comes Sarni.
1650. Antonius Solimene Marchio Guardiæbrunæ.
1291. Berardus Scillato Dux Atripaldæ.
1407. Brigidus Protoiudice Comes Cerræ,& Cuperſani filius Iannotti.
1392. Corradus Mazza Dominus Siliæ conſ. Baiulationis Venerelli de pertinentijs Cuſentiæ.

Do-

An. à Christo nato.

1655. Dominicus Emanuel Cioffi Marchio Oliueti.

1645. Dominicus Naccarelli Ioannis Hieronymi filius Mirabellæ Marchio.

Dominicus de Rogerijs Montismurri, & Laurenzani Dominus.

Franciscus Mansella Dominus Bonialberghi, & Montis calui.

Franciscus Sarignanus Casalis Sarignani Dominus.

Franciscus Setarius Dominus Carinolæ.

Gaiferius de Porta Comes.

1170. Gotfridus Guarna Marsici Comes.

1500. Hieronymus de Giorno ex Phrigijs Penatibus, ac Cæsaribus Romanis, stirpis Iuliæ descendens, Magnus Comes Iuliæ, ac Dominus Sancti Apollinaris in Ciuitate Salerni; de quo Stephanus, Paulus S.T. M. Ord. Eremit. Sancti Augustini, D. Ioanna de Giorno, ac alij multi descendunt.

1208. Iacobus Guarna Comes Marsici.

Iacobus Philippus Manganarius Dominus Crispani, & Turdignani.

Iacobus Villanus Dominus Castelli Agelli.

Ioannes Alphontius Camodius Baro terræ Prignani.

Ioannes Baptista del Pezzo Ciuitatis Retenghi Marchio.

1645. Ioannes Camillus Quaranta Fusarij Baro.

Io-

Anno à Christo nato.

1486. Ioannes Comite Cannichi Dominus.
Ioannes Dominicus de Ayello Dominus Terræ Petinæ,& Romagnani.
Ioannes Guarna Comes Marsici.
1280. Ioannes de Procida Dominus Insulæ Procidæ, Tramontis, Gaiani, Pistilionis, eiusq; hæredes in Valentiæ Regno Comites Almenares.
Ioãnes Pantolianus Baro Terræ Bracigliani.
1281. Iannottus Protoiudice Comes Cerræ, Cupersani, & Brundisij.
1392. Landulphus Capograssus Feudatarius.
1178. Lucas Guarna Marsici Comes.
1580. Ludouicus Pintus Sãcti Martini Dominus.
1640. Ludouicus Pintus alter,Sãcti Martini Baro.
Matthæus Comite Baro Oppidi Aquaræ, aliorumq; locorum.
1305. Matthæus Mansella Dominus Montiscalui, Roccheglorioſæ, & Bonialberghi.
Nicolaus Comite in Prouincia Principatus multorum Oppidorum Dominus.
1335. Nicolaus Pagano Dominus Terræ Regini, ac feuda, dicta Marchiafaua, & Dentefierro, sita in Ciuitate Salerni possidebat, vt ex Registro Regiæ Siclæ.
1309. Pandulfus Domnomusco Dominus Casalium Filectæ, Sancti Cypriani,& Coperchiæ in pertinentijs dictæ Ciuitatis, vt ex citato Registro apparet.
Petrus Castellomata Comes.

An. à Christo nato.

Petrus Guarna Comes Lauri.
1196. Philippus Guarna Comes Marsici.
1423. Philippus de Palearia Terræ Lacusnigri Dominus.
1271. Raynaldus Guarna,& fratres tenebant feudum in Ciuitate Salerni.
Riccardus de Ayello Comes Ayelli Prouinciæ Calabriæ.
Riccardus Comes de Ayello.
1308. Riccardus Domnomusco Dominus Casaliũ Filectæ, Sancti Cypriani, & Coperchiæ.
1334. Riccardus Marcasaba possidet feuda in Ciuitate Salerni.
1315. Riccardus Mazza Dominus Casalis Melpiniani in Terra Hydrunti, à Rege donati.
1271. Riccardus Musca Feudatarius in dicta Ciuitate Salerni.
1680. Rogerius Cauaselice Sanctimanghi Pedimontis Dominus.
Rogerius de Porta Dominus Turrismaioris.
Romualdus Guarna Comes Lauri.
1580. Scipio Cecere Dominus Capograssi, Sarramezzanæ, & aliorum Casalium.
Sico Castellomata Comes.
1312. Siginulphus Capograssus Dominus Casalis Aquauellæ.
1645. Stephanus de Giorno Dominus Salæ:
Syluester Guarna Comes Marsici.
1335. Thomas de Porta Feudatarius in Ciuitate Salerni.

Tho-

An. à Christo nato.

1331. Thomasius de Porta Feudatarius in Casali Cullanelli.

1305. Thomas de Procida Dominus Procidæ.

1307. Thomas Mansella Mõtisfalcõnis Dominus.

1336. Thomas Mansella Dominus Casalium Marigliani, Ayrolæ, Gazani, & Sancti Georgij.

Traianus Sanctomango Baro Filettæ; & Sanctimanghi Pedimontis.

1269. Vgo Comite, & Riccardus Damnapinto emunt Straticotiam Salerni, vt ex Registro Regiæ Siclæ.

Non solum multa præcitata, at ferè cuncta superius enunciata in dictis Serenissimorum Regum Registris leguntur;

Opus etiam est, percelebres Equites Fabritium, ac Ferdinandum de Vicarijs eius genitorem, Dominicum Emanuelem, eiusq; germanum Ignatium Mariam Cioffi Trabeatos Hierosolymitanos, Sancti Iacobi de Spata, Alcantaræ, Calatrauæ, ac omnium Ordinum deserere; singulos namq; enumerare Epitomæ istæ non permictunt. Dumtaxat dicimus, quod Stagires celebrata minime esset, ni ob suum Ciuem Aristotilem. Nec præclara Athenienfis Ciuitas fuisset, ni ob illustrium Ciuium illius gloriam, qui magnum decus, clamorem, ac famam Patriæ dederunt. Iurè igitur si talis in Salernitana Vrbe est Ciuium præstantia in Sanctitate, Dignitate, Armis, Literis, ac Feudis, vt diximus, adhuc eximia, & celebris hæc Vrbs per Vniuersum Orbem decantari meretur.

De Antiquissimo Salernitano Studio, ac de eius Hippocratico Collegio.

CAP. IX.

MAGNÆ multæ, variæq; sunt Salernitanæ Ciuitatis laudes à Cicerone, Liuio, Strabone, Lucano, Silio Italico, Plinio, Appiano, Patercolo, Frontino, Paulo Diacono, ac à multis alijs decantatæ: at re vera insignis, & sublimis ob suam celebrem, & antiquissimam Academiam recenseri debet omnibus numeris toto terrarum Orbe celeberrimam: vigebant namq; in illa cuiuscumq; facultatis studia: iurè omnium scientiarum Magistram esse, Renatus Moreau Doctor Medicus Parisiensis (a) scripsit.

(a) *In prolegomin in Schol. Salern. cap. 2.*

Assidue enim celeberrimi viri, Præceptoresq; eximij, ac clarissimi disciplinarum Interpretes, ait Marcus Antonius Marsilius Columna Archipræsul Salernitanus (b) in illa floruere: præsertim Sanctissimus Doctor Angelicus de Aquino: Augustinus Niphus: Alcadinus: Arnaldus de Villanoua: Franciscus Storella: Marcus Antonius Zimara: Marianus Soccinus: Robertus Maranta: Thomas de Lauro: ac innumeri alij.

(b) *In sect. 1. Hydragiolog.*

Amplissimis cum honoribus ad varia Orbis lycea mul-

multi ex hac Ciuitate cùm plurima eorum nominis gloria, ac fama fuerè vocati, nempè AloysiusTrentacapilli medicinæ Interpres in Neapolitano Studio: Ioannes Angelus Papio eximius Cathedraticus in patrio Lyceo, Auinione, & Bononiæ, de quo meminerunt Bernardus Tassus, (a) Paulus Sacratus, (b) & dictus Marcus Antonius, (c) ob singularem eius doctrinam, ac probitatem à Sisto V. electus, ad Alexandrum Perectum Cardinalem de Montealto Sororis Nepotem instruendum, tandem Romæ obijt, & in Ecclesia Sancti Syluestri Clericorũ Regularium à Cardinale Cusano sequens fuit positum epitaphium.

(a) *Nel volum. 1. delle sue lettere.*

(b) *In suis Epist. lib. 1. 2. 4 e 5*

(c) *Loc. cit.*

D. O. M.

Ioanni Angelo Papio Salernitano Iurisconsulto
Politioris doctrinæ elegantia excultissimo:
qui Ius ciuile supra annos XL.
in Patria, Auinione, ac Bononia
primo loco docuit:
E cuius domo, & disciplina
Principes viri quàm plures prodierunt,
Vtriusq; Signaturæ Referendario,
Sanctæ vniuersalis Inquisitionis Consultori,
Sub Gregorio XIII. et Sisto V. Pontificiæ cõsultæ Auditori,
vitæ innocentia præstanti, morum suauitate,
in extrema etiam senectute
iucundissimo:
vixit vegeta semper valetudine,
obijt octoagenario maior
IV. non. Septemb. M. D. XCV.
Augustinus Cardinalis Cusanus
Preceptori optimo merito
Posuit.

Io-

Ioannes Iacobus Corbellesius Lector primarius matutinus in Messana Ciuitate: Ioannes Laurentius de Rogerijs Interpres Vespertinus in Neapolitano Gymnasio: Nicolaus Antonius Comite Lector Rhetorices in dicto Neapolitano Studio: Nicolaus Capograssus Regius Consiliarius in Patrio, & in Neapolitano Lyceo Cathedraticus: Pyrrhus Alphanus in Neapolitano Gymnasio primarius Iurisciuilis matutinus Interpres: Vincentius de Petrone in Patria Philosophiæ, & in Pisano Gymnasio Medicinæ Interpres: Pisis obijt; reperiturq; cum hoc epitaphio in Ecclesia Diui Francisci Minorum Conuentualium sepultus.

D. O. M.

Vincentio Petrono in Patrio Gymn. Salernitano primùm Philosophiæ primario, deinde verò in Pisano Areopago Medic. ord. Interpreti: saua mors die XVIII. Iun. an. M. DC. LV. diem duxit ineuitabilem: anagenti ætatis XLI. cuius eximijs doctrinæ parent.[te] *virtute: ne memoriam tanti viri lathes perfunderet: impens. hæredit. P. Hieronymus de Lugo Inquisitor Generalis Pis. P. Hieron. Perius The.*[s] *Publ. Philosophia execut. T.*[ri] *hanc vrnam posuere: an. M. DC. LVI.* innumeriq; alij varijs in Scholis supputantur.

Honorifica celebriq; fama conspicui apud Serenissimos Imperatores, ac Reges cum non paucis stipendijs fuerunt, Angelus Caputscrupha, Antonius Solimene, Berardus Guindatius Medicus Imperialis, Cæsarius Coppula, Iacobus Comitus, Ioannes de Procida, Ioannes Rogerius, Matthæus

Fun-

Fundicarius, Matthæus de Plantimone, Matthæus Scillati, *Paulus* Comite, Philippus Fundicarius, Saluator Calenda, & Vlielmus Solimene præstantissimi, ac nobilissimi Salernitani Medici, vt (a) constat.

(a) *Ex Reg. Archiu.*

Nec omnes, qui literarum gloria excelluere, & ad Iurisprudentiæ, Philosophiæ, Medicinæ, Theologiæ, ac aliarum scientiarum culmen Salernitanum Gymnasium euexerat, in his Historicis Epitomis narrari possunt: aliquos solummodò Salernitanos Scriptores, quorum multa typis excussa videntur enumerabo, primusq; in alphabetico ordine extat.

Alphanus I. Salernitanus Archiepiscopus, Principis Guaimari affinis, Theologus, Poeta, Musicus, Medicus, nil mirum, nam Principes viri Medicinæ peritiam adamabant: Salerni præsertim magnæ existimationis Medicina erat, vt asserit (b) Abb. Angelus de Nuce. Typis igitur dedit.

(b) *In Chronic. Cassin. s. not. illustr. lib. 3. cap. 7.*

De vnione verbi Dei, & hominis: de vnione animæ, & corporis humani: Hymnos de S. Benedicto, de S. Matthæo, & de S. Fortunato: Passionem de S. Christina, ac SS. Martyrum duodecim fratum Beneuentanorum: de quatuor humoribus: Epitaphia quamplurima virorum insignium, aliaq; multa.

Alphanus II. fuit Author *Poematum*, quæ seruat Bibliotheca Vaticana, vt ex annotationibus Antonij Caraccioli: alij vero dicunt illorum Authorem Alphanum I. esse.

Aloysij Grotto *Commentaria super analitica, posterioristica Aristotelis m. s.* reperiuntur.

Andreas Guarna *Grammaticæ opus nouum, & Grammaticale bellum* scripsit.

Anel-

Anelli de Rogerijs Societatis Iesu *Neapolitanæ litteraturæ Theatrum Oratio.*

Anonymus ignotus Ciuis Salernitanus, *de Historia Principum Longobardorum.*

Antonellus de Rogerijs *de Substantia Orbis m. s.*

Antonius Solimena *de Pulsibus, & Vrinis.*

Bartholomæus Grotto *multa in prosa, ac metrico carmine m. s.* composuit, trahitq; originem ab eius auo Bartholomæo nobili Veronense; qui Salernum venit.

Benuenutus Graffio in Hyerusalem in lucem dedit, *Artem probatam de ægritudinis oculorum.*

Boccutius Grillo *de Practica Medicinæ m. s. de differentijs pulsuum, & febrium.*

Carolus de Rogerijs *super 1. Infort. & in 2. Decr. nou; & in 2. Decr. vet.* scripsit.

Cyprianus Pinto *de Auxilijs m. s.* hic in Ecclesia Diui Nicolai, & Cataldi in Licij Ciuitate sepultus iacet, vbi legitur.

D. O. M.

Ex Lyciensiũ moestissimæ Ciuitatis lacrymæ pro Patrono perdito, parente amisso inconsolabiles: D. Cypriani Pinto de Salerno huius Monasterij Abbatis optimi, doctrina, pietate, prudentia, omnigena virtute insignissimi: ossa, & cineres Tumulo hoc asseruantur: mens ad perennes euolauit superorum sedes, post exactos summa cum laude annos vitæ, in humana conuersatione LIII. *Generalis Vicariatus in Oliuetana Congregatione* III. *Abbatiatus in hac Ciuitate* IX. XXII. *Kal. Februarij* cIↄ. Iↄc. XXVII.

Deodatus Solera Ordinis Eremitarum S. Augustini S.T. Magister *il Principe Vigilante.*

De-

Detius Grisignano, *il Vafro Comedia.*

Detij Pennella *Practica omnium accidentium, quæ humanum corpus lędere possunt m. s.*

Dominicus Antonius Auersa Salernitanæ Ecclesiæ Cantor, quamprimum typis dabit: *il Biasimo dell'interesse, discorso morale.*

Dominicus de Rogerijs: *la Nemica Amante, Opera scenica.*

Egidius Vrsone *de Pulsibus, & Vrinis.*

Erchempertus Longobardus Salernitanus Ciuis ex Longobardorum Principum prosapia, antiquus Chronologista eius *m.s.* typis dedit Antonius Caracciolus Clericorum Regularium, vt ex Toppi Bibliotheca Neapolitana constat.

Ercules Ayello: *il Camino Spirituale.*

Fabritius Mordente Methamaticus Imp. Rodulphi II. *Il Compasso, e Riga.*

Fabritius Pintus: *Salerno assediato da' Francesi: innumeras Iurium allegationes*, ac breui typis dabit: *Il Discorso Politico Legale del danno, che hà cagionato al Regno, l'accordar i banditi in esilio.*

Fabritij Thori, *Compendia super Decisiones S. R. C. & alia opera.*

Franciscus Alphanus *de Peste, febre pestilenti, & maligna: de Variolis, & morbillis.*

Franciscus Elio Marchese *della Nobiltà Napoletana, ac varia opera* scripsit.

Fulgentius Iudice Ordinis Eremitarum S. Augustini S. T. M. Regens in varijs studijs, Concionator eximius: *Tomum primum cursus philosophici ad mentem Doctoris Egidij Columnæ*, & successiuè alios tomos vsq; ad quintum typis dabit.

Gaspar Musca, *de Episcopis, & Archiepiscopis Salernitanæ Ecclesiæ.*

Gauferij Salernitani Monachi Cassinensis *humiliæ Aduentus, Natiuitatis, & Epiphaniæ Domini: Vita Sancti Secundi.*

Gulielmus Capograsso *de Iure patronatus.*

Hermogenes Thorius Ordinis Minorum Conuentualium *ad principium tituli Instit. de Action. Comment.*

Hieronymus Cafaro, *Grammaticam, & Grammaticales elegantias* composuit.

Horatij Quaranta, *Oratio habita Capuæ pro apertione studij: Oratio in funere P. D. Caroli Carafæ Congregationis Piorum Operariorum Fundatoris, & denuò impressa in Vita dicti Patris: La fenice oratione fatta nell'esequie di Gerardo Gammacorta: Vita del B. Giouan di S. Fecondo:* ac multa alia opera huius peritissimi viri extant.

Ioannes Angelus Papio, *de Præcedentia Ducis.*

Ioannes Antonius Brando Tertij Ordinis Diui Francisci Clementis VIII. carus, heroico carmine scripsit, *il Rosario della B. V. Literas ad Rempublicam Venetam Apostolico interdicto subiectam, ut resipisceret, & Romano Pontifici obediret: Chronicon Romanorum Pontificum: Vitam S. Philippi Agyrensis.*

Ioannes Antonius Vitalis, publicæ luci dedit *Apologiam de Capitis Vulneribus: Supplicium contra Elogium Pellegrini: Quæstiones Proœmiales Chirurgiæ: Quæstiones de Capitis Vulneribus:* & quamprimum videbitur *Additio dictis quæstionibus, cum peculiari tractatu de decem modis Conuulsionis, & Paralisis, quæ in Capitis Vulneribus contingere possunt.*

Io-

Ioannes Baptista Cyprus composuit *li Mottetti*, *&* *Armonici Madrigali*.

Ioannes Baptista Prignanus Ordinis Eremitarum S. Augustini S.T.M. *Historiam m. s.* fecit *Nobilium Familiarum eius Patriæ*, quæ Romæ in Bibliotheca Angelicana apud S. Augustinum extat.

Ioannes Baptista Sarluca Canonicus Cardinalis, *La Patria di Torquato Tasso m.s.*

Ioannes de Mediolano Insignis Versificator *Salernitanæ Scholæ*.

Ioannes de Procida, *vtilissima Practica Medica*.

Ioannes de Rogerijs, *Espositione delli Sacri Hinni del nuouo Breuiario Romano*.

Ioannes Franciscus Scafollerius scripsit *in Iurecanonico*.

Ioannes Grillo *super Capitula Regni*.

Ioannes Nicolaus de Rogerijs, *de Primate Prædicamentorum, Expositio trium tractatum Auerrois in logica magna, de termini definitione: particularium an vniuersalium sit definitio: de medio demonstrationis: solutionum contradictionum in medica facultate: & commentaria in libros Galeni de ratione curandi per sanguinis missionem*.

Ioannes Nicolaus de Vicarijs typis dedit: *Scripta, Considerata: Allegationes in iure: Vigiliæ in lecturam ordinariã primæ part. Infort. super tit. solut. matr. & in l. Gallos de liber. & posthum.* multaq; *Consilia m. s.*

Ioannes Platearius *de simplicibus medicamentis: de Pulsibus, & Vrinis: practica breuis pro curandis morbis*, ac multa alia, vt in Indice librorum Symphoriani Camparij Physici habetur.

Ioannes Vincentius de Rogerijs *de Sede animæ, & de concursu actiuo, vel passiuo mulieris ad prolem.*

Ioannes Vincentius Quaranta eruditissimas *Iurium allegationes ob varias causas* composuit.

Ioannes Vitus de Rogerijs *de Sede Animæ, & de introductione fœtus.*

Ioseph à Calce omnis literaturæ eruditissimus, ac Neapoli Princeps Academiæ vulgò *de Curiosi.*

Ioseph Bararbraam Salernitanus Ciuis in suo libro *Orto di Noe, in primo libro loquitur de dictionibus, in 2. de literis, in 3. de punctis linguæ hebraicæ,* & (a) Thomas Garzoni dixit: *Per giuditio di molti nessuno hà scritto della Cabala più artificiosamente, più chiaramente quanto detto Giuseppe.*

(a) *Nella Piazza Vniuersale Discors.* 29.

Isidorus Auersa Salernitanus Archidiaconus, *il Mondo Armonioso.*

Iulius Grillo, *il Trionfo di Marco Antonio Colonna: Encomij di Sisto V.*

Iulius Ruggius antiquitatis studiosissimus multa *m.s.* composuit.

Laurentius Grillo *de Sapore dulci, & amaro.*

Masuccius Guardatus, *le Cinquanta Nouelle.*

Matthæus Franciscus Alphanus *super prędicabilia, prædicamenta, & perhiermenias m. s.*

Matthæus Hyeronimus Mazza Auctoris Patruus, philosophus, physionomicus, electus discipulus Ioannis Baptistæ de Porta, ac Iurisperitus multa *m. s.* in dictis scientijs edidit, omniumq; antiquarum rerum eruditus.

Matthæus de Platamone *de Puteolanis Balneis metrice m. s.*

Matthæi S. luatici, *opus Pandectarum Medicinæ,* obijt 1342.

Ma-

Maximus à Salerno Ordinis Prædicatorum ſcripſit *Vitam S. Catharinæ Senenſis*.

Michael Roccus, *Anticenſuram in litterarium duellum* ſub nomine Franciſci Parthenij compoſuit.

Michael Scottus eximius Aſtrologus apud Fridericum II. *Aſtrologica m. s.* edidit.

Michael Vicinantius *de Pane ſale miſcendo ad Siſtum V. m. s.*

Nicolaus Capograſſus Reg. Conſ. *ſuper Dig. vetus.*

Nicolai Salernitani *Antidotarium* cum commentò Ioannis Plateari).

Pandolfus Arnone *de viris illuſtribus*.

Pauli Griſignani *de Pulſibus, & in Aphoriſmos Hippocratis* expoſitio.

Petrus Aloyſius Caſtellomata Epiſc. Auſculan. *Amor del proſſimo dialogo: amor della patria dialogo.*

Petrus Barliarius omnium ſcientiarum eruditiſſimus *multa in Necromantia* ſcripſit.

Petrus Capograſſus *ſuper Inſtituta*.

Petrus Follerius *de Cenſibus*: *Practica Criminalis*: & *commentaria ſuper Pragmaticas Regni*.

Petri Gattula *Grammatica*, & *Madrigali*.

Pius Mazza Ordinis Prædicatorum S. T. M. Concionator, Authoris germanus, prælo mandauit *le Vite di S. Ludouico Bertrando*: *di S. Roſa*, *e del Beato Pio V*.

Pomponius Lætus Rhetoricus, ac Poeta eximius ſcriſit *de Romanis Imperatoribus*: *i veri luoghi delle Romane rouine*: *librum Epigrammatum in Gigantum oſſa, quæ Puteolis viſuntur*: & *Compendium Grammaticale*; obijt 1484. Romæ: in Eccleſia S. Saluatoris in Lauro cum hoc epitaphio eſt humatus.

Hìc

Hic iacet exigua Latus Pomponius Vrna
Cuius honos merito pulsat vtrumq; polum,
Latus erat Roma Vates sublimis, & idem
Rhetor nunc Campis latior Elisijs.
Domitius Palladius .P.

Rogerij de Procida *Chirurgia antiqua.*

Romualdus II. Guarna *Chronicam* ab ipsis Mundi primordijs ad sua vsq; tẽpora longobardis characteribus inscripsit: in Vaticana Bibliotheca originalis *m.s.* adseruatur: necnõ *Sermones super Humilias, & Hymnos: vitas multorũ Sanctorũ: ac antiquum Breuiarum secundum vsum Salernitana Ecclesia.*

Sabbatus Robortellus scripsit *Apologiam notabilis historia motus Spasmonidis ex lumbricis.*

Scholæ Salernitanæ *Opusculum de conseruanda valetudine pro Anglicano Rege.*

Scipio Thesaurerius *de Peste.*

Sebastiani Maffæ *commentaria cum paradoxis, & argumentis doctissimi viri Thoma Simeontij in l. si quis, is pro emptore de vsucapionibus, &c.*

Thomas Agnelli Salernitani *Decisiones Supremorum Tribunalium Regni Neapolitani, ac Regij Collateralis Consilij.*

Thomas de Rogerijs, *il Tempio delle rime: il mesto pianto della Croce: li Strombati: Discorsi della Cometa: Norma Scolastica: l'Hinni del Santo Sacramento dell' Altare.*

Thomæ Simeontij *Paradoxa, & argumenta in l. si is, qui pro empt. de vsucapion.*

Tiberius del Pezzo *Schola del diuino amore.*

Torquatus Tassus à Lelio Peregrino in Romano Sapientiæ Liceo Philosophiæ Interprete, in funebri

ora-

oratione ob dicti Torquati obitum, Romæ coram Eminentissimis Principibus,& Proceribus fuit Salernitanus appellatus,vt Toppius (a) refert: & si à Manso Surrenti ortus ponitur,minimè fuit Torquatus, sed Torquatinus; ideoq; possumus cum Hieremia dicere: *Perdix fouit, quæ non parit*; imò Salerni in antiquo Tassorum Palatio legitur in marmore.

(a) *Nella Bibliot. Napoles*

Si Solem adoramus orientem,
Venerare Amice ædem.
Quæ Torquatum Tassum vitæ peperit,
Solem scilicet, sed inter musas,
Et quidem hoc in monte, & hunc ad fontem,
Ne Phœbo Parnassus deesset nascenti
At vt memoria obdurescerct,hunc posuit lapidem
Matthæus Franciscus Naccarelli Comes Palatinus
Consepultam pene domum vitæ reddidit:
Ne tanti viri consenescerent incunabula.
Suo doctus Cycno,ac Fistulis Apollini famulari,
Indignum etiam ratus, eius esse sepultas cunas,
Qui Diuinum Sepulchrū immortalitati dicauerat.

composuit *il Rinaldo*: *le due Gierusalemme*; *e varie prose, e rime.*

Vincentius de Petrone publicæ luci dedit *litterariū Duellum inter Salernitanos,& Neapolitanos Medicos*: *orationem pro Sapientia in ingressu ad Pisanum Lyceum*: *de vermiculis quibusdam cucurbitini seminis referentibus speciem in ceruorum, & aprorum hepate inuentis*, *Consilium habitum coram Serenissimo Hetruriæ Duce.*

Vincentij Braca non pauca *iocosa* extant *m. s.* quamplurimi alij describi possent, quos, ne sim prolixus, desero. Ne-

Neque eruditi,ac percelebres viri, qui Chirurgicam facultatē locupletare studuerunt,defuere:ait nāq; dictus Renatus Moreau (a) *quatuor Magistrorum in Chirurgia Salernitanorum opera audio asseruari in Bibliotheca Offoniensi, & Cantabrigiensi in Philosophia maximi nominis.*

(a) Loc. cit.

Post eruditos tot homines, qui scribendo multum laboris,& operis consumpserunt,superesse videntur fœminæ: muliebre namq; genus in huius Ciuitatis Lyceo adhuc suarum laudum habet apertissimum campum: eruditas enim multas habemus mulieres, quæ nonnullis viris ad multa præstantiores, ipsosq;doctrina,vel vicerunt,vel æquarunt:nam ad medicam facultatem mulieres, sicut & viros aptas esse scripsit (b) Plato, & Martialis (c) cecinit.

Protinus accedunt Medici, Medicaq;

& apud Iuriumprofessores (d) adhuc habetur.

Floruere igitur in Patrio Studio docendo, ac in Cathedris disceptando Abella, Mercuriadis, Rebecca, Trotta, quam alij Trotulam vocant,miris sanè encomijs celebrandæ,vt notauit (e) Tiraquellus, ac Sentia Guarna, vt ait (f) Fortunatus Fidelis.

Prima metrico carmine typis dedit *libros duos de Atrabile, & de Natura seminis humani*, vt scripsit Toppius. (g)

Secunda varios libros prælo mandauit, *de Crisibus: de febre pestilenti: de curatione vulnerum: & de vnguentis.*

Tertia in lucem dedit vnicum volumen *de Febribus: de Vrinis, & de Embrione.*

Quarta eulgauit in lucem libros *de Feris : de Mulie-*

rum

(b) 5.de Republ.

(c) Lib 11. epigram.72.

(d) L. vlt. §. ne autem C. de confer. manu, & l. vlt. C.condelega.

(e) In l.Connubial. nu. 30. & lib.de nobilit.cap.31. num.352.

(f) lib.2.medic. patroc. cap. 12.

(g) Nella Bibliot.Napol. lit.

rum passionibus, ante, in, & postpartum, Venetijs denuò impressos anno 1555. ac Argentinæ, vt idem Tiraquellus (a) testatur, quod à Naburgēse, Mazzella, Henrico Alemano, Toppio, & ab alijs adhuc recensetur.

(a) *in tract. Medic. nu. 337.*

Laurea etiam Doctoralis Constantia Calenda filia Saluatoris Prioris Salernitani, & Neapolitani Collegij fuit insignita, quæ nobilis, & erudita mulier cum Baldassarre de Sanctomango de Salerno nupta fuit, ex Registro Regiæ Siclæ (b) vt refert Toppius.

(b) *sub Ioāna II. sign. 1423. fol. 20. at.*

Cuius antiquissimi Salernitani Studij primæui fundatores fuere Rabinus Elinus Hebræus, qui primus Salerni medicinam Hebræis de litera hebraica legit. Magister Pontus Græcus de litera græca Grecis. Adala Saracenus Saracenis de litera saracenica. Magister Salernus Latinis medicinā de litera latina legit: cum ob loci amœnitatem Salernū aduenissent, vt nonnulli referunt, & in antiqua Chronica Ciuitatis habetur: quamuis Carolo Magno imperante tria celeberrima instituta primùm fuere Collegia, vt asserit (c) Scipio Mazzella Neapolitanus, dicens: *E benche sì famosissimo Studio antico sia, si legge nondimeno, che nell'anno di Christo* 802. *Carlo Magno l'instituisse, nel qual tempo due altri ne furono instituiti dal detto, l'vno in Parigi, e l'altro in Bologna.*

(c) *Nella descritt. della Prouincia di Princip. citr. fol. 72.*

Illustrior extat Salernitani Studij antiquitas, cui vnquam vetitum fuit, vt in qualibet scientia legi nō possit, imò honoribus, ac priuilegijs multis munificentissimè illud cumularunt, honorarijsq; legibus auxerunt Imperatores, ac Reges, præsertim circa

annum 1300. Rex Robertus, de Reformatione Studij Neapolitani ampliauit etiam priuilegium concessum Studio Medicinæ Ciuitatis Salerni, (a) interdicens omnes scholas vbilibet infra Regnũ, expresse declarauit minimè Studia Ciuitatis Salerni comprehendi, tùm ob antiquatam consuetudinem, & Regni constitutionem, tùm ob veterem prædecessorum Regum traditionem: ita vt in Capitulo Grande fuit, iussit dicens: *excepto Studio Medicinæ, quod inibi exerceri, consuetudo diuturna testatur: hoc enim, & Iurisscripti sanctio admonet, & ipsorum Regum traditio constitutionis inducit vsquequaq; tenaciter obseruari.*

(a) In Archiuio Reg. Sicl. an. 1342. lit. A. fol. 64.

Ioannes Antonius de Nigris super dictum Capitulum inquit, *hoc tamen fallit in Studio Medicinæ Ciuitatis Salerni, quia ibi est antiquissimum Studium in Medicina, & semper in eo floruit Studium in vtroq; Iure, & non est memoria in contrarium, ita quòd habet vim constituti*, & infrà subdit: *& in Ciuitate Salerni similiter ex inueterata consuetudine iura docentur, & florent in Medicina, & in Medicina possunt ibi doctorari: non autem doctorari possunt in Iure Ciuili, & Canonico.*

Et si ab immemorabili tempore Iuscivile, ac Canonicum à peritissimis viris assiduè in publicis Studijs fuit explanatum, eius Alumni hìc doctoralem lauream adhuc in Iure accipere debebant: quapropter Ciuitas apud perennem memoriam Catholici Regis Philippi III. institit, vt Legalis facultatis Collegium construeretur, à quo magnanimo Principe fauorabile obtinuit rescriptum (b) Excellentissimo tunc temporis Proregi pro infor-

(b) Ex Archiu. Ciuit. Salerni.

formatione, at deindè instatum amplius non fuit.

Federicus II. Imperator circa annum 1200. Constitutionem fecit, vt refert (a) Ioannes Antonius Summonte cum sequenti titulo. *Vt nullus audeat practicare, nisi in Conuentu publicè Magistrorum de Salerno sit approbatus.*

(a) *Nella part. 2. del lib. 2. dell' Histor. di Napol.*

Vtilitati speciali prospicimus cum omni saluti fidelium prouidemus: attendentes igitur graue dispendium irrecuperabile damnum, quod posset contingere ex imperitia Medicorum: iubemus in posterum nullum Medici titulum prætendentem, audere practicare aliter, vel mederi, nisi Salerni primitùs, & Conuentu publico Magistrorum iudicio comprobatus, &c.

Idem Imperator in Constitutione, quæ incipit: *in terra qualibet* iubet, *electuaria, syrupi, ac alia medicinæ legaliter fiant, & vendantur Salerni, maximè per Magistros in Physica hæc volumus approbari: præsenti etiam lege statuimus, vt nullus in Medicina, vel Chirurgia, nisi apud Salernum, aut Neapolim legat in Regno, nec Magistri nomen assumat, nisi examinatus in præsentia Magistrorum eiusdem artis.*

A Regina Ioanna die 23. mensis Augusti anni 1365. hoc confirmatur dicente, *quòd Magistri medicinalis scientiæ Ciuitatis Salerni habent ex priuilegio, & consuetudine, quòd ipsi Medici, siue Physici eorundem Magistrorum testimonio, testimonialibus ipsorum Magistrorum literis comprobatis in scientia supradicta, absq; alia licentia possint practicari liberè in dicta scientia medicinali*, vt (b) ex originali instrumento.

(b) *In Arch. almi Colleg.*

Rex Ladislauus Doctores de Collegio, ac suos Alūnos immunes fecit ab omnibus datijs, tributis,

ac gabellis in ampla forma, inquiens. *Licèt per antiqua priuilegia Diuorum prædecessorum nostrorum Regum Siciliæ, & antiquatam consuetudinem diutiùs obseruatam: in cuius possessione fuerunt, & nunc persistunt omnes Physici* Ciuitatis *Salerni, sint, & debeant esse liberi, franchi, & immunes ab omnibus, & singulis solutionibus, &c.* & infra, *iuxtà consuetudinem supradictam, ipsasq; immunitates, franchitias, libertates, & exemptiones, de quibus plenariè constat nobis, iuxta ipsorum priuilegiorum antiquorum seriem: in abundantioris cautelæ suffragium, quæ prodesse, & non officere consueuit, tenore præsentium de certa scientia confimamus, ratificamus, & approbamus,* subdens, *& ex eorum exquisita peritia causatur Medicorum copia, & nostris fidelibus multa sequuntur commoda:* vt ex priuilegio membranaceo (a) latiùs apparet: *datum in Castronouo Neapoli die 5. Februarij 1413.*

(a) *In dicto Archiu.*

Regina Ioanna II. die 8. mensis Augusti, anni 1430. Neapolitanum cum fundasset Collegium, tres Moderatores è Salernitano Collegio cooptauit, & in Priorem elegit Saluatorem Calendam Salernitani Collegij Priorem, & in illius Doctorum numero posuit Loysium Trentacapilli, ac Paulinum Caputscrupha, omnes milites Medicos Salernitanos, cum sciret tres posse Collegium constituere: à Ciuitate Neapolis dumtaxat Angelum Galeota elegit, aliosq; à varijs locis, forsan alumnos, ac in dicto Collegio graduatos, vt ex fundationis priuilegio registrato (b) à Regente Tappia, vbi inter cætera legitur. *Item volumus, quòd ad præsens sint de dicto Collegio infrascripti Doctores*

(b) *In tom. 1. iuris Regni fol. 411. sub tit. offic. magni Cancell.*

ctores Saluator Calenda de Salerno Miles liberalium artium, & Medicinæ bonæ mentis Doctor, Prior Collegiatorum Medicinalis scientiæ, & artium liberalium Neapolitani, & Salernitani Collegij, Physicus noster: Loysius Trentacapilli de Salerno miles, & medicinæ Doctor: Paulinus Caputscrupha de Salerno, & paulò suprà elegit, in dicto Prioratus officio supradictum Saluatorem, sua siquidem vita durante, cum potestate in sua absentia aliquem de dicto Collegio, quem elegerit subrogandum, vt etiam (a) notatur à Summonte.

(a) *Nel lib. 4. dell' Histor. di Nap.*

Rex Ferdinandus I. die 26. Ianuarij 1477. ob exequutionem, & obseruantiam Capituli, eius iussu emanati circa Visitationem Medicorum Regni, desistere fecit Straticotũ Ciuitatis Salerni, respectu Doctorum, & Doctoratorum in dictæ Ciuitatis Almo Collegio, cui præiudicium inferre minimè intendebat, vt ex infrascriptis verbis clarè patet: *Mai fù nostra intentione, che per vigore dell'infrascritto Capitolo di detta nostra lettera, al detto Studio pregiudicasse, ò derogasse: e questa nostra ordinatione, e volontà volemo sia decreto per voi, e per tutti, e qualsiuoglia altro Officiale inuiolabiliter, & ad vnguem osseruato.*

Meritò ob Studij antiquitatem, Collegij singularitatem, Medicorumq; eximiam doctrinam ab Angelico Doctore Diuo Thoma Aquinàte, Salernitana Vrbs inter celebres Europæ enumerata fuit, dicente, (b) *Quatuor sunt Vrbes cæteris præeminentes, Parisius in Scientijs, Salernum in Medicinis, Bononia in Legibus, Aurelianis in Actoribus.*

(b) *Opusc. 71. de Virt. & Vit. cap. vlt.*

Eximius Poeta Franciscus Petrarca in suo Itinerario

rio anni 1330. *Salernum Medicina fontem* appellat, ac *Gymnasium nobilissimum, vbi feliciter litterarum omnium disciplina consistit.*

(a) *Nei discorsi accademici al problem. 43.*

Franciscus de Petris adhuc (a) dixit. *Gl'Asiani contendono, ch'il maggior ingegno del Mondo fosse quel di Galeno, la cui Chiosa superò il testo di Hippocrate; perche tacete voi dicono gl'Italiani la Scuola Salernitana fonte della Medicina? da cui ricorsero i Dionisij, i Darij, gl'Alesandri, con tanti altri Prencipi dalle più remote parti del Mondo?*

(b) *Nella descritt. d'Ital.*
(c) *Nell' Opuscol.*
(d) *Lib. 2. histor.*

Academiam omnium scientiarum fuisse Salernum, ac generale Studium dixerunt Leander Albertus, (b) & Thomas Costus, (c) necnon Raphael Volateranus (d) *Salernum*, inquit, *primaria Vrbs Metropolis, artium, & disciplinarum alumna, & mater.*

(e) *Lib. de lun. ad AEgid. Erem.*

Celebris Laureatus Poeta, ac Orator eloquentissimus Ioannes Iouianus Pontanus de hac Academia loquens (e) ait: *Academia Salernitana, quæ diu floruit Ægidi Eremita, rerum naturalium, eiusq; disciplinæ, ita quidem tutata est partes, vt latinæ quoq; orationis curam minimè abiecisse videatur, multiq; ex ea Schola Medica res satis etiam ornatè litterarum tradiderint monimentis, tum prosa oratione, tum carmine: appareatq; magis illis bona defuisse tempora; quàm ipsos defuisse temporibus, ita quidem cognitioni rerum incubuere, vt Philosophia illic initio nata putaretur, atq; apud eiusdem gentis homines educata, & culta.*

Beniamin Tudulensis Hebræus anno 933. in itinerario ex hebraico in latinum à Ben[illegible] montano translato, ait, *vnius die*

num deuectus sum Vrbem Medicorum Scholis illustrem: etiam illustrem Salernitanam Academiam esse scripsit (a) Abb. Vghellus.

Marcus Antonius Sabellicus Salernum Vrbem Medicinæ Studijs multa fama celebrem esse (b) inquit. Abbas Angelus de Nuce (c) *celebrem*, ait, *extitisse Scholam Salernitanam, quæ Anglorum Regi valetudinis leges præscripsit.*

Marcus Antonius Marsilius Columna Salernitanus Archipræsul de Salernitana Vrbe loquens (d) inquit, *Gymnasium habes post hominum memoriam satis præclarum, vbi clarissimi omnium semper disciplinarum Interpretes celebres floruerunt, quos, vt audiat cupida disciplinarum iuuentus, vndiq; confluit*: dictæq; Scholæ nomen esse celeberrimum, idem Antistes (e) scripsit.

Beatus Guilelmus Abb. de S. Theodor. in Vita S. Bernardi (f) inquit: *In Vrbe Salernitana notissimis succumbentibus Medicis, quorum ibi præcipuè ars viget, & Studium: viro cuidam Nobili auxilio desperato Virum Sanctum in curationibus efficacem Salernum aduenisse: dedit aquam de lauacro manuum eius, bibit, & conualuit*: sic etiam legitur (g) apud Surium.

Esse namq; Salern... ...uitatem Me... ...iq; artis diù fa... ...m, hab... ...onica Ro... ...s Arc... Præsul c... ...issimu... multa ... ...lelm... ...it, vt in ... ...ret... (h) Alpha... ...æ ...n paruam ... t.

Phi-

(a) Tom 7. Ital. Sacr. de Epis. & Archiepis. Salernit.

(b) Orat. 6.

(c) In Chronic. Cassin. not. illustrat. lib. 3. cap. 7.

(d) In sect. ..hydragiolog.

(e) Lib. de Vit. & gest. B. Matth. Apostol et Euang. cap. 8.

(f) Lib. 1. cap. 7.

(g) In Vit. S. Bernard.

(h) Lib. 3. Chronic. Cassinens. cap. 7.

(a) *Lib. 1. quæst. forcinar.*

Philaletes Polycopiensis (a) multa de Italiæ locis exarauit: Amant, refert, Florẽtini philosophiæ partem, quam principes rerum causæ traduntur, plurimi faciunt Calabri græcas literas, Neapolitani Etruscas, Lucenses diuinas, Veronenses politiores, Vicentini philosophiam moralem, Bononienses methamaticas artes, Veneti rem musicã, Ferrarienses, Patauini, Salernitani medicinam, Senenses dialecticorum argutias, Perusini IusPontificiũ, Mantuani Hebræorum litteras, & Papienses Sophistarum nugas. Multa alia de Italorum mercatura, bello, & bellicis instrumentis scripsit, vt ingeniosissimus, ac eruditus Episcopus Petinensis Antonius Zara (b) refert.

(b) *Sect. 1. membri X.*

(c) *Resolut. medic. part. 4. disput. 2. apologetic. resolut. 1.*

Subtilissimus Archiater Magni Philippi IV. Gaspar Brauo (c) enumerans singulas Academias, ait. *In Italia sunt Romana, Bononiensis, Ferrariensis, Florentina, Mediolanensis, Ticiensis, Patauina, Perusina, Pisana, Salernitana, Senensis, Veneta, Bergomensis.*

(d) *In Discept. de Ellebor.*

Abbas Ioachim Hippocraticam Ciuitatem Salernũ appellat, & Hippocraticum Collegium iurè nuncupari meretur, eius namq; Medici, extincto græcæ, ac latinæ linguæ nitore, Salernitana Schola Hippocratis aphorismos ex Arabica in latinam linguam translatos cognoscere cepit, sic (d) scripsit Ioannes Manelphus Erotianus Sabinus Medicus Romanus: & ad præsens circumcircà Salernitani Collegij Sigillum adhuc legitur *CIVITAS HIPPOCRATICA.*

Quapropter decoratum honoribus, sublimatum dignitate, ac magnæ existimationis semper dictum Hippocraticum Collegium apud cunctos Salerni-

ta-

tanæ Vrbis Nobiles fuit: ſplendorem namq; litterarum, præſertim medicinæ ſanguinis natalibus addere non ſunt dedignati, vt ex multis cedulis in Archiuio Almi Collegij ſiſtentibus conſtat: decem verò Doctores, qui Collegium conſtituunt, vel omnes, vel maior pars Nobiles notabantur, & (a) apud varios Reges nobiliſſimi Milites, ac Equites Salernitani Medici fuere, vt diximus, & Marra Dux Guardiæ (b) ait: *Che vi fù Matteo Scillati eccellẽtiſſimo nella Medicina, profeſſione in quel tempo particolarmente trà i Nobili Salernitani tenuta in preggio*: ideò mille laudum inſignia noſtrum Collegium decorandũ conſpicitur.

(a) *Ex Regio Archiu.*

(b) *Nelli Diſcorſ. della ſamig. Scillati.*

Nil mirum, ſi illuſtriores Viri ſtudioſi, vndiq; Salernum confluebant ex gente præſertim Hebræa: nam D. Conſtantinus Afer medicinæ artis illuſtrator, omniumq; ſcientiarum, ac linguarum genere præditus, poſtquam in Africam, Indiam, variaſq; mundi partes profectus eſt, Salernum tandem venit, vbi ſtetit, & medicinæ rudimenta circa annum M. X. habuit: deindè ſua Medica opera Abb. Deſiderio, qui fuit Victor III. dicauit, & Monachus Caſſinenſis factus eſt, ſcribit (c) Vuion. Sic etiam Albertus Bolognettus S. R. E. Cardinalis clarum in Studij genere tàm Bononiæ, quàm Salerni nomen ſuum ſumma cum laude illuſtrauit, vt etiam Paulus Aretius S.R.E. Cardinalis Salerni Iuris ſcientiam didicit, vt Ciacconus (d) refert: necnon Emin. Io: Baptiſta de Luca S.R.E. Cardinalis in eodem Lyceo legali ſcientiæ egregiè vacauit, illiuſq; Studij anno 1623. Rector fuit: hodiè verò ad maximum laudis, & claræ famæ præconium, vbertim remotiſſimæ quoq; gentes à varijs Europæ locis ad dictum Hippocraticum Collegium ob do-

(c) *In lign. vit. cap 98. fol. 819.*

(d) *In Vit Pontif & S.R.E. Cardinal.*

S ēto-

ctoralem lauream sumendam confluunt: sua namq; authoritas, ac potestas vbiq; locorum, vt notauit (a) Thomas Costo se extendit, & cum Imperialis sit, per totum terrarum Orbem dilatatur.

(a) *Nell' Opuscol.*

De ista Illustrissima Ciuitate loquēs Regens Tappia (b) ait, *Salernitana Ciuitas celeberrima existimatur cum sit decorata tàm legalis disciplinæ, quàm Philosophia, ac Medicinæ Studio, & Philosophorum, ac Medicorum celeberrimo Collegio, cuius Prior Regia facultate Philosophia, & Medicina Doctoratus insignia confert.*

(b) *In Iur. Regn. de offic. Not. & Indic. sub tit. de offic. Magn. Cancell.*

Quamquam strictim antiqui Scriptores de hac celebri Vrbe, antiquissimo Studio, ac Collegio egissent, vt apud Liuium, Plinium, Ptolomeum, Strabonem, & alios legi potest: attamen inter Recentiores dictus Spectabilis Regens eis sequenti elogio (c) coronam imponit, non pauca dilucidando, inquiens: *Ciuitas Salerni est vna ex insignibus Ciuitatibus Regni, est multis nominibus decorata, propter situm, qui est amœnissimus, propter aerem, qui est saluberrimus, propter mare, quod aperit viam contractationi, ob ingenia incolarum, ob Reliquias B. Apostoli, & Euangelista Matthai, qua ibi in Ecclesia maiori venerantur, propter Studium, & Collegium Doctorum Philosophia, & Medicina, & propter humanitatem, atq; optimos Ciuium mores, &c.* Quod adhuc à Michaele Zappulo, (d) & à Leandro Alberti (e) cofirmatur.

(c) *De Iur. Regn tom. 7. tit. 2. de Annon. Ciuit. Neap. & Salernit. Pragm 10.*

(d) *Nel Cōpend. dell' Histor. di Napol. fol. 267.*

(e) *Nella descritt. d'Italia.*

Afflictus de hoc Collegio loquens (f) *Magnam,* dixit, *Medici Salernitani occupauerunt sibi famam, maximamq; gloriam transmiserunt posteris, multa scribendo, opusq; illud de Conseruanda Valetudine Roberto Duci Normandiæ, & Regni Anglicani hæredi dicando, à summo illo Medico, ac Theologo Arnaldo de* Vil-

(f) *In Constit. in terr. qualib. & in Const. quisquis in rubr de probabil. exper. mediter.*

Villanoua commentato: qui erat Medicus Caroli II. Magister Ostiarius, & Capitaneus M. C; floruitq;(a) ex Sansouino, anno M. CCC; cum suis Commentarijs, Vindex, ac illius Scholæ illustrator fuit.

(a) *Nella Chronolog. del Mond.*

Cui vltrà Arnaldi Commentaria, nō paucas Enarrationes addidere Iacobus Curio, & Iacobus Crellius Ephordiani Medici, sicut Constanzonus, ac etiā Renatus Moreau Animaduersiones dictæ Scholæ in publico Parisiensi Studio exaratas Zaccaria Syluius, innumeriq; alij addiderunt.

Tempus, quo fuit Codex hic vulgatus circa annum M.LX. varijs typis, in Italia, Romæ, Florentiæ, Venetijs: in Germania, Francofurti, Basileæ: in Gallia, Parisijs, Lugduni, Monspessuli, Lutetiæ Parisiorum, Geneuæ, Rotærodami, Amstradam, alijsq; locis.

Tandem doctissimus Physiater, Neapolitanæ Ecclesiæ Canonicus Franciscus Lombardus in fine Salernitanæ Scholæ cecinit.

Hæc sunt, quæ scripsit Regi Schola docta Salerni
Dogmata, quę totum lustrant per sęcula Mundum,
Testantur studia antiqui, vt per magna Salerni.

Almum Collegium tantùm ex decem Doctoribus non vltrà componitur: vno illorum præmortuo, alius in gradu antiquior succedit: Prior autem est ille, qui antiquior est, ac in Collegio antiquiore mortuo, in Prioratus officio vsq; ad finem vitæ permanet: in priuilegij titulo Prioris dumtaxat nomen, & cognomen inscribitur, cum eiusdem Almi Collegij pendente sigillo, in quo gloriosissimi Patroni Apostoli, & Euangelistæ Matthæi cernitur effigies, (quæ adhuc est Ciuitatis stemma) super septem fascias rubei, ac albi coloris sedentis.

Quis Doctoratus laureola inſigniendus eſt, per fides, ac teſtes, legitima natalia, probare tenetur, ætatem non minorem vigeſimi primi anni, publici Studij in Medicinã ſeptennium iuxta Regias ſanctiones: acri perpenditur examine: publicè explanare tenetur puncta medicinalia, aut in lib. Tegni Gal. vel p.æ ſeù primi Auic. vel in lib. aphoriſm. In artibus autem in lib. phyſic. aut in lib. poſter. analitic. (a) multiſq; iuramentis adſtringitur (antequam Doctoratus Inſignia à Priore, vel ab alio, qui Priori placuerit, ei conferantur,) (b) & ſunt, ne Almo Collegio contradicat; falſa, ac mendacia non doceat, à pauperibus nec oblatam mercedem recipiat, ſuis languentibus Pœnitentiæ Sacramentum mandet, cũ Aromatarijs nullam inhoneſtam habeat ſortem, Vterogerentibus abortiuum ne exhibeat pharmacum, nec humanis corporibus venenoſum medicamentum. Inſignia poſtmodum ei tribuuntur, liber nempè clauſus, mox apertus, authoritas ei conceditur, vt vbique locorum, ac per vniuerſum terrarum Orbem Philoſophi, & Medici munus poſſit exercere, anulari digito aureus anulus imponitur, caput laurea coronatur Corona, oſculoq; amplectitur, ac demum Paterna Benedictione Doctoratus dimittitur.

(a) *Ex capitul. Alm. Colleg.*
(b) *Ex dictis Capitul.*

Septennium igitur cũ matriculis ſui laureandi probare nõ tenentur, ſicut doctorandi in Almo Neapolitano Collegio, vigore Regiarum Pragmaticarum: nam ſæpè ab Ill.e Abellinatum Principe Magno Regni Cancellario, & ab Almo Neapolitano Medicorum Collegio coram Regio Collaterali Conſilio fuit inſtatum contra dictum antiquiſſimum Salernitanum Collegium, quod ad ſui beneficium plures

ob-

obtinuit sententias, tùm ab Ill.e Marchione Campi Regente Henriquez, tùm à Spectabili Regente Zufia,& demum à Spectabili Regente Vlloa causæ Cõmissario, nunc S. R. C. dignissimo Præside: à quibus fuit decisum, Almum Salernitanum Collegium non compræhendi in vltima Pragmatica emanata (a) die 7. Iunij 1652. quamquam plurimas in contrarium attulisset rationes eruditissimus Franciscus de Petris Iurisconsultus Neapolitanus, qui Salernitani Collegij glorias minimè negans, ait, (b) *Salernitani Collegij peruetustum splendorem non negamus, de quo latiùs in nostra historia, &c.*

(a) *Sub tit. de scholar. doctorand.*

(b) *Consil. 4. nu. 6.*

Celeberrimus Salernitani Collegij Patronus, deindè meritissimus Consiliarius Franciscus Maria Prato affert (c) Iurium allegationes typis datas, non parum ab V. I. D. Fabritio Pinto tunc Aduocato, & Cõsultore elaboratas, vt refert, (d) idem Regius Consiliarius Prato, dicens: *Ibi, & quod multos habet incolas politioris literaturæ Magistros, ac Oratores eximios, qui calamum arripere queant: inter quos agnosco peritissimum, ac eruditione præstantissimum Consultum Dominum Fabritium Pinto amicum meum, multis mihi collaudandum nominibus, cui in ijs, in quibus ego defeci supplere datum est, quæq; modo exarauimus ad victoriam Collegio aucupandam.* Et tandem per Regium Collaterale Consilium infrascriptum decretum fuit latum.

(c) *Tom. 3. discept. forens. cap 42.*

(d) *Loc. cit. nu. 86.*

Die 30. mensis Iunij 1661. Neap.

Facta de prædictis relatione S.E. in Regio Collaterali Consilio per Spectabilem Regentem D. Felicem Vlloa Regium Collateralis Consiliarium, & Causæ Commissarium. Visis videndis, consideratis considerandis, &c. Proui-

uidet, decernit, atq; mandat, quòd infra quatuor dies audiantur partes, & interim ſuſpenſo decreto per Regium Collaterale Conſilium ſub die 7. menſis Iunij 1652. manuteneatur prædictum Almum Collegium Medicorum Ciuitatis Salerni in poſſeſſione graduandi Scholares Medicinæ in Collegio prædicto, ſeruata forma decretorum deſuper interpoſitorum per quondam Ill.em Regentem D. Ioannem Henriquez ſub diebus 30. menſis Nouembris 1624. & 25. menſis Aprilis 1630. Decreti interpoſiti per dictum Regium Collaterale Conſilium ſub die 1. Septembris 1636. & decreti interpoſiti per Ill.em Regentem Didacum Bernardum Zufia ſub die 23. menſis Maij 1637. hoc ſuum, &c. Galeota Reg., Muſcettula Reg., Vlloa Reg., Nauarra Reg., Criuella. Sic conſtat ex proceſſu originali, & ex Archiuio Almi Collegij.

A qua ſententia cum reclamatum fuiſſet, partes in integrum reſtitutionem petentes, proſequuta inſtantia minimè fuit, imò dicti Collegij Conſultor Pintus ſatis doctas Iurium allegationes typis dedit, à petita reſtitutione in integrum Almum Neapolitanum Collegium excludens, multaſq; prerogatiuas, quæ vndiq; celeberrimum Salernitanum Collegium oſtendunt, in illis compendiauit.

Medici verò in Salernitano Collegio graduati, abſque alio examine vbiq; mederi poſſunt: ſtatuit Imper. Federicus (a) imò priùs Medici approbati, ac in quacumq; Academia doctoratus gradus inſigniti, ei medicam facultatem exercere permiſſum non erat, ni à dicto Salernitano Collegio approbati fuiſſent iuxta allegatam Conſtitutionem dicti Imperatoris, quæ incipit, *Vtilitati ſpeciali*: iurè cunctos alios Salernitani Medici antecellunt (b) tamquam primi ab

(a) *Conſtit. Vtilit. vbi Afflict. num. 3.*

(b) *Ex Conſtit. in terr. qualib.*

ab eodem Imperatore Federico vocati, ratio habetur (a) apud Afflictum dicentem: *Medici Salernitani occupauerunt sibi magnam famam, nam ipsi multa scripserunt in Medicinis in diuersis partibus Mundi, vt patet in libro de Regimine Sanitatis per Medicos Salernitanos ad Regem Angliæ, & non sic scripserunt Medici Neapolitani, &c.*

(c) Supr. dictam Constit. n. 1.

Ab eodem Salernitano Collegio medicandi licentiæ adhuc per vniuersum terrarum Orbem conceduntur: imò habitis controuersijs, manuteneri in dicta possessione per Regium Consiliarium Theodoro cum diffinitiuo decreto S. R. C. sub die 24. mensis Decembris 1572. In Banca de Felice, fuit decisum: necnon per Regium Consiliarium Regiæ Cameræ Præsidentem de Vera sub die 28. Iulij 1604. fuit similiter dictum, quod Collegium manuteneatur in possessione concedendi licentias medicandi.

Demũ per Ill.em Ducẽ Diani, olim Regię Cameræ Præsidentem, nunc meritissimum Regiæ Cancellariæ Regentem fuit dictum.

Die 15. mensis Martij 1668. Neapoli. In causa inter Almum Collegium Medicorum Ciuitatis Salerni cum Regio Prothomedico Ciuitatis Neapolis, & Magnifico Arrendatore dicti Prothomedicatus super visitatione facienda in aromatarijs dictæ Ciuitatis Salerni, & Casalium, &c. Factaq; de prædictis relatione in Regia Camera Summaria per Ill. Dominum militem V.I.D. Don Carolum Calà Ducem Diani, & dictæ Regiæ Cameræ Præsidentem, ac Commissarium coram Spectabili Dominò Locumtenente, alijsq, Dominis Præsidentibus ipsius, ac audito Domino Fisci Patrono, fuit per Cameram ipsam consi: prouisum, & decretum, prout præsenti decreto decernitur,

atq;

atq; pronidetur esse deferendum restitutioni in integrum petitæ pro parte Almi Collegij Ciuitatis Salerni, fol. 22. vol. 2. & proindè pro exequutione decretorum S. R. C.; & Regiæ Cameræ fol. 22. 23; & 39. manuteneatur Collegium prædictum in possessione concedendi licentias medicandi, & visitandi aromatarias in dicta Ciuitate, & Territorio ipsius. Hoc suũ, &c. Calà Regens, Vidit Fiscus. Conf. Bolin. vt clarè (a) constat.

(a) *Ex trib. Volum. process. origin. Reg. Cam. & in 2. volum. fol. 132.*

Super cũctas igitur aromatarias, etiã manuales Ciuitatis, & in nundinis ipsius dictum Almum Collegium iurisdictionem exercet, illasq; omnes adhuc in Casalibus, & Territorio existentes visitat, sicq; ab immemorabili vsitatum.

Prioralis Curia cum Consultore, Secretario, primo, & secundo Actorum Magistris, ac Bidellis iurisdictionem exercet: procedit namq; semper, ac solita est in Alumnorum, Aromatariorum, & similium causis procedere, sic accidit inter Cęsarem Troysiũ, & Augustinum Pisanum Aromatarios, vt (b) patet.

(b) *In 3. volum. proces. Alm. Colleg. & Reg. Prothomed.*

Cui Priorali Curiæ assiduè à varijs Tribunalibus, præsertim sępè à S.R.C. Alumnorum, & adhuc in causa Aromatariorum manualium Ciuitatis Salerni ex vna, & Almum Collegium fuit interpositum infrascriptum decretum.

Die 13. mensis Septembris 1618. Neap. Per Ill. Marchionem Taniani Iacobum de Franchis Regium Consiliarium, & causa Commissarium, &c. Visis actis fuit prouisum, quòd supradicta causa remittatur ad Almum Collegium Salernitanum, quod de iustitia prouideat, &c. de Franchis.

In Collegialium, aut de eorum familia causis Regia Audientia Prouincialis, ac Curia Straticotalis in-

intromittere, ac procedere minimè possunt, sed S.R.C.sic (præcedente priùs rescripto S.E.porrecto) dictum, per integerrimum, ac eruditissimum Dominum Don Carolum Preta Regium Consiliarium, ac causæ Commissarium, vt legitur (a) apud Actuarium Faluum.

(a) Ex process. S.R.C.

Prior verò quolibet tempore; omniq; die etiam festiuo, & solemni lauream doctoralem præbet, vt ex decreto Sacræ Congregationis Rituum sub die 17. Iunij 1679.

Omniq; loco ad sui libitum, etiam in Ecclesijs dicta Sacra Rituum Congregatio declarauit, dicens: *Non esse contrarium Ritui Ecclesiastico, imò laudabilem antiquum vsum dandi in Ecclesia lauream doctoralem, sub die 20. Iulij 1669.*

Nec omittendum, quòd Doctores dicti Almi Collegij die 5. mensis Decembris 13.Ind.an.1554.considerantes ob bonum regimen aliqua eius statuta fuisse, vel diminuta, aut omissa; collegialiter congregati Antonellus Rogerius Prior, Ioannes Hieronymus de Palearia, Adrianus Orofinus, Gabriel Grisignanus, & Franciscus Alphanus Doctores, de consilio Magnificorum I.V. DD. Domini Petri Follerij, & Domini Matthæi de Granita Aduocatorum dicti Collegij: Deum præ oculis habentium, & non solum corporis, sed animarum saluti etiam solliciti, multa statuerunt, & inquiunt.

In primis, quia in curandis quibusuis morbis, id præcipuè difficultatis, vt eorundem causæ cognoscantur: idcircò cum per Sacros Canones doceamur, infirmitatum, & aduersitatum omnium, quæ nobis in hoc sæculo eueniunt, præcipuam causam fore inimicitiam, quam propter pec-

cata, cum Deo in dies contrahimus; idcircò etiam conducere videtur, vt ante hominum terrenorum curationes in corpus, animę pracedat curatio: quare Sacros Canones imitantes, statuimus, & expræsse pracipimus, vt nemo deinceps Physicorum, aut Chirurgorum post primam visitationem infirmorum audeat, seu præsumat eosdem visitare, nisi priùs fuerint confessi, & contriti, & Sacram Eucharistiam receperint sub pœna vnciarum quatuor pro qualibet vice: aliaq; sequuntur statuta.

Salernitanum igitur Collegiũ anteuenit id, quod Sanctissimus Pontifex B. Pius V. post annos duodecim pro animarum salute inuigilans, statuere debebat, vt à Medicis moneantur ægroti, quòd sua confiteantur peccata, sic statuit anno 1566. die 8. Martij, cum bulla, quæ incipit: *Supra Gregem Dominicum*: in qua habetur, quòd omnes Medici ad infirmos cum fuerint vocati, ipsos ante omnia moneant, vt eorum peccata confiteantur, &c.

Rector Studij deserendus nõ est, cum in graduando adhuc in Collegio sedeat: olim non paucam tenebat iurisdictionem, maximis tamen honoribus, ac præeminentijs gaudet: quolibet enim anno alternatim, aut Medicus, aut Iurisperitus die gloriosissimi Prothomartyris Stephani eligitur; conuocatis præuia cedula, à Spectabili Priore signata Ill.is Decurioribus, Promotore, ac Doctoribus Almi Collegij, vt Fusius (a) legitur in Capitulis de officio Rectoratus per dictum Almum Collegium, & Ill.am Ciuitatem statutis.

(a) *Ex Archiu. Alm. Colleg.*

At si magnoperè celebratæ, ac conspicuæ vndiq; Studij Salernitani, eiusq; Hippocratici Collegij laudes resonant: prætereundum siquidem non est, id, quod

quod peritissimus Renatus Moreau exarando Animaduersiones in publico Parisiensi studio ad Scholam Salernitanã, ait: *Inter tot Collegij Salernitani laudes vnum subiungo vitium, quod erit veluti neuus in formoso vultu*: cum attestatione Iulij Cæsaris Capacij, (a) ac Francisci Petrarca, (b) qui narrant, quòd tres famosissimi Salernitani Medici miraculosè naui submersi fuere, dum è Ciuitate Salerni Puteolos transfetauerunt, ibiq; inscriptiones, in quibus Balnearum virtutes erant inscriptæ deleuerunt.

(a) *Lib. de Baln. Puteol.*
(b) *Lib. 5. Epist.*

Addidit etiam Scipio Mazzelia, (c) *ch'erano ne i tempi antichi in tutti quelli Bagni le figure degli huomini intagliate in marmo, che accennauano con le mani quelle membra, alle quali erano tali acque gioueuoli, e di sotto v'erano l'inscrittioni à che vso seruiuano.*

(c) *Nel lib. dell' antich. di Pozz. vol. nel cap. 19.*

Verùm quamuis dictæ imagines ad loca passionũ, seu membrorum manus tenentes, gratis afferantur, quia hæ mutilatæ effigies, & inscriptiones, forsan à vetustate erant consumptæ, vt idem Mazzella de Friculi Balneo loquens asserit: aut si deletæ, quòd subdubio ab omnibus ferè ponitur, recens cum fuisset memoria, denuò à Puteolanis ciuibus efformari poterant.

Quapropter ineptè prænarrata falsa, ac veritati non consona tueri minimè possunt: Balnearum enim vsus, non ad publicum commodum erat, sed ob Imperatorum luxum, ac voluptatem præsertim Neronis, ac Caligulæ: Primus namq; exilio mulctauit Cicinam Tuscum, qui lauisset in Balneo, quod sibi paratum fuerat: igitur non omnibus Balnea erant communia.

Multa adhuc nouant Terremotus, Aluuiones,

 Con-

Conflagrationes, cum ab ineunte æuo Puteolana Regio assiduè maximis terremotibus fuit agitata: anno namq; 1198. sub Frederico II. terremotu tota Regio concussa est. Sub Alphonso Aragoneo pridiè Kal. Augusti anni 1488. ædificiorum, ac multorum hominum internecio facta est: & sic Thermæ non paucas mutationes habuere, præsertim ob terremotum die 29. Septembris 1538. tam terribilem, & per viginti dies loci adiacentes ita fuerunt afflicti, vt domus nulla superesset integra: nullum ædificiũ, quod non certam, & proximam minaretur ruinam, vt Capacius, (a) ac Simon Portius (b) notauere: nouus mons prodidit, qui vnius diei, noctisq; spatio congestus fuit ad instar aliorum montium, & vulgò dicitur, *Il nuouo Monte di Cenere*, qui multa balnea detegit, recentes adhuc emergerunt fontes, vt scribit (c) Ioannes Tarcagnota, quorum Balneorum ruinis meminit Simon Portius, (d) dicens, *Balnea illa tot sæculis celebrata, quæq; tot ægris salutem præstabant, cinere sepulta iacent*: nam Puteolana Regio sulphureo bitumine plena, has natura sortita est conditiones, cum sit mari finitima, eiusq; terra velut spongia sit poris affluens, & cauernis, ideoq; frequenter, & assiduos passa fuit terremotus (e) Capacius, Borgia, Petrus Iacobus à Toleto, ac Marcus Antonius Falconius confirmauere, vt Canonicus Lombardus (f) refert.

(a) *Lib. 2. Neap. Histor. cap. 24.*
(b) *De Conflagr. agr. Puteolan.*
(c) *nel lib. 3. del sito, e lodi di Napol.*
(d) *loc. cit.*
(e) *loc. cit.*
(f) *in Compend. Balnear. ca. 23.*

Præterea Barbarorum adhuc maximas Puteolani pertulere iniurias ex Liuio (g) *Anibal cum Exercitu ad locum Auerni, per speciem sacrificandi, re ipsa, vt tentaret Puteolos, quiq; ibi præsidio erant, descendit: peruastato agro Cumano, vsq; ad Miseni Promontorium, Puteolos repentè agmen conuertit ad opprimendum præsidium*

(g) *lib. 4.*

dium Romanorum, deindè ad populandum agrum Neapolitanum.

A Gothis publica, ac priuata ædificia Puteolana, anno 406. incensa fuere, Ciuitatem populati sunt, vastauerunt agros, & mœnia funditùs euerterunt, nihilq; fuit reliqui, quod vastitatem, squalloremq; non obstenderet ob Genserici Regis Vandalorum ingressum, circa annum 456. vt (a) scripsit Capacius.

Vlteriùs à Longobardis plurimas Puteolani perpessi sunt calamitates, anno enim 568. cuncta Saraceni deuastant: Guibaldus ad Lotharium auxilium petens, hæc scripsit, vt legitur (b) in Chronica Cassinensi. *Saraceni, Nortmandi, & Longobardi Campaniam irrupere, & incendio, ac cade omnia miscuere: & sunt Ciuitates Puteolana, Alifana, &c. qua nil aliud, nisi olim se fuisse demonstrant, nam postquam fortunas, & homines exhauserunt, incendium subijecerunt.*

Ioannes Tarcagnota adhuc refert, (c) quòd in Ciuitate Neapolitana erant Balnea aquarum calidarum: & Strabo (d) dixit, *habet etiam Neapolis Balneorum apparatus*, vt narrat Franciscus de Pietri, (e) & ob temporum iniuriam non reperiuntur.

Adhuc Henrici III. Imper. Sueui tempore, anno 1014. Europa, Italia, Baianæ, ac Puteolanæ Regiones, ac Thermæ deuastatæ, obliuioniq; traditæ fuere, nam omnia fert ætas: aduenignte verò in Italiam Henrico, sua Cæsarea munificentia Balnearum vsus restituit, & ne in posterum deleretur memoria, ingenioso Poetæ Alcadino iussit Fridericus II. Henrici filius, vt de illis scriberet, qui metro Carmine de Puteolanis, & Baianis Balneis sic cecinit.

(a) loc. cit.

(b) loc. cit.

(c) Lib. 1. del sito, e lodi di Napol.

(d) Lib. 5.

(e) Nel. lib. 1. dell' Histor. Napolet.

In-

Inter opes operum Deus est laudandus in illis,
In quibus humana deficit artis opus.
Res satis est dictu mirabilis, horrida visu,
A Flegethonteo prouenit amne salus.
Nam quæ defunctos aqua feruens vrit in imis,
Hæc eadem nobis missa, ministrat opem.
Cætera cum fictis curentur Regna syrupis,
Balnea, quæ curant Terra laboris habet.
Vos igitur, quibus est nullius gutta metalli,
Quærite, quæ gratis auxilientur aquas.
Quarum virtutes, & nomina maximè Cæsar,
Præsens pro mira laude libellus habet.

Varia adhùc opera Alcadinus composuit, vt ex subscripto epigrammate ad Federicum Cæsarem apparet.

Suscipe Sol Mundi, tibi quem mitto, libellum,
De tribus ad Dominum, tertius iste venit.
Primus habet partes ciuiles in arte triumphi,
Mira Federici gesta secundus habet.
Tàm loca, quàm vires, quàm nomina pene sepulta,
Tertius orbatas iste reformat aquas.
Cæsaris ad laudes tres scripsimus ecce libellos,
Firmius est verbum, quod stat in ore trium.
Si vacant annales Veterum, lege Cæsar Auorum,
Pauper in Augusto nemo Poeta fuit.

Alcadinus Syracusanus Salernum Studiorum causa missus, ob ingenij præstantiam, breui Philosophiã, ac Medicinam in publico Salernitano Gymnasio summa cum laude professus est, tàm magni nominis, ac famæ fuit, celebrisque Medicus; vt Magnates cuncti nobilissimum hunc Iatrophysicum, ac Poetã summopere optarent, vt idem Scipio Mazzella (a) testatur. De-

(a) *In elog. Alcadin.*

Denique somniatus Salernitanorum Medicorum euentus circa dicta, antè Alcadini tempus nullo pacto accidere potuit, vt notauit (a) Ioannes Antonius Summonte fuisse anno 1243. aliter post paucos annos Balnearum virtutes Alcadinus non exarasset: nec peritissimus Matthæus de Plantimone, & tamen Vgolinus dicit, se legisse Opusculum de Balneis, authore Matthæo de Plantimone Medico Salernitano, quorum virtutes metricè ibi erant descriptæ: cuius M. S. vetustate ferè consumptus in Bibliotheca Monasterij Sancti Seuerini Ordinis Cassinensis Neapoli conseruatur: eruditus verò noster Poeta Pomponius Lætus adhùc metricè in Gigantum ossa, quæ Puteolis videntur scripsit: auxerunt ergo, illustrauerunt, ac Balnearum omnium virtutes Salernitani Medici eruditissime descripserunt, minimè, vt falsò circumfertur, destruxerunt.

(a) *Nella 1. par. del lib. 4. dell'hist. di Napol.*

Ex prænarratis euidenter apparet non ob Salernitanos Medicos, sed ob voragines, ac creborum terremotuum vim, atque impetum successisse balneorum interitus, per tot sęculorum hostiles iniurias; Barbarorum incursiones, vt vix speciosissimæ Regiogionis facies discerni possit: Vbi enim Ciuium Romanorum tot Villæ? Sumptibus Imperialibus æquãdæ? Lucij, Luculli, Q. Hortentij, Seruilij Vacciæ, M. Tulli, Cæsaris, ac Magni Pompei? in puluerem, ac piscium cauernas cõuersæ: Vbi Portus? Thermæ? Amphiteatra? in præsentiarum omnia ruinis oppleta, & temporis edacitate prostrata iacent.

Cęterum neq; Ladislauo Regi anno 1409. poterat esse marmorea tabula exhibita, in qua trium Salernitanorum Medicorum nomina erant inscripta, qui

Bal-

Balnearum virtutes deleuerunt, quorum vnus vocabatur Antonius Solimène.

Hoc veritati consonum esse non potuit, paulò enim post, nempè anno 1413. Rex Ladislauus ad Gulielmi Solimène preces multis exemptionibus, ac priuilegijs Salernitanos Medicos cumulauit, sic (a) in priuilegio est scriptum. *Laudabilis est gloria Principis, estq; vehementiùs collaudanda, dum peritis medicinali scientia, quorum prospectione mirabili, & graui iudicio humana natura per corruptibiles vias aggressa protegitur, ac tuetur: condignas exhibet gratias, vt sicuti eorum perspicaci examine à grauibus corruptionibus, & infirmitatum incursibus homines potissimum liberantur: sic principalis authoritas, cui talis præcipua cura subest, hos liberet à pressuris, &c.* Et paulò infrà in dicto priuilegio legitur, quòd Gulielmus Solimène erat vir nobilis Miles, Doctor in Physica, Præses Regiæ Cameræ Summariæ, Locumtenens Camerarij Regni Siciliæ, Physicus, ac Consiliarius dicti Regis, apud quem Salernitani Medici magnæ erant existimationis, & præsertim Solimène familia, igitur minimè erat prędicta tabula apud Regem Ladislauum: nec primus Solimène poterat esse destructor, si pauco post temporis spatio elapso, alter Solimène magnoperè à Rege existimatur.

(a) Ex Almi Salern. Colleg. Archiu.

Nec omittendum instrumentum per Notarium Dionysium de Sarno stipulatum tenoris sequentis.

In nomine Domini Nostri Iesu Christi amen, anno 1409. Pontific. Sanctiss. in Christo Patris Domini nostri Dom. Gregorij Diuina prouidentia Papæ XII. die 3. mensis Februarij, 3. Ind. Ego Not. Dionysius de Sarno accersitus à Mag. Antonio Ianuarij familiare Regis Ladislaui,

dislaui, vt hanc conscribere vellem Chronicam: qualiter Sacra Maiestas dicti Regis habet penès se quandam tabulam marmoream longitudine palmorum duorum, & latitudine vnius palmi, quæ reperta fuit in loco, vbi dicitur le trè Colonne Puteolis, in qua tabella annotati sunt Medici Salernitani, qui omnes virtutes Balneorum euerterunt, & etiam in alijs locis extrà Puteolos quotuor milliaribus, vbi alia erant inscriptiones marmorea multas Balneorum virtutes indicantes: quæ tabella literis antiquis inscripta erat his verbis.

Ser Antonius Solimène, Ser Philippus Capograssus, Ser Hector de Procida famosissimi Medici Salernitani suprà nauim ab ipsa Ciuitate Salerni Puteolos transfetauerunt, cum ferreis instrumentis inscriptiones, Balneorum virtutes deleuerunt: & cum reuerterentur, fuerunt cum naui miraculosè submersi.

Ità in dicta tabella marmorea continetur, quod scripsi, & exemplaui manu mea prædicti Notarij Dionysij de Sarno Apostolica authoritate Notarij, & signo meo signaui in hac carta membrana.

Quæ cuncta sunt longè à veritate, & à ratione auersa: instrumentum autem minimè verum censetur: primò quia in illo non explicatur locus, in quo talis publicus actus fuit stipulatus.

Neq; fuit in Gregorij XII. Pontificatu, hic enim ob scisma à Pisano Concilio fuerat tunc depositus.

Nec Inditio III. erat anno 1409. sed currebat Inditio II.

Præthereà cur Regali domui Apostolicus inseruiebat Notarius? forsan Regia authoritate Notarij Ladislauo Regi deerant?

Demùm, vt probatum est, nulla huic Notario Dio-

 nysio

nysio debetur fides, aiunt, si verum sit, fuisse ob patrata à Magistratibus punitum.

Quæ singula fortè aduertens Michael Sauanarola (a) ait, *hoc fabulosum facio*: sic etiam Bartholomæus Taurinus (b) confirmauit: & in Chronica Cassinensi notis illustrata (c) habetur: *Salernitanos Medicos Puteolana Medica lauacra exturbasse, desieciss eq; Puteolana Plebis fabella est*: frustrà igitur est, totaq; aberrant via, ac fabulosi Scriptores sunt vocandi illi, qui Salernitanos Medicos tempestate obrutos inter Capreas, & Mineruæ promontorium perijsse aiunt, vt doctissimus Canonicus Lombardus (d) refert.

(a) Lib. 2. de Baln. rubr. 19.

(b) 3. de Baln. cap. 30.

(c) Lib. 1. cap. 36.

(d) Compend. Baln. cap. 48

Hactenùs ex dictis, manifestè veritas emergit, & videtur, quàm nullius roboris, falsa, ac fabulosa sint contra Salernitanos Medicos adducta: qui dato, quòd aliqua deuastassent Balnea, de quo certè est ambigendum, forsan accidit, quia noxia, inutilia, fallacia, ac sanitati minimè proficua, ideò destructa, vt testatur subtilissimus Philosophus Petrus Iacobus de' Toleto: poterât enim, vt damnosa à Salernitanis Medicis damnari, isti dumtaxat tunc præerant, vt patet ex Constitutione XVIII. Regni, quæ incipit: *Vtilitati speciali, & in terra qualibet* altera, vt dictum est.

Olim adhùc derelicta Balnea hæc fuere, nam Octauianus Augustus diù arthritide laborans, calidis aquis tantummodò lauabatur, & cum morbus magis inualesceret, ab Antonio Musa Medico prohibetur, ne in balneis se lauaret, imò perfusionibus frigidis vtitur, saluti restituitur Imperator: ægri cuncti cœperunt Balnea deserere, vt innuit Horatius (e) dicens.

(e) Lib. 1. epist.

Savè

——— Sanè myrteta relinqui,
Dictaq; cessantem neruis, elidere morbum.
Sulphura contemni, vicus gemit,inuidus agris.

Locus proindè his fabulosis dictis haud esse debet, nam Salernitani Medici natalibus, doctrinaq; præstantes viri illustrauerunt, non destruxerunt Puteolana Balnea, vt satis probatum est; vndè optimè decerni potest, quòd non adest næuus in formoso vultu, sed potius cum Ouidio (a) dicam

Nullus in egregio corpore næuus erit.

(a) *Lib. 5. Trist. eleg. 13.*

De alijs Rebus ad Salernitanam Vrbem spectantibus.

CAP. X. & vltimum.

NIMIS enim longum esset,omnia hic percurrere, ac cuncta ad Salernitanam Ciuitatem attinentia describere,sed hùc,illùc vagamur floriferis, vt apes in saltibus, & erraticè varia libamus, quæ præclaram nostram Vrbem demonstrant: & primò dicimus, quòd hæc Ciuitas Lucaniæ caput extitit, vt (b) Valateranus, & alij scripsere,duarum Prouinciarum caput, atq; Metropolis:nunc Prouincia Principatus Citrà appellatur,in illa verò residet Regiæ Audientiæ Præsidialis Sedes.

(b) *Lib.Histor.*

Gloriatur magnoperè ista Ciuitas,cum ijsdem priuilegijs fruatur,quibus Neapolitana,& Messana Ciuitas decorabantur: apud suos namq; Officiales an-

nuales eligit Iudices, vt Ciuium oppressiones auferantur, & ne suis priuilegijs defectus aliquis eueniat, illa obseruare dicti Ministri iurant: de qua prerogatiua loquens Afflictus, (a) sicut etiam de nomine Straticotis, nam Prætor græco adhuc vocabulo nuncupatur Straticò, qui vnicus tali potitur nomine: exercet enim iurisdictionem Ciuilem, Criminalem, & mixtam, non solùm per Ciuitatem, sed etiam per Casalia cum suo Regio Iudice, & Curia: Afflictus verò, ait, *Ibi Straticos. Quòd in Ciuitate Salerni est Officium, quod dicitur Straticos, qui habet omnium iurisdictionem Ciuilem, & Criminalem ordinariam, qua antiquitùs habet prærogatiuam, respectu aliarum Ciuitatum Regni, vt patet ex Constitutione, quam posui suprà in Constitutione Capitaneorum, & habet priuilegia antiqui Studij.*

(a) Super Constit. num. 12.

Freccia loquens (b) de varijs nominibus attinentibus illis, qui Ciuitatem Salernitanam regebant, ait, *Salerni Straticotos, quod clari nominis Oppidum, Metropolisq; illustris, Lucanis imperitabat Græcis authoribus, eratq; sedes primaria illius Regionis.*

(b) De subfeud. lib. 1. tit. de antiquit. status Regn. n. 14. versic. Constantin.

De hac singulari prerogatiua adhuc in Siciliæ Regno Messana Ciuitas gloriabatur, quam ob suam defectionem amisit, sicut non pauca alia priuilegia: solummodò nunc Salernitana Ciuitas hoc Straticotis nomine decorata ad sui maiorem splendorem, ac gloriam remansit. Nam priusquàm Præsides in Regni Prouincijs demandarentur, Straticotus in Ciuitate Salerni ponebatur, qui iusta nominis ethymologiam Strator dicebatur, vt Præsidis dignitas, sic docet (c) Glosa relata cum alijs doctrinis ab Afflicto: (d) deriuari etiam potest dicta denominatio à ver-

(c) In l. vnica C. de Stratorib. lib. 2.

(d) Loc. cit.

à verbo sterno, vt dixit Lucas de Penna, (a) nam sternit maleficia, afferens Persij carmen.

(a) In dict. l. vnic.

Sternimus indomitum, quod inspumare Falernum.

Morantur in hac Ciuitate Regius Quæstor, seù Perceptor Prouinciarum Principatus Citra, & Basilicatæ, necnon Regius Magister Portulanus, cuius officium magnæ authoritatis, & existimationis censetur.

Adsunt plures Regiæ Dohanæ, nempè Vectigalium, Salis, & ferri cum eorum Regijs Officialibus: sicut etiam in qualibet hebdomada tripliciter Nundinæ habentur, ex quibus Annona effloreſcit ex principalioribus Regni, vt in pragmatica (b) habetur, in qua frumenta, ac fruges copiosè venduntur ob incolarum propè, & longè habitantium commodum.

(b) Pragm. 10. sub tit. de Annon.

Bis in anno maximè percelebre Emporium habetur: Nundinæ enim liberæ cum numeroso concursu à pluribus Europæ, ac Asiæ locis celebrantur, mensibus scilicèt Maij, & Septembris, quæ alternatim à primogenitis Ruggi, & Paleariæ familiæ moderabantur: at anno 1560. ab Ascanio, & à Martio de Palearia fuit hoc Ius venditum Matthæo Angelo Ruggi, nunc verò dumtaxat à nobilissima, & fama perenni, multis memorata in oris Ruggi familia moderantur: maiores Italiæ, & si olim Europæ, in quibus è remotissimis terrarum partibus Mercatores concurrunt, concessæ tempore Præsulatus Cæsarij de Alagno, ad preces Ioannis de Procida Ciuis præclaræ memoriæ: Ciuitati concessum à Rege Manfredo priuilegium Nundinarum per octo dies in honorem B. Matthæi, vt eius festiuitas die 21. Septembris maiori cum hominum frequentia celebraretur.

retur. Deindè ex Caroli II. priuilegio sub die 21. mensis Augusti anni 1303. vt octo dierum Nundinæ ad decem prorogarentur, & hoc impetratum ad preces Gulielmi II. Archiepiscopi, vt ex priuilegio (a) legitur: *quod magis, & digniùs accresceret Ciuitas ipsa compendijs, & Cathedralis veneraretur Ecclesia, in qua reconditur corpus eius, &c.* & per dictos decem dies, aut plùs si per alios dies Nundinæ prorogentur, Magister illarum, loco Straticotis Iurisdictionem exercet, cuius Curia dicto tempore silet.

(a) *In Archiu. Salernit. Eccles.*

Per alios dies decem die 6. Maij fiunt Nundinæ, & celebratur Translatio dicti Sanctissimi Apostoli, & Euangelistæ Matthæi, quo tempore adhuc cessat Straticotis Iurisdictio, quæ olim à familia Sarluca extincta exercebatur: ad præsens harum Nundinarum Magister à Spectabili Locumtenente Regiæ Cameræ Summariæ prouidetur, Regia enim Curia successit: fuerunt igitur dictæ Nundinæ à Serenissimis olim Regibus concessæ, vt ob Populi concursum maior veneratio dictis Apostoli festiuitatibus, eiusq; Ecclesiæ tribueretur.

Aliæ familiæ varijs gaudent priuilegijs, habet nempè Cauaselice iurisdictionem Carcerum Regiæ Curiæ, & Meretricum.

Familiæ Cioffo, & Pinto habēt tempore Nundinarum, seù fori maioris, quæ fiunt mense Septembris Ius in maritima, seù plagia eiusdem Ciuitatis Salerni logias, pergulas, apothecas ordinari facere, seù fieri facere, & construere, & constructas tenere; in quibus morantur Mercatores ementes, & vendentes, sic per Reginam Ioannam concessum ob grata, grandia, & accepta seruitia Matthæi de Porta Militis

tis

tis M. C. Magiſtri Rationalis, & Locumtenentis Prothonotarij Regni Siciliæ, vt latiùs ex priuilegio: deindè hoc Ius ſucceſſit Comitibus de Ayello: demùm familiæ Cioffo, & Pinto, cui ſuccedunt per participationem Reu.^m Capitulum Salernitanum, Venerabile Monaſterium Sanctæ Mariæ de Porta Ordinis Prædicatorum, ac Nicolaus Comite, filius Siluiæ Pinto; Ius tùm ob dominium, tùm ob maximum lucrum magnæ exiſtimationis.

Guarna familia exigebat Ius, quod dicitur *della Pizzella* à Piſtoribus; necnon aliud Ius dictum, *del Mazzetiello*, quod exigebatur à qualibet olerum farcina, quæ intrà Ciuitatem ingrediebatur.

Familia Pagano habet Ius exigendi decimam ſuprà aliquos piſces.

Familiæ autem de Rogerio, & Sanctomango infrà octauam Translationis dicti Euangeliſtæ, à Diœceſis Clero habent recognitionem ob quarumdam domorum ſolum dicto Euangeliſtæ donatum, vt de familia Sanctomango P. Carolus Borrellus (a) refert de Sanazarijs familia loquens, ait, *Clerus Salernitanus remunerationis loco ſingulis annis, quaſi tributarium munus perſoluit, ſpheram ex floribus fabrefactam, vbi ex vna parte Sanctiſſimi Apoſtoli imago, ex altera verò Sanctimanghi familiæ inſignia repræſentantur, atq; huiuſmodi annua merces Patritio natu maximo è Sanctomangorum familia, Cleri nomine dono datur.*

(a) *Vindic. Neapolit. Nobilit.*

At prolixiùs ne protrahamus; hæc pauca de Rebus Salernitanæ Vrbis ſtrictim delibata tetigimus; ac è tenebris iſtius antiquiſſimæ Ciuitatis, ne illarum memoria deperiret, elicere licuit: Cœtera verò

ob

ob vetustatem obscurata, totq; sæculorum cursibus ab ætate nostra remota, & quæ non ità magni momenti videbantur, tanquam inutilia omisimus: animaduertentes materiæ huius vbertatem peculiarem, ac ingentem librum omninò exigere, at quæ notatu digna, vel præcipua esse putauimus, sumus prosequuti, illaq; omnia gratissima fore perito Lectori arbitramur, qui latiùs cuncta perpendendo cognoscere poterit.

Alius enim aliò plura inuenire potest, nemo omnia.

F I N I S.

Ad laudem Dei, & Sanctissimi Apostoli, Euangelistæ, ac Martyris Matthæi.

IN-

INDEX
OMNIVM NOTABILIVM,
Quæ in hoc Libro continentur.

A

X *Ange-*

Index omnium notabilium.

Bal-

Index omnium notabilium.

B

C

Cor-

Docto-

E

F

gha

Guai-

Lan-

Index omnium notabilium.

L

M

Ori-

P

Index omnium notabilium.

F I N I S.

Historiarum hac licèt Epitome Typographicis adhùc scatet erroribus, tùm ob omissa, tùm non debito modo collocata puncta, commata, & accentus. Pro erroribus autem corrigendis prior numerus paginam indicat, sequens lineam, cui subnectitur Error, quem immediatè sequitur Correctio.

PAg. 19. lin. 12. Secundæ. Secunda. 41. 18. Virgini. Virginis. 44. 2. Vesperæ. Vesperis. 46. 31. Pia. Pio. 52. 24. Agnelli. Agelli. 53. 20. Saerarium. Sacrarium. 59. 11. Calumna. Columna. 71. 26. Coulul. Consul. 88. 4. Æternæ. Æterna. 115. 11. Damnapinto. Domnapinto. 140. 1. Quis. Qui. 155. 20. Valateranus. Volateranus.

